

PEKKA ERVAST

Tutkimuksia Kalevalasta ja Väinämöisestä

**TIETÄJÄ
IÄNIKUINEN**

**TIETÄJÄ
IÄNIKUINEN**

Pekka Ervast

**TIETÄJÄ
LÄNIKUINEN**

**Tutkimuksia Kalevalasta
ja Väinämöisestä**

IHMISYYDEN TUNNUSTAJAT

Ihmisyiden tunnustajien julkaisu no 47

Painopaikka: Toukolan yhteisö, Mänttä 1999

Kansikuva: kelohonkaveistos: Erkki Saarilehto

Digitalisoitu näköispainos 2006

ALKUSANAT

Tähän kirjaan on koottu Pekka Ervastin Kalevala-aiheisia esitelmää ja kirjoituksia. Kirjan alkupuolen artikkelien ja esitelmämuistiinpanojen pohjalta Ervast kirjoitti teoksensa *Kalevalan avain* (1916). Tämä seikka ei tee niitä kuitenkaan tarpeettomiksi, sillä ne sisältävät kiinnostavia yksityiskohtia, jotka valaisevat *Kalevalan avaimessa* esitettyjä ajatuksia. Kirjan päättää kaksi Ervastin luentoa Väinämöisestä Suomen devana, kansallishaltiana. Tätä aihetta Ervast on käsitellyt laajemmin kirjassaan *Uudestisyntyvä Suomi* (1924).

Ervast on kirjoittanut myös kirjasen *Onko Kalevala ”pyhä” kirja?* (1918). Siinä hän esitti kritiikkiä Kaarle Krohnin edustamaa maantieteellis-historiallista koulukuntaa vastaan.

Kansanrunouden tutkimus on Ervastin ja Krohnin ajoista kehittynyt suuresti ja monessa kohdin on lähestytty Ervastin esille tuomia näkemyksiä. Matti Kuusi kirjoitti Ervastista vuonna 1985:

”Hänen intuitionsa on usein tarkkanäköistä. Monet hänen epäilemänsä Kaarle Krohnin teoriat ovat väistyneet. Nuoremmat tutkijapolvet ovat nähneet Väinämöisen tietäjäyydessä, kalevalaisessa tiedon kunnioituksessa yhtä kiintoisan ja keskeisen ilmiön kuin Pekka Ervast. — — Synkretistinä ja ekumeenikkona Pekka Ervast oli edellä aikaansa, kaiketi edellä meidänkin aikaamme — —” (*Kirjokannesta kipinä, Kalevalaseuran vuosikirja* (1986).

Pekka Ervast kertoo *Tietäjä*-lehdessään (1916 nro 7-8) kalevalatutkimustensa alkamisesta: ”Kun Martti Humu kymmenkunta vuotta sitten piti luentojaan Helsingissä Kalevalasta, enpä minä silloin aavistanut, että itse vielä tulisin sekä puhumaan että kirjottamaan samasta aineesta. Liian hämärältä se minusta silloin tuntui. Vasta kun vuosia myöhemmin tulin (näkymättömässä maailmassa) vihityksi kalevalaisen magian salaisuuksiin ja sain kokea sen voimasanojen yhä vielä tänäpäivänä elävää tehokkuutta, aukenivat silmäni ja syttyi minussa pyhä tuli, joka innosti Kalevalaa lähemmältä tarkastamaan ja tutkimaan.”

SISÄLLYS

Alkusanat	5
Kalevalaa tutkimaan	7
Kalevalan luomiskertomus	13
Kalevalan avaimet	20
Kalevalan Aino-taru	31
Kullervo-runot	43
Palanen vanhaa ja uutta magiaa	49
Lemminkäinen	61
Ilmarinen	66
Sota sammosta I	70
Sota Sammosta II	73
Sota Sammosta III, Kanteleen synty	76
Väinämöisen soitto I	80
Väinämöisen soitto II	83
Sammon ryöstö	87
Väinämöinen Tuonelassa	91
Antero Vipunen	96
Kalevala, kristinusko ja Suomen kansa	101
Kaarle Krohn: <i>Kalevalankysymyksiä</i>	109
Hakaristi	113
Oraakkelit ja mysteerit	123
Väinämöinen tuonelassa ja Vipusessa	132
Kristus ja kansallishaltia	141
Väinämöinen ja Kristus	158
Hakemisto	171

KALEVALAA TUTKIMAAN

Tietäjä 1912, nro 1

Kun keisari Aleksanteri I lausui nuo merkilliset sanat: ”Me tahdomme korottaa Suomen kansan kansakuntien joukkoon” — lie-neekö hän silloin aavistanut, kuinka tosia hänen sanansa olivat? Hän todella lausui ennustuksen, sillä viime vuosisata näki sen tapahtuvan, että Suomen kansa nousi kansakuntien joukkoon.

Tämä tapahtuma oli, sen tiedämme, suureksi osaksi Kalevalan ansiota. Kun Kalevala ilmestyi, silloin alkoi Suomen kansa herätä, se alkoi tuntea, että sillä on menneisyys, historia, ja että se on jotakin osannut luoda. Ympäri sivistyneen maailman levisi Suomen kansasta maine ja kaikkialla alettiin huomata, että tuolla kaukana Pohjolassa asuu pieni kansa, joka on luonut sellaisen eepoksen, jonkalaisia on harvoja maailmassa.

Me tiedämme, minkälaisen ihastuksen Kalevala, kun se ensin tuli tunnetuksi, herätti sekä ulkomailla että meillä. Siitä astui ikäänkuin elävänä esiin kuva Suomen kansan muinaisuudesta, sen pyrkimyksistä, riennoista ja elämistavoista, ja myös selvä kuva sen kansan uskonnosta, ylevistä ihanteista, sankareista. Kalevalaa alettiin pitää lähteenä Suomen kansan muinaisuuden tutkimiselle. Eikä siinä kyllin, vaan moni ajatteli: tämä Kalevala, joka näyttää, mitä Suomen kansan hengessä piilee, se todistaa meille samalla, minkälainen voi olla Suomen kansan tulevaisuus. Näin moni ajatteli ensimmäisen innostuksen hetkinä.

Tiedämme sitten, kuinka tämän ensimmäisen heräymyksen jälkeen tuli toinen herätys kansallemme, suomalaisuuden nousu, Snellmanin ja muiden aikaansaama. Tämä kaikki korotti Suomen kansakuntien joukkoon.

Innostus aina laimenee. Niin on myös myöhemmin innostus Kalevalaan jonkun verran laimennut. Sitä kyllä luetaan kouluissa, sitä pidetään kansallisena kirjana, mutta tieteellisellä taholla on ruvettu epäilemään sen historiallista pätevyyttä. On

huomattu, että Kalevala ihan sellaisenaan kuin Lönnrot sen antoi, ei ole lähtenyt kansan suusta, vaan että siinä myös on kerääjän ja kokoonpanijan käsialaa.

Tieteellinen tutkimus on sitten koettanut ottaa selvää, millä tavalla Kalevala oikein on syntynyt, minkälaiset ovat sen alkuperäiset lähteet ja mitä Lönnrot on näihin liittänyt. Nykyään en luule, että monikaan antaa niin suurta historiallista arvoa Kalevalalle kuin ennen. Tahdotaan väittää, ettemme Kalevalasta voi saada aivan selvää ja pätevää kuvaa Suomen kansan muinaisesta uskonnosta. Näin on jouduttu innostuksen kukkuloilta alas laaksoon. Nyt otetaan vakavasti tutkittavaksi, onko Kalevalassa ensinkään mitään syvempää merkitystä takana vai sisältääkö se vain katkelmia Suomen kansan muinaisesta elämästä, sen taikauskosta, sen luonnonpalveluksesta. Vielä eivät tiedemiehemme ole lopullisesti ratkaisseet, mitä arvoa on myönnettävä Kalevalan sisällykselle. He ovat tutkineet kieltä ja kaikenmoisia yksityisseikkoja, mutta he eivät ole vielä uskaltaneet ryhtyä runoelman henkeen. Ja jos ovatkin sitä kosketelleet, ovat heidän selityksensä aina käyneet hieman materialistiseen, aineelliseen suuntaan. Sehän on nykyaikana ylimalkainen tendensi.

Mutta meidän aikanamme on myös olemassa kolmas käsitys Kalevalasta. Teosofinen liike on alusta saakka julistanut määrättyä käsitystään Kalevalasta. Se on asettanut Kalevalan maailman muiden pyhien kirjojen joukkoon. Kun Mad. Blavatsky, joka oli teosofian ensimmäinen julistaja, kirjotti suurteoksensa Salaisen Opin, niin hän ensimmäisen osan alkuun motoksi pani otteen Veeda-kirjoista, mutta toisen osan alkuun pani otteen Kalevalasta. Hän puhuu Salaisessa Opissaan Kalevalasta ja lukee sen maailman pyhien kirjojen joukkoon. Ja teosofit noudattaen hänen esimerkkiään ovat ylipäänsä olleet taipuvaisia pitämään Kalevalaa merkillisenä ”pyhänä” kirjana.

Mutta mitä merkitsee, että Kalevala on pyhä kirja? Se merkitsee ensinnäkin, että siitä kuvastuu Suomen kansan muinais-

nen elämänkatsomus, sen henki. Mutta samalla se merkitsee, että se on pyhänä kirjana asetettava maailman muiden pyhien kirjojen rinnalle ja että se esittää samoja totuuksia kuin nekin esittävät, samaa ikivanhaa viisautta.

On aivankuin kaitselmuksen johtoa, että Kalevala syntyi ennenkuin teosofinen liike esiintyi, sillä teosofisen liikkeen yhtenä tarkoituksena on korottaa oikeaan asemaansa kaikki muinaiset pyhät kirjat. Sen tehtävä on osoittaa, että ihmiskunnassa on ollut alkuperäinen viisaus ja että se viisaus vieläkin elää ja että ihminen voi pyrkiä siihen viisauteen ja saavuttaa sitä. Teosofia osoittaa, että on olemassa totuuden tieto ja sen tiedon vartijat ja että ihminen on kutsuttu kulkemaan tiellä sitä kohti, kunnes hän tulee totuuden tietäjäksi, viisaaksi ihmiseksi.

Sentähden teosofia näyttää, kuinka kaikissa uskonnoissa on opetettu samaa ja kuinka kaikissa maailman pyhissä kirjoissa ilmenee sama alkuperäinen maailmankatsomus. Myöskin Kalevalan suhteen tahtoo teosofinen liike näyttää, että siinä kuvastuu sama ikivanha viisaus.

Mutta jos sanotaan, että Kalevala on pyhä ja merkillinen kirja, merkitseekö se, että jokainen sana, jokainen säe siinä on pyhä? Niin on tahdottu väittää muista pyhistä kirjoista. Niinpä katolinen kirkko vielä tänä päivänä väittää, että raamatussa on jokaikinen sana Jumalan hengen inspiroima ja täydellistä totuutta, mutta me tiedämme tieteellisen tutkimuksen nojalla, ettei niin ole laita. Me emme suinkaan voi Kalevalaa — yhtä vähän kuin mitään muuta kirjaa — pitää tuollaisena pyhänä tai-kateoksena vaan me ainoastaan uskomme, että siinä on kätkeytyä viisautta ja että se, jolla on silmät nähdä, voi siitä viisautta etsiä esille. Me huomaamme, että henki sen takana on pyhä ja viisas ja että muotokin joskus on hengen mukainen. Mutta samalla myönnämme, että muodossa saattaa olla paljon lisäyksiä, muutoksia, väärennyksiä. Joskus on Kalevalassa sellaisia sanoja, nimiä, säkeitä, jotka nähtävästi ovat iänikuista perintöä ja joiden on täytyntä pysyä muuttumattomina kaukaisilta ajoilta,

mutta näiden lisäksi voimme pitkin matkaa huomata muita lisäyksiä, jotka kuuluvat runojen ulkoasuun mutta eivät sisällä mitään syvempää merkitystä. Jos Kalevalaa rupeisimme mystillisesti selittämään sana sanalta ja säe säkeeltä, silloin joutuisimme labyrinttiin, pääsemättömiin sokkeloihin. Sillä tavalla me emme ole oikeutettuja selittämään mitään n.k. pyhää kirjaa. Se olisi taikauskoa. Silloinhan heti voidaan meille nauraa, jos tiedetään, että juuri sen kohdan on lisännyt se ja se kokoonpanija. Niinhän raamatusta voidaan sanoa: ”jos rakennatte tuon lauseen päälle opin Jumalan kolminaisuudesta, niin senhän lauseen lisäsi joku munkki keskiajalla.”

Kalevalasta siis emme saa ruveta selittämään yksityisiä sanoja ja säkeitä vaan meidän täytyy nähdä, mitä siinä on takana. Sillä tavalla täytyy lukea pyhiä kirjoja, että mietiskelee niitä, lukee niistä jonkun kappaleen ja pitää sitä sielunsa silmien edessä, kunnes sen merkitys valkenee. Jos sitten tiedämme jotakin maailman laeista ja elämän salaisuuksista, niin ilostumme ja ihastumme, kun taas näemme tuossa pyhässä kirjassa asiat esitettyinä aivan samalla tavalla. Ne, jotka kirjan eli runot ensin ovat laatineet, ovat jotakin tienneet, vaikka heidän sanansa sitten ovat kulkeneet polvesta polveen enemmän tai vähemmän käsittämättöminä.

Tällä tavalla Kalevala teosofiselta kannalta on pyhä.

Me elämme nykyään merkillisessä ajassa. Olemme monta kertaa puheissa ja kirjoituksissa viitanneet siihen, että korkeiden henkimaailmojen tieto ja luottamus on nykyään, että suuria mullistuksia on tapahtuva maailmassa, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan sisäisesti. On tuleva uusi aika, on tuleva uusi uskonto. Ehkä ei kestä monta vuosikymmentä, ennenkuin uusi opettaja tulee ja ennenkuin uusi uskonto pannaan alulle. Se uusi uskonto on oleva maailmanuskonto, se on voittava koko maailman, mutta se ei voita sillä tavalla, että se tunkisi tieltään kaikki muut uskonnot ja maailmankatsomukset vaan siten, että se nostaa kaikki muut uskot ylös sille tasolle, jossa ne ovat yhtä.

Se uusi uskonto on näyttävä, kuinka kaikkina aikoina on ollut ihmiskunnassa totuuden aavistusta ja totuuden tietoa. Se on näyttävä, kuinka vanhat uskonnot ovat selittäneet elämän samalla tavalla. Se on siten tekevä jokaisen kansan itsenäiseksi. Jokainen kansa on huomaava, että se on totisesti sisimmässä itsessään niin uskonut kuin totuus on. Ja jokainen yksilö, jokainen ihminen on tekevä saman huomion. Nytkin jokainen totuudenetsijä, kun hän on löytänyt totuuden, ajattelee ja tuntee koko sielussaan: ”mutta tätähän minä olen vaistomaisesti koko ajan uskonut ja tämän tiennyt. Nyt se vain tuli minulle selväksi”. Sellainen on totuus. Se on sukua ihmishengelle eli paremmin sanoen ihmishenki on sukua totuudelle, sillä ihmishenki on totuudesta lähtenyt ja ihminen kaipaa totuutta ja kun hän vihdoin sen löytää, niin hän riemastuu ja tuntee: tähän on minua itseäni.

Samalla tavalla uusi opettaja, kun hän tulee maailmaan, on herättävä ihmisiä. Me olemme älyllisesti kehittyneet sellaiseen kohtaan, että ymmärryksemme ja järkemme voi ottaa vastaan tuon tiedon ja tunteen, että aina on ollut totuutta ja aina on voinut totuutta etsiä. Ihmisen järki ei olisi voinut tätä kestää joitakuuta aikoja sitten. Silloin täällä Euroopassa ihmisten täytyi saada uskoa, että he olivat erityisesti Jumalan armottamia olentoja ja että Jumala oli erityisesti pitänyt huolta heistä, kristityistä, mutta että pakanat olivat julmia olentoja, joita täytyi auttaa. Nyt olemme tulleet kehityksessä sellaiseen tilaan, että tuollainen käsitys on taikauskua. Kaikki ajattelevat, kaikki totuutta etsivät ihmiset voivat jo riemastua siitä ajatuksesta, että Jumalan totuus on aina ollut ja että ihmishenki on aina sitä kaivannut, aina etsinyt ja aina voinut löytää. Siksi ei ole eri uskontojen, eri tietäjien, eri viisasten välillä mitään eroa, ei taistelua eikä ristiriitaa vaan kaikki viisaat ojentavat toisillensa veljeskättä, koska he kaikki ovat löytäneet saman totuuden.

Tämän voimme ymmärtää ja tätä tulee uusi uskonto opettamaan. Se tapahtuu sillä tavalla, että jokainen ihminen ja jokai-

nen kansa herätetään itsenäiseksi. Ei ole Suomen kansakaan jätetty syrjään. Kalevala sai ilmestyä, Suomen kansa sai herätä kansallistuntoon. Nyt sen pitää herätä ihmistuntoon, nyt sen täytyy seisoa muiden kansain veljenä, totuuden Jumalan edessä ja sen täytyy omalla tavallaan, omalla kansallisella tavallaan heijastaa jumalallista totuutta, tuoda ilmi jumalallista viisautta. Tähän tietoon on Suomen kansa nyt herätettävä.

Tutkikaamme nyt, millä tavalla Kalevalassa viisautta on esitetty.

KALEVALAN LUOMISKERTOMUS

Tietäjä 1912, nro 2

Tahdomme nyt ryhtyä vähän tarkastamaan Kalevalaa ja silloin ensiksi sen luomiskertomusta. Niinkuin ylipäänsä kaikki pyhät kirjat, alkaa Kalevalakin luomisella. Tämä luomiskertomus on kuitenkin hieman erilainen Lönnrotin aikaisemmin laatimassa Kalevala-painoksessa ja uudemmassa.

Nykyisessä Kalevala-laitoksessa kerrotaan, kuten muistamme, kuinka Ilmatar, elettyään ”ilman pitkillä pihoilla”, ikävyytyy aikoihinsa ja laskeutuu alas mereen. Täällä hän tulee rasakaaksi ja vaikeissa synnytystuskissaan rukoilee Ukko Ylijumalalta apua. Silloin tulee sotka lentäen etsien pesän sijaa, Ilmatar nostaa polveansa vedestä ja siihen sotka munii kuusi kultaista munaa, rautamunan seitsemännen. Mutta kun Ilmatar liikuttaa polveansa, vierivät munat rikki ja niistä syntyy maailma. Sitten Väinämöinen Ilmattaren kohdussa ikävöi ulos ja synnyttää itsensä siten että hän itse aukaisee itsellensä tien ja omin voiminsa tulee ulos emonsa kohdusta.

Näin kertoo uusi Kalevala. Vanhassa Kalevalassa taas ei puhuta ensinkään Ilmattaresta, kerrotaan vain, kuinka Väinämöinen tulee ulos emonsa kohdusta ja sitten uipi ympäri. Väinämöinen sitten näkee kotkan etsivän pesimäsijaa ja nostaa merestä polveansa, johon kotka munii munansa ja munista muodostuu maailma.

Tässä on kaksi luomiskertomusta ja me kysymme luonnollisesti, mikä niistä on oikea. Huomaamme, että Lönnrot myöhempää Kalevalaa laatiessaan arveli, että Väinämöinen ei ole jumala vaan sankari, inhimillinen olento. Kuitenkin selvästi tuo vanha luomiskertomuksen muoto, missä Väinämöinen esiintyy jumalallisena olentona, kuuluu vanhimpaan traditsioon.

Me näemme saman suhteen uskonnoissa. Meidän ei tarvitse

mennä kauemmaksi kuin kristinuskoon. Samaten kuin Väinämöinen syntyi neitsyt Ilmattaresta, samaten Kristus kertomuksen mukaan syntyi neitsyt Maariasta ja samalla tavalla Buddha syntyi ja muut maailman ”vapahtajat”. Ja samaten myös Kristusta ei ole pidetty ainoastaan sankarina, suurena ihmisenä vaan jumalana. Kristus-nimellä on kuvattu myös Jumalan Poikaa eli Logosta, kuten sanotaan Johanneksen evankeliumissa. Eikä Logos ole silloin erityinen henkilö vaan se ilmennyt jumala, joka loi maailman.

Kun siis vanhassa Kalevalassa Väinämöinen luo maailman ja uudessa Ilmatar (jolloin Väinämöinen vasta syntyy myöhemmin), niin ei tarvitse otaksua, että tässä olisi kaksi ristiriitaista kertomusta vaan saman kertomuksen kaksi kehitysmuotoa. Itse asiassa Ilmatar ja Väinämöinen on yhtä. Onpa voinut syntyä sekaannusta nimienkin yhdenmukaisuuden vuoksi: *Väinämöinen* — *Veenemonen*. Myöhempää kertomusta, jossa Väinämöinen syntyy vasta maailman luomisen jälkeen, pidän salatieteellisesti katsoen parempana.

Väinämöinen on itse asiassa Logos. Ja mitä on Logos? Kun meidän aikanamme tavallinen materialistinen tiedemies koettaa selittää maailman syntyä, niin hän ottaa rasvapallon, pyörittää sitä vedessä ja näyttää, kuinka siitä erkanee pieniä palloja. Noin koneellisesti syntyy maailma hänen käsityksensä mukaan. Alkuaineusva alkaa pyöriä, siitä erkanee osia ja näin syntyy aurinkokunta planettoineen, maailmoineen. Ja ehkä meidänkin mielestämme tämä tuntuu erinomaisen viisaalta verrattuna muinaisaikaisiin kertomuksiin.

Mutta yhden asian me vain unohdamme. Sitä asiaa ei osaa ratkaista professori, kun hän siinä seisoo selittämässä maailman syntyä. Kuka pani pyörimään nuo alkuaikaiset elementit? Siihen ei voi tiede mitään vastata, sitä ei voi ensinkään ratkaista, jollei uskota henkeen ja elämään. Ja siksi vanhat viisaat — tämän näemme pyhistä kirjoista — ovat kansottaneet maailman jumalallisilla, elävillä olennoilla, tajunnoilla, jotka noita maail-

moita ”pyörittävät”. Mielestäni he ovat sittenkin olleet viisaampia ja nähneet kauemmaksi kuin nykyaikaiset materialistiset tiedemiehet.

Jos me itse koetamme katsella, tunkeutua maailman salaisuuteen ja nähdä, kuinka on elämän pohjattomissa syvyyksissä, niin me todella kohtaamme niitä jumalallisia olentoja, jotka maailmoita luovat. Niitä on meidän maapallomme ja meidän aurinkokuntamme takana Logos, se olento, jonka kehityshistoria on kätkeyty aikakausien yöhön. Mutta sekin on olento, joka vuorostaan voi rukoilla ”Ukko Ylijumalaa”, sitä Salaisuutta, joka on kaiken takana ja jota ei kukaan tunne.

Kalevalan luomiskertomuksessa Väinämöinen edustaa tätä Logosta, Väinämöinen ja Ilmatar. Ilmatar on vain ikäänkuin toinen puoli Väinämöisestä eli Logoksesta, yksi Logoksen olemuspuoli. Jos me koetamme ajatella ja käsittää elävää olentoa, tajuntaa, niin me aina havaitsemme, että se tajunta on kolmiyhteinen, että siinä on kolme puolta, tahto, tunto ja järki, tai millä nimellä niitä tahdommekaan nimittää. Tämä on se jumalallinen kolminaisuus, josta puhutaan kaikissa jumaluusopeissa, kaikissa uskonnoissa, niinpä esim. kristillisessä dogmatiikassa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimellä. Tahto on Isä, rakkaus on Poika ja Pyhä Henki on järki.

Se, mikä minun nähdäkseni Kalevalan luomiskertomuksessa selvästi näyttää, että on kysymys Logoksesta, on tuo mahtava lause

Yksin meillä yöt tulevat,
Yksin päivät valkenevat,
Yksin syntyi Väinämöinen,
Ilmestyi ikirunoja.

Hän syntyi *yksin*. Aivan niinkuin kristinuskossa Kristus oli Jumalan yksisyntyinen, ”ainokainen” poika, kreikankielellä *monogenees*, niin oli Väinämöinenkin yksin Ukosta, Ylijumalasta syntynyt. Sitten maailmassa hän syntyi yksin äidistä,

neitsyeestä. Meidän täytyy näet ymmärtää, että Logos, jumalallinen olento, maailmaa luodessaan luo kuvan itsestään, joka on hän itse. Hän astuu ikäänkuin ulos itsestään, katsoo itseään ja aina kuitenkin kieltää luomansa todellisuuden, sanoen: ”tämä kuva ei ole minä.” Kaikkein syvin mysterio, mikä on sanottu Logoksesta, syvin järkiajatus on lausuttu vanhassa Intiasa, kun Logos eli Brahmaa aina sanoo: ”tämä ei ole minä.” Hän luo itsestään kuvan, katsoo itseään, ilmentää itseään, mutta aina taas hävittää tämän kuvan ja luo korkeamman.

Tämä on syvä hengen mysterio. Mutta sellainen on maailma. Se on Jumalan taideluoma. Logos on taiteilija, työntekijä, joka tahtoo luoda taideteoksen, missä hän itse ilmenee. Se taideteos vierii esiin hänestä itsestään, se on häntä itseään, hän tahtoo siinä itse tulla eläväksi.

Sentähden heti alkusanoissa lausutaan: ”yksin syntyi Väinämöinen”, vaikka Väinämöinen ilmenneenä jumalana, Logoksesta, syntyi vasta myöhemmin. Se oli ensimmäinen näky. Logos lausuu itsekseen: ”minä tahdon tuollaisena esiintyä”, ja sitten hän astuu alas meren ulapalle, astuu aineeseen. Aine on Ukko Ylijumalan salaisuuksia. Aine on aina olemassa, se on ikuisen. Aine ei ole sitä, mitä me käsitämme aineeksi. Aine on *voimaa*, eli niinkuin sanotaan hindulaisessa uskonnossa, *maajaa*, s.o. taikavoimaa. Aine on taikavoimaa, jonka avulla henki voi itseään ilmentää.

Kun sitten luomiskertomus Kalevalassa jatkuu, kertoo se, kuinka Ilmatar astuu alas aineeseen. Ensinnäkin syntyi tahto ilmennemiseen, sitten heti alkaa syntyä rakkaus, tunne: se on Logoksen naisellinen puoli. Nyt tunne alkaa vaikuttaa, rakkaus, viisaus astuu alas aineeseen ja koettaa sitä muovailta, mutta ei vielä osaa. Se on suurta tuskaa ja työtä. Kuinka todellisesti Kalevalassa kuvataan, että Ilmatar kärsii tuskaa, niin suurta, että hän rukoilee Ukko Ylijumalaa: ”etkö sinä voi pelastaa minua näistä synnytystuskista, etkö voi antaa Väinämöisen syntyä?” Hän on Logos, siis jumalallinen olento, joka kääntyy

korkeamman, suuremman, jumalallisemman voiman puoleen. Ja silloin kun hän kauan tässä aineen valtameressä on tuskissaan elänyt ja vaikuttanut, niin tulee sotka ja laskee munansa hänen polvelleen. Mitä on tämä sotka eli niinkuin myös sanotaan, kokko? Mieleemme heti muistuu, kuinka uskonnollisessa vertauskuvastossa lintua käytetään merkitsemään sitä, jota myös sanotaan Pyhäksi Hengeksi. Se on Logoksen kolmas olemuspuoli, järki, ajatus. Ilmatar kuvaa sitä tunnelmaa, rakkautta, sitä halua ja tuskaa, joka ensin aineessa vaikuttaa, mutta vasta silloin kun järki tulee avuksi, kun ajatus alkaa toimia Logoksessa, suuressa jumalallisessa, elävässä olennessa, vasta silloin syntyvät munat, aineelliset atomit, joita on seitsemän. Kuusi on kultaista, loistavaa, mutta seitsemäs on rautainen, tämä pimeä, fyysillinen maailma. Joka tasoa varten luodaan yksi perusatomi. Logos juuri järjestää atomit maailmankaikkeudessa.

Kun nykyään Salatieteellinen selvänäkijä tutkii näitä asioita, huomaa hän, että Pyhä Henki, joka liikkuu vetten päällä, se tuosta suuren Ukko Ylijumalan alkuaineesta muodostaa ja järjestää atomit omaa maailmaansa varten. Sitten ne atomit ikäänkuin putoovat pois hänen polveltaan ja niistä muodostuu maailma. Kun rakkaus eli viisaus liikkuu, silloin taas atomit yhdistyvät ja näin muodostuu maailma. Tämä on kuvannollisesti, runollisesti esitetty.

Kun sitten on maailma luotu, kun kaikille tasoille on luotu pallot, maailmat, kiertotähdet, niin Väinämöinen pyrkii ulos äitinsä kohdusta. Logos tahtoo lopullisesti nähdä itsensä, tahtoo itse ilmetä tässä maailmassa, ei ainoastaan näkemällä itsensä muodossa vaan siten että hän herättää itsensä näissä muodoissa. Me voisimme vertauksella selittää, että hän on ikäänkuin luonut taulun ja tahtoo nyt tehdä olennot siinä eläviksi. Jumala tahtoo itse syntyä siinä maailmassa, minkä hän on luonut. Hän tahtoo herätä tajuntaan, itsetietoisuuteen, ja hän itse omalla voimallaan myös silloin syntyy. Tämä on ihmiskunnan alku.

Herää olentoja, jotka voivat ruveta ajattelemaan ja tahtomaan niinkuin Jumala ajattelee ja tahtoo. Silloin Väinämöinen ilmenee ja syntyy maailmaan.

Näin mielestäni aivan selvästi Kalevala kuvaa maailman luomista sisäiseltä kannalta. Se esittää aivan samat asiat kuin muutkin pyhät kirjat. Sama maailmankatsomus, sama käsitys kaiken alkuperästä kuin muualla tavataan, esiintyy Kalevalasakin. Kaiken takana on järki, tajunta. Ei ole maailma luonnonvoimain sokeata leikkiä vaan se on tajuntaa, järkeä, se on tahtoa ja rakkautta, ja se on tuskaa ja työtä. Viisaan ihmisen kannalta on maailma työtä, se on suuren taiteilijan luovaa työtä. Se on tuskaa ja se on riemua.

Jos luemme tuota Kalevalan ensimmäistä runoa, voimme havaita, kuinka tyyneesti se vaikuttaa yksinkertaisuudessaan. Siinä ei ole tavallisia inhimillisiä tunteita, siinä on suurempaa voimaa, suurempia tunteita, jumalallisia ajatuksia, jumalallista tahtoa ja tunnetta. Se nousee meidän eteemme ylevänä, majesteettillisena.

Myös voimme aina huomata, että kun pyhissä kirjoissa jotakin esitetään, joko historiallista tai metafyyssillisiä, niin sitä voi avata monilla avaimilla. Niinpä jos tämän luomiskertomuksen siirrämme inhimilliselle tasolle ja sieluelämän alalle, se sielläkin pitää paikkansa. Eikö ihmisen sieluelämässäkin ole jotakin, mikä vastaa luomista? On, esim. kaikki taiteellinen luomistyö. Ja jos tarkastamme, voimme huomata kuinka hyvin kaikki nämä kohdat luomiskertomuksessa sopivat myös ihmisielun luovaan toimintaan. Yksin syntyy Väinämöinen, s.o. kun ihmisnero inspiratsioonin hetkenä näkee taideteoksen, runon, näytelmän tai sävellyksen, on se yhtenäisenä, kokonaisena aatelmana, konsepttionina, mutta sitten alkaa työ ja tuska sen toteuttamisessa. Silloin taiteilija monasti epätoivoissaan kääntyy sisäisen jumalansa puoleen: ”enkö voi päästä näistä tuskista.” Nyt tulee järki avuksi ja tuo hänen eteensä aineksia, hän muodostaa niistä kuvia, munista tulee maailmoita, ja kun näin

on kaikki valmistettu, niin lopuksi Väinämöinen, tuo alkupe-
räinen konseptiosionissa nähty ihanne, se aivan kuin oman itsen-
sä voimasta tulee esille taiteellisessa työssä. Todellinen nero
luo sillä tavoin, että hän ensin on kauan tuskissaan synnyttelyt
ja sitten teos syntyy omasta voimastaan, aivan niinkuin Väinä-
möinen kuitenkin itse lopulta astuu ulos emonsa kohdusta.

KALEVALAN AVAIMET

Tietäjä 1912, nro 3

Kun lukee tieteellisten tutkijain teoksia Kalevalasta, huomaa, kuinka he joutuvat erimielisyyteen siitä, ovatko muinaissuomalaiset sankarit käsitettävät ihmisinä vai jumalina. Ennen arveltiin yleisesti, että ne ovat pidettävät suomalaisten jumalina; niinpä Agricola jo aikoinaan kuvasi, kuinka niitä uhreilla palveltiin j.n.e. Myöhemmin on taas koetettu löytää todistuksia siitä, että he olisivat olleet todellisia, maan päällä eläneitä ihmisiä, vaikka legenda sitten on koonnut paljon lisäaineiksia heidän ympärilleen.

Tätä erimielisyyttä ja tätä ristiriitaa täytyy jatkaa, kunnes Kalevalaa ymmärretään aivan toisella tavalla. Kalevalaa ei voi ymmärtää, jos sitä luetaan aivan tavallisena kirjana ja käsitellään ainoastaan tieteellisten menetelmän mukaan. Olemme jo ennen huomauttaneet, että Kalevalaa, tullakseen oikein ymmärretyksi, on luettava pyhänä kirjana. Sillä tarkotamme, että Kalevala vertauskuvien muodossa esittää totuuksia toisilta aloilta, toisista maailmoista, totuuksia ihmisen sisäisestä, salaisesta elämästä, maailman ja Jumalan salaisuuksia. Kalevala on epäilemättä samanlainen kuin muittenkin kansojen pyhät kirjat, ja ainoastaan se ihminen voi todella ymmärtää Kalevalaa ja löytää mitä siinä on, joka on teosofisesti sivistynyt, s.o. kasvattanut itseään teosofisilla tutkimuksilla. Hän voi sitten salaisessa elämässään kokea, että Kalevalassa piilee tietoa ja että Kalevalan sankarit edustavat merkillisiä voimia.

Omasta puolestani voin sanoa, etten vielä vuotta pari sitten uskonut Kalevalassa piilevän siksi voimakkaita salaisuuksia kuin siinä on. Vasta kun kerran olin tilaisuudessa kokemaan, että itse Kalevalan sankarien nimissä oli samanlaista voimaa maagillisessa toiminnassa kuin muissa n.k. pyhissä nimissä, selvisi minulle epäamättömänä tosiasiana, että Kalevala sisäi-

tää hyvinkin suuria ja merkittäviä asioita.

Sanoin, että ainoastaan se voi Kalevalaa ymmärtää, joka on teosofisesti sivistynyt. Mitä tämä merkitsee? Se merkitsee ensiksikin, että hän uskoo henkeen eikä aineeseen, uskoo henkiin maailmaan, hengen voimaan, ja toiseksi, että hän jonkun verran tuntee maailman uskontoja. Materialismihan on meidän päivinä hyvin tavallinen maailmankatsomus, mutta sen avulla ei voi ymmärtää Kalevalaa. Täytyy uskoa henkeen.

Ja jokaisen ihmisen, joka järkipäisesti ajattelee, täytyy vastustamattomasti ennemmin tai myöhemmin tulla siihen johtopäätökseen, että henkimaailma on olemassa, että *henki* on olemassa, vaikkei hänellä itsellään olisikaan suoranaista kokemusta toisista maailmoista. Kun hän tutkii itseään ja maailmaa, voi hän erottaa kaksi asiaa: aineelliset ilmiöt ja tajunnan ilmiöt. Hän on itsessään osaksi ruumiillinen olento, osaksi henkinen, ajatteleva, tahtova ja tunteva olento. Kun hän sitten huomaa fyysisen ruumiinsa olevan yhtenä osana aineellisesta maailmasta ja sen maailman lakien alainen, niin on aivan läheinen johtopäätös, että hän myöskin tajuisena, henkisenä olentona, itsetietoisena ajattelijana, on osana jostakin toisesta, henkisestä maailmasta ja sen lakien alainen.

Miksikä ainoastaan ruumiillinen olemassaolo olisi ”todellisuutta”? Eihän ihminen voi ajatella, että henki, tajunta olisi aineesta syntynyt, koska se on aina aineen vieressä esiintyvä ilmiö, ikäänkuin aivan vastakkaisesta maailmasta kotoisin. Miksikä ei ihminen henkisenä olentona olisi toisen näkymättömän maailman kansalainen ja sisässään osallinen jumalallisesta elämästä, kuten hän ulkonaisesti on osana aineellisesta maailmasta? Se ihminen, joka on kokenut, hän ei ainoastaan tätä aavista, vaan hän tietää, että sisässään vaikuttavat suuret henkiset, jumalalliset voimat ja että hän on itse lähtenyt jumalallisesta alkuperästä.

Toiset, jotka eivät ole niin paljon kokeneet, voivat loogisesti tulla samaan johtopäätökseen. Ja jos kerta myönnetään,

että ihminen henkisenä olentona on osana henkisestä maailmasta, täytyy samalla huomata, ettei tämä hänen korkeampi puolensa ole tyhjästä syntynyt ja omavaltaisesti ilmestynyt ole-massaoloon, vaan sen kehitys on ollut ja on jonkinlaisten laki-en alainen. Silloin on myöskin luonnollista, että hän voi tutkia tätä henkistä maailmaa tarkastamalla ja analysoimalla sisäs-sään esiintyviä ilmiöitä, samoin kuin hän omaa ruumistaan tut-kimalla voisi saada selville mitä näkyväisessä maailmassa on, vaikka hän muuten tätä maailmaa voisikaan tutkia.

Tutkimalla sisäistä, henkistä olemustaan ihminen siis tekee johtopäätöksiä henkisen maailman suhteen. Niinpä hän huo-maa itsessään, sisäisessä olemuksessaan kolme pääominaisuut-ta, tahdon, tunteen ja tiedon. Silloin on luonnollista hänen tehdä se johtopäätös, että myöskin siinä henkisessä jumalallisessa maailmassa, josta hän on lähtenyt ja johon hän kuuluu yhtenä osana, siinäkin vallitsee jonkinlainen kolminaisuus, siinä on kolmenlaisia jumalallisia voimia vaikuttamassa. Hän päättää, että henkisessä maailmassa täytyy olla olemassa kolmiyhteys, s.o. kolme eri puolta, jotka samalla kuitenkin ovat yhtä, aivan niinkuin ihminen itsessään on yksi, vaikka hänessä on kolme voimaa, kolme perusominaisuutta.

Tämän ensimmäisen huomion voi jokainen ajatteleva ihminen tehdä. Ja kun hän sitten vielä ajattelee itseään ja maailmaa, on hänen luonnollinen johtopäätöksensä, että jokin salaisuus on kaiken tämän pohjalla, sekä henkisen maailman että aineellisen maailman takana, jokin ikuinen salaisuus, Jumala, Jumaluus.

Mitä taas tulee siihen toiseen asiaan, joka on tarpeen Kale-valan ymmärtämiseksi, nim. että on täytynyt jonkun verran tut-kia maailman uskontoja, merkitsee tämä, että ihmisen on pitä-nyt huomata kaikkien uskontojen eri aikoina ja eri kansoissa opettaneen samaa. Ja mitä erittäinkin tulee äskeiseen kysy-mykseen, kolminaisuuteen, huomaamme todella, että kaikissa uskonnoissa puhutaan ja on puhuttu jumalallisesta kolminai-suudesta ja siitä Suuresta Jumaluudesta, joka on kaiken takana.

Muutamissa uskonnoissa ja samassa uskonnossakin eri aikoina voidaan unohtaa ehdoton Kaikkijumaluus, tuo kaiken filosofian edellyttämä Absolutinen, johon sisältyvät sekä henkiset että aineelliset salaisuudet ja joka on sekä henkisen että aineellisen maailman takana. Silloin nähdään ainoastaan henkimaailman kolminaisuus, mutta tästä taas johtuu, että ne ihmiset, jotka ovat materialismiin taipuvaiset, kieltävät tuon henkisen kolminaisuuden ja sanovat: ei ole mitään Jumalaa olemassa. He huomaavat näet, että aineellinen todellisuus on tuon henkisen kolminaisuuden, ”kolmiyhteisen Jumalan” ulkopuolella ja alkavat silloin epäillä, onko mitään Jumalaa olemassa, koska se ei ole kaikkikäyttävä. Mutta ei olisi ensinkään tätä materialismin uhkaavaa vaaraa, jos muistettaisiin sitä ikuista salaisuutta, joka on sekä henkisen että aineellisen olemassaolon takana.

Kun tutkitaan muinaisen Intian uskonnollisia kirjoja alkua ajoilta, niin niissä puhutaan kolmesta alkuperäisestä Jumalasta, Varunasta, Indrasta ja Agnista. Nämä ylipäänsä yhdistettiin elementteihin, niin että Agnia sanottiin tulen, Varunaa veden ja Indraa taivaan jumalaksi. Mutta samalla kukin näistä oli osana tuosta kolminaisuudesta Indra-Varuna-Agni. Myöhemmin taas, kun filosofinen ajattelu oli enemmän kehittynyt, tehtiin ero luonnon näkyväisissä ilmiöissä esiintyvän jumaluuden ja henkisen kolminaisuuden välillä. Sentähden Intiassa siitä asti puhutaan Brahmaasta, Vishnusta ja Shivasta eikä niitä enää yhdistetä mihinkään elementteihin, vaan ne ovat kaiken ilmennyksen takana, tuo pyhä kolminaisuus Trimurti.

Saman kolminaisuuden voimme huomata muissakin uskonnoissa. Kaldealaisilla oli Anu, Ea ja Bel, vanhassa Germaniasa oli Odin, Thor, ja Freya j.n.e. Näitä esimerkkejä voitaisiin luetella useampia ja kaikkein tutuin meille on tietysti kristinuskon Isä, Poika ja Pyhä Henki. Isä — samaten kuin Shiva Intiassa — vastaa ihmisen hengessä sitä olemuspuolta, jota kutsumme tahdoksi, Poika sitä olemuspuolta — Vishnua — jota kutsumme tunnoksi, ja Pyhä Henki sitä olemuspuolta — Intiassa Brah-

maa -jota kutsutaan ajatukseksi, järjeksi, luovaksi älyntoiminnaksi. Tahto, tunto ja järki — usein myös toisin lausuttuna, tahto, viisaus ja toiminta — on meille kaikkein yksinkertaisin kolmijako ihmisen hengessä ja niitä vastaa kosmillisina voimina, kosmillisena jumaluutena Isä, Poika ja Pyhä Henki.

Nyt kysykäämme: tiesivätkö muinaiset suomalaiset mitään tällaisesta? Ymmärsivätkö vanhat ”pakanalliset” esi-isämme jo sen kolminaisuuden, joka vallitsee henkisessä maailmassa, ja tiesivätkö myös, että kaiken, sekä henkisen että aineellisen maailman takana on Salainen Jumaluus, ääretön, tuntematon ykseys?

Me vastaamme tähän: vanhat suomalaiset tiesivät tämän aivan yhtä hyvin kuin muut kansat maan päällä. Siitä voidaan nähdä jälkiä Kalevalassa. Puhutaan Ukko Ylijumalasta, joka on kaiken takana ja kaikkialla kaikkein korkein, syvin, sisin, vastaten filosofian ehdotonta ja intialaista Parabrahmania, persialaista Zeroana Akernea, juutalaisen filosofian Ain Sufia. Vanhassa suomalaisessa jumaluusopissa oli Ukko Ylijumala se salaisuus, jota me nyt teosofiassa kutsumme Suureksi Jumaluudeksi, ikuisen elämän salaisuudeksi, abstraktiseksi, absoluutiseksi olemiseksi.

Sitten puhutaan Kalevalassa kolmesta Luonnottaresta. Joskus Ukko Ylijumalaa myös kutsutaan Luojaksi, mutta sitten sanotaan, että hän ensin loi kolme Luonnotarta. Siinä näkyy jo kolminaisuus. Mutta vielä selvemmin se sittemmin näkyy Kalevalan pääsankareissa. Itse asiassa nuo sankarit — Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen — ovat vanhojen suomalaisten kolmiyhteinen jumala, niinkuin me kristillisellä kielellä sanoisimme. Tämä voi tuntua hieman oudolta alussa, mutta kun tutustumme tähän ajatukseen ja syvennymme siihen ja sitten katsomme Kalevalaa suurella yleissilmäyksellä, huomaamme, että Kalevala epäilemättä sen käsityksen todistaa oikeaksi. Nämä Kalevalan sankarit ovat siis ilmenneen jumaluuden kolme eri puolta. Silti ne samalla voivat olla muutakin.

Väinämöinen vastaa silloin Isää eli syvimmällä sisässämme olevaa *tahtoa*. Joka Kalevalaa tuntee, ei voi epäilläkään, ettei Väinämöistä olisi tahdottu esittää jumalalliseksi olennoiksi. Hän on syntyperältään jumalallinen, ”tietäjä iänikuinen”. Hän on viisaampi kaikkia muita sankareita, hänen ei tarvitse mitään käsillään tehdä, koska hänen luova voimansa on sana; hän laulullaan vain luo. Mehän kutsumme teosofisella kielellä kolmiyhteistä jumalaa myös Logokseksi, jota nimitystä uudessa testamentissakin käytetään. Logos merkitsee Sana, Järki, Ajatus, ja teosofiassa puhutaan sentähden ensimmäisestä, toisesta ja kolmannesta Logoksesta. Väinämöinen edustaa silloin ensimmäistä Logosta, Isää Jumalaa, tahtoa ihmisessä.

Ilmarisen jumaluutta on myöskin helppo myöntää. Ilmarisestahan sanotaan, että hän oli ”seppo iänikuinen”, ”takoja taivahinen”, hänkin oli jumala, hän oli Väinämöisen veli. Usein he puhuttelivatkin toisiaan veljiksi. Jos Kalevalaa ajatellen luetaan, on vaikea kieltää Ilmarisen jumaluutta. Kaikki mitä nämä sankarit tekevät, on sellaista, etteivät tavalliset ihmiset siihen pystyisi. Kauttaaltaan huomataan, että heidän toimintansa on yliluonnollista, yli-inhimillistä laatua. Ilmarinen jumalallisena olentona vastaa Pyhää Henkeä, ymmärrystä, toimivaa järkeä ihmisessä, kolmatta Logosta. Ilmarinen on järjen tuli, hänhän on seppä, ajatusten luoja, se, joka tekee ja toimii.

Vanhassa Kalevalassa sanoo Väinämöinen nimenomaan: ”min’ olin *miesnä kolmantena* ilman pieltä pistämässä, taivaan kaarta kantamassa, taivoa tähittämässä.” Selvästi hän siis viittaa sekä omaan jumaluuteensa että kolminaisuuteen. Myös tiedämme, että Ilmarisen kerrotaan olleen taivasta rakentamassa.

Vaikeampi on ehkä myöntää, että Lemminkäinen olisi jumalallinen olento, koska häntä kuvataan enemmän inhimillisenä kuin Väinämöistä ja Ilmarista. Mutta meidän varhemmat tieteellisetkin tutkijat koettivat todistaa, että Lemminkäinen oli jumalallinen ja näkyyhän, että ne työt, jotka hän suoritti, eivät

olleet tavallisen ihmisen suoritettavissa. Syvemmin katsoen on aivan epäämätöntä, että Lemminkäinen vastaa toista Logosta, Poikaa eli ihmisessä tunnetta. Lemminkäinen siis vastaa sitä, jota kristinuskossa sanotaan Kristukseksi. Hän edustaa tunnetta, rakkautta. Hänen luonteestaankin näkyy, että hän on tekemisissä tunteen, rakkauden kanssa. Hänen nimensäkin ”Lemmin-käinen” siihen viittaa.

Onpa Kalevalassa vielä toisiakin tunnusmerkkejä, jotka osottavat, että Lemminkäinen on jumalallinen olento. Hänen toisintonimenään tavataan yleisesti ”Ahti”, joka on veden jumala. Nyt me tiedämme, että vettä, merta kaikissa vanhoissa vertauskuvastoissa käytetään merkitsemään tunnemaailmaa, henkimaailmoitten tunnepuolta, jonka tähden Lemminkäistä aivan hyvin voi kutsua Ahdiksi. Sitten vielä huomataan, että ylipäänsä vanhoissa teologioissa tämän toisen Logoksen yhteydessä puhutaan naisellisesta olenosta, useimmiten äidistä ja vielä nytkin teosofiassa sanotaan, että toinen Logos on aivan kuin kaksinainen, mies-naisellinen, positiivinen ja negatiivinen. Kaikki ne vanhojen jumaluusoppien olennot, jotka edustavat toista Logosta, kuten Kristus, Buddha ja Krishna, esiintyvät äidin yhteydessä. Kristinuskossa esim. pidetään neitsyt Maariaa, Kristuksen äitiä, jumalallisessa kunniaissa.

Kalevalassa on Lemminkäinen ainoa sankareista, jonka inhimillinen äiti mainitaan. Tämä esiintyy elävänä, toimivana olentona, vieläpä sangen merkillisen tapauksen yhteydessä. Kuten me voimme huomata ylipäänsä jumaluusopeissa, tämä toinen Logos, Jumalan Poika, Kristus, joutuu murhattavaksi ja sitten usein nousee kuolleista. Missä on kauniimmin esitetty tämä sama asia kuin Kalevalassa, jossa kerrotaan Lemminkäisen surmasta ja kuinka hänen äitinsä etsi hänet esille ja herätti hänet uudestaan kuolleista? Siinä on aivan täydellinen yhdenmukaisuus muitten vapahtajatarujen kanssa.

Ja jos me yleissilmäyksellä katselemme koko Kalevalaa, nähdään, että kaikilla sankareilla on oikeastaan yksi päämäärä,

yksi toimi. Heistä kaikista kerrotaan, että he olivat kosintaretkillä. Kaikki he tahtoivat omakseen Pohjolan tyttäriä. Väinämöisen yhteydessä puhutaan myös Ainosta, jota ei nimenomaan sanota Pohjolan tyttäreksi — vaikka hän oli Joukahaisen, Lappalaisen sisar — mutta myöhemmin hänkin, kuten Ilmarinen ja Lemminkäinen oli kosimassa Pohjolan tytärtä. Tämä on sangen merkillinen piirre, sillä se esiintyy myös kaikissa muissa uskonnoissa. Puhutaan aina avioliitoista, hellistä suhteista miehellen ja naisellisten olentojen välillä, ja niillä tarkotetaan uskonnoissa aivan toisia mysterioita kuin inhimillisiä lemmensuhteita. Jokainen kristitty tuntee tuon puhettavan, että Kristus on ylkä ja seurakunta, kirkko tai yksityinen ihmisielu hänen morsiamensa. Samaten on myös kristityille tuttu tuo ohimennen Mooseksen kirjoissa (1 Moos. 6: 2) esiintyvä lause: ”Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauneiksi ja ottivat niitä vaimoikseen”. Samanlaisia piirteitä voisimme hyvin paljon löytää jos oppineesti tutkisimme eri kansojen jumaluusoppeja.

Suomalaisessa Kalevalassa on tämä vertaus tullut erityisen silmiinpistäväksi. Kaikki nuo sankarit kosivat Pohjan tyttöä. Jos me käytämme sitä avainta, josta tässä on ollut puhe, nim. että sankarit, Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen ovat jumalallinen kolminaisuus, niin tietysti heti sanoisimme, että nuo voimat, jumalalliset tajunnat asuvat näkymättömässä maailmassa eli niinkuin me nyt teosofisesti kutsuisimme, korkeammilla tasoilla. Kalevalan nimityksillä ne asuvat Suvantolassa, Kalevalan kankahilla, ja oletteko huomanneet, että näillä Kalevalan kankahilla aina vallitsee kesäinen tunne? He asuvat henkimaailman ihanilla korkeammalla tasoilla ja sieltä he pyrkivät Pohjan tyttöä kosimaan.

Mikä on silloin Pohjola, tätä avainta käyttäessämme? Se on tämä meidän mainen elämämme ja Pohjan tyttö on ihmiskunta, ihmisten sielut. Jumalalliset voimat pyrkivät kohottamaan ihmiskuntaa, ne tahtovat yhtyä ihmiskuntaan, tahtovat tulla elä-

viksi ihmiskunnassa. Eli toista kuvaa käyttäen ne tahtovat ihmisten sielujen kautta synnyttää uuden, korkeamman ihmiskunnan. Se on jumalallisten voimien koko pyrkimys.

Ja minun mielestäni todistaa muinaissuomalaisten korkeata maailmankatsomusta sangen kauniisti se, että he selvemmin kukaties kuin muut kansat puhuvat siitä, kuinka jumalallinen toiminta kaikkien jumalien ja Kosmoksen kolmiyhteisen jumaluuden ikuinen yhtämittäinen pyrkimys on päästä yhteyteen ihmiskunnan kanssa. Vanhat suomalaiset osasivat katsoa ylhäältäpäin, osasivat katsoa jumalallisia asioita jumalien kannalta. He eivät ainoastaan ajatelleet, että me ihmiset pyrimme yhdistymään Jumalaan, että me etsimme jumalallisia salaisuuksia, että me tahtoisimme oppia tuntemaan Jumalan, vaan he omistaneen korkeampaa tietoa uskalsivat väittää, että Jumalakin tahtoo sitä samaa, kolmiyhteinen Jumalakin yhtämittaa koettaa tulla yhteyteen ihmiskunnan kanssa, siis rakastaa ihmiskuntaa ja tahtoisi siinä päästä vaikuttamaan. Samatenhan kristinuskossakin aivan rohkeasti puhutaan jumalallisista salaisuuksista, kun sanotaan: ”niin rakasti Jumala maailmaa”. Näillä sanoilla viitataan siihen, että elämän sisäiset voimat ovat jo meille tunnetut, että me tiedämme, mitä ne tahtovat. Ja vanhat suomalaiset kuvasivat tuota Jumalan ikuista pyrkimystä ihmiskunnan yhteyteen noilla yhä uudestaan esiintyvillä kosintakertomuksilla.

Tätä puheenalaista avainta voimme kutsua teologiseksi (teoja kosmogoniseksi) eli jumalopilliseksi avaimeksi. Mutta Kalevalan ymmärtämiseen on tietysti useampia avaimia. Madame Blavatsky sanoo Salaisessa Opissaan, että jokaista pyhää kirjaa voi avata seitsemällä avaimella, riippuen siitä, minkä tason kannalta kirjaa tahtoo lukea. Teologista avainta käyttämällä saapi kuvan jumalallisten olentojen työstä maailman luomisessa ja ihmiskunnan kehityksessä; silloin lukee kirjaa korkeimpien tasojen kannalta. Jos taas haluaa tietää, mitä kirja opettaa maailman ja ihmiskunnan ulkonaisesta kehityksestä, täytyy käyttää antropologista ja salaishistoriallista avainta.

Muuan avain, joka totuuden etsijöille on tärkeimpiä, on mystillinen, sillä se koskee ihmisen sisäistä kehitystä. Sitä käyttämällä esim. Kalevala tulee mitä mieltäkiinnittävimäksi ja opettavimmaksi kirjaksi. Tahdon lyhyesti viitata tämän avaimen salaisuuteen.

Kuten tiedemiehemme huomauttavat, Kalevalan sankarit eivät yksinomaan edusta jumalallisia olentoja, vaan kuvaavat myös inhimillisiä asioita. Kiinnittämällä katseemme ihmisen salaiseen sieluelämään ja avaamalla Kalevalan mystillisellä avaimella näemme heti, että Kalevalan sankarit edustavat erilaisia puolia ihmisen sisimmästä psykologiasta.

Vanhassa Intiassa on aina puhuttu, että on kolmenlainen tie Jumalan luo. Jokaisen ihmisen päämäärä on yhtyä Jumalaan, päästä Jumalan tuntoon, ja siihen on kolme tietä. Ne tiet johtuvat ihmisen sisäisestä, henkisestä kolminaisuudesta ja henkimaailman kolminaisuudesta. Itämaisilla nimityksillä ne ovat: *Dshnaana Jooga*, *Bhakti Jooga* ja *Karma Jooga*. Jooga merkitsee yhtymistä jumalaan, ja Dshnaana Jooga on yhtyminen Jumalaan *tiedon* eli puhtaan viisauden tietä myöden, Bhakti Jooga yhtyminen *tunteen*, hartauden, rakkauden tietä myöden, Karma Jooga taas yhtyminen *toiminnan* tietä myöden. Siis Dshnaana Jooga on tekemisissä ihmisen tahdon, hänen syvimmän ominaisuutensa kanssa, Bhakti suhtautuu ihmisen tuntoon, ja Karma hänen toimintaansa, toimikykyynsä.

Eri ihmiset ovat luonteensävyltään erilaisia, ja vaikka tiet lopulta kaikki yhtyvät, ovat ne erilaisia, koska ihmiset kulkevat eri tavalla sitä tietä pitkin, joka sisimmästi katsoen on yksi, koska se on tie Jumalan luo. Nytpä myös vanhojen suomalaisten kesken oli olemassa tieto näistä kolmesta tiestä. Se näkyy Kalevalaa tutkittaessa. Väinämöinen kuvaa puhtaan viisauden tietä eli Dshnaana Joogaa, Lemminkäinen taas kuvaa rakkauden tietä, Bhakti Joogaa, ja Ilmarinen kuvaa toiminnan tietä, toimivan ymmärryksen tietä. Niinpä Väinämöisen historiaa, hänen luonnettaan ja toimintaansa tutkiessamme näkyy meille,

jos meillä on silmät nähdä, millä tavalla se ihminen Jumalaa etsii, joka tahtoo kulkea viisauden tietä, Lemminkäisestä taas voidaan oppia tuntemaan rakkauden, Ilmarisesta toiminnan tietä. Tätä avainta käyttäen voi jokainen teosofinen tutkija löytää rikasta ja syvällistä viisautta Kalevalasta. Mutta siitä puhumme enemmän toisten.

KALEVALAN AINO-TARU

Tietäjä 1912, nro 4

Moni varmaan ihmettelee kuullessaan, että Kalevalan Aino-tarua tahdotaan teosofisesti pohtia ja selittää. Tämä kertomus on näet Kalevalassa esitetty niin ihmeen luonnollisena — ”realistisena” — ja samalla runollisen viehättävänä, että tuntuu siltä kuin se kokonaan pilattaisiin, jos sitä yritetään vertauskuvallisesti selittää. Aino, jos mikään henkilö, tulee meille tutuksi ja eläväksi, jokainen meistä tuntee tuon nuoren viattoman tytön, jonka sielussa oma itse ei ole vielä herännyt ja joka ei vielä rakkaudesta mitään tiedä. Ainolle tulee kosija — vanha mies, joka ei häntä ensinkään miellytä, ja hän kauhistuu ja suree sitä niin paljon, että hän lopulta ottaa itseltään hengen. Tämä kertomushan on miltei sentimentaalinen, ylen tunteellinen, me sanomme, sillä meidän aikanamme ehkeivät useimmat nuoret tytöt ole noin runollisia, noin hienoja, puhtaita, avuttomia, etteivät he osaa muuta kuin heittäytyä mereen silloin kun isä ja äiti tahtoo heitä pakottaa naimaan. Mutta kuitenkin emme voi olla ihailematta Ainoa, joka niin paljon arvoa pani elämälleen ja omalle runolliselle käsitykselleen luonnosta ja ihmisyydestä, että hän mielummin kokonaan luopui elämästä kuin möi itsensä.

Kuinka tätä tarua voisi selittää vertauskuvallisesti, me kysymme. Etevimmät taiteilijamme ovat Ainosta saaneet aihetta taideluomuksiin, tauluihin, veistoksiin ja näytelmiin, ja meidän täytyy tunnustaa, että sellaisenaan tämä runosikermä antaa erinomaisen kuvan Suomen kansan kaunotunteesta, sillä näitä tällaisia henkilöitä kuin Aino ei paljonkaan tapaa kirjallisuudessa.

Kuitenkin on tarkotukseni koettaa tätä tarua selittää toiselta-kin puolelta.

Muistelkaamme ensin, minkälainen on tämän tarun sisältö.

Mitä siinä kerrotaan?

Vanha viisas Väinämöinen jo esiintyy ihmisenä ja runoilijana, hänen maineensa on levinnyt Pohjolaan asti. Silloin Joukahainen, nuori mies, ylpeä viisaudestaan ja taidostaan, ihmettelee itsekseen: onko olemassa sitä urosta, joka olisi tiedossa minun vertaiseni? Hän lähtee tapaamaan Väinämöistä. He kohtaavat toisensa ja kilvan laulavat ja koettavat parastaan, mutta Väinämöinen voittaa ja laulaa Joukahaisen lietteeseen. Silloin tämä pätöinen poika rukoilee armoa, mutta Väinämöinen ei mistään lunnasta huoli, laulaa vain Joukon yhäti syvemmälle, kunnes hän viimein lupaa oman sisarensa Väinämöiselle puoliseksi. Silloin Väinämöinen ihastuu ja päästää hänet suosta. Joukahainen tulee allapäin kotiinsa ja suree sekä sitä, että tuli voitetuksi, mutta myöskin, että tuli luvanneeksi Aino-sisarensa. Itkien hän saapuu kotiinsa — Kalevalan uroot usein itkevät — ja kun vanhemmat ja siskot kysyvät syytä, niin hän vastaa: siksi itken, että tulin luvanneeksi Aino-sisareni Väinämöiselle puoliseksi.

Mutta äiti ihastuu: sitäpä aina olen toivonut, että Aino saisi kuuluisan ja viisaan miehen. Ainopa itse tuon kuullessaan tulee yhtä suruiseksi kuin veljensäkin, hän ei sano tahtovansa mennä, hän rakastaa kotia, isää, äitiä, siskoa, veljeä, hän tahtoo leikkiä kotoisella nurmella, ei tahdo mennä vieraaseen maahan. Äiti lohduttaa: onpa onnea muuallakin, kasvaa marjoja aholla, ei ainoastaan isän kotona.

Sitten kerrotaan, kuinka Aino on ulkona koivumetsässä vastoja tekemässä ja silloin tulee vanha Väinämöinen, ja kun näkee tuon kaunoisen tytön kauniine koristuksineen, sanoo hänelle: älä muille noin pukeudu vaan minulle kannan ristisi ja helyysi. Mutta Aino syvimmissä sydämessään loukkaantuu ja tuskastuu, heittää päähänsä nuo koristeet: ”sinulle en minä ikänäni tahdo tulla!” hän huudahtaa ja rientää kotiinsa. Kun siellä isä, veli, sisko, kysyvät häneltä, mitä hän itkee, sanoo hän vain heille hukanneensa koristeet. Mutta kun hän tulee äitinsä luo

ja äiti kysyy: miksikä itket? silloin hän kertoo äidille: ”minä tapan metsässä tuon vanhan miehen, joka minut tahtoo omakseen, enkä tahdo hänelle mennä.” Mutta äiti ei ota osaa lapsensa suruun vaan yhä sanoo: ”sinä kiittämätön lapsi, sinun pitäisi olla iloinen siitä, että Väinämöinen sinut tahtoo omakseen. Tiedätkö, siellä on aitassa vielä paljon kalleuksia, seitsemän arkkua, Kuuttaren kutomia, Päivättären kehräämiä, sieltä etsi ja korista itseäsi ja ole iloinen, että pääset sellaiselle miehelle.”

Aino vain itkee ja valittaa: parempi olisi ollut olla syntymättä, miksikä minä olen maailmaan tullut? Mutta kun hän jää yksin, menee hän aittahan mäelle, katselee kaikkia kalleuksia, pukee ne päälleen ja ajattelee: parasta on, että menen mereen. Hän lähtee ulos kävelemään, kulkee kolme päivää metsässä, tulee sitten meren rannalle ja siellä hän istuu ja itkee yön ajan. Mutta kun aurinko nousee, näkee hän niemen nenässä kaukana aalloissa kolme neitosta, ja aurinko paistaa niin kirkaasti paahteen ja hän heittäytyy mereen. Vielä hän puhuu kuollessaan: tähän nyt vaivun ja haihdun mereen ja vereni ja kyöneeni muuttuvat vedeksi ja kaikki, mitä minulla on, muuttuu luonnon eri osiksi ja voimiksi ja minä katoan ja hukun.

Tällainen on se Aino-kertomus, näin elävä, näin luonnollinen, aivankuin romaaneissa voi tapahtua. Kuinka sitten tätä voisi ”selittää”? Rohkeata se on, enkä minä puolestani uskaltaisi sitä yrittää — kertomus on niin hieno ja kaunis sellaiseen — ellei siinä olisi yksi kohta, joka minun silmissäni pilaa kaiken eli muuttaa kertomuksen sellaiseksi, että sitä täytyy selittää jollakin lailla. Tämä kohta on se, että Väinämöinen kosii Ainoa ja tahtoo häntä omakseen. Vakaa, vanha, viisas tietäjä, laulaja, esitetään tällaisena armastelijana, nuoren tytön kosijana. Minua on aina ennen ihmetyttänyt, miltei loukannut tämä asia. Miksei sitten Väinämöisen paikalla ole joku toinen, nuorempi mies, jos kerran tämä on vain kertomus tavallisesta työstä ja hänen sieluelämästään? Miksi sinne on Väinämöinen pantu, joka kaikin puolin oli kunnioitettava ja aina esiintyy

merkillisenä runoilijana, suurena tietäjänä? Kuinka hän rupeaa nuorta tyttöä ahdistamaan niin pitkälle, että tyttö lopulta hukuttaa itsensä? Mikä urho se on, tuollainen halpamainen vanhus?

Näin on minusta aina tuntunut ja olen ihmetellyt tätä epäesteettistä kohtaa, kuinka tämä on voinut Kalevalaan joutua. Jos se vain on elämästä otettu realistinen kuvaus, olisi pitänyt olla toinen mies siinä eikä Väinämöistä näin solvata. Mutta koska Aino-episodi läheisesti liittyy Joukahaisen kilpalaulantaan, näkyy selvästi, että siinä on tarkoitus takana, ja tämä antaa mielestäni aihetta siihen, että voi Aino-tarua käsittää vertauskuvallisesti.

Sillä mikä on Väinämöinen? Väinämöinen, kuten viimeksi jo oli puhetta, on Kalevalan vertauskuvastossa Logos, Jumalan Poika, Kristus, Totuuden Henki. Hän on se henki, joka asuu luonnossa ja samalla joka ihmisen sisässä. Ja kun me pidämme tästä kiinni ja sitten ajattelemme, että Aino-tarua olisi selitettävä vertauskuvallisesti, niin heti ymmärrämme, että Kalevalaan on kätkeyty suuri viisaus Aino-tarussakin. Ulkonaisesti Aino-taru kuvaa, kuinka ei rakkaudessa eikä avioliitossa saa käyttää väkivaltaa, koska rakkautta ei voi komentaa; samalla tavalla sen vertauskuvallinen käsitys sanoo meille, ettei pakko ja väkivalta saa tulla kysymykseen muillakaan aloilla, ei missään suhteessa, ei henkisessä kehityksessä eikä uskonnossa. Siinä useimmat ihmiset erehtyvät ja tahtovat käyttää väkivaltaa, tahtovat toista käännyttää ja saattaa mukautumaan heidän opinkappaleittensa, heidän elämäkäsitteensä, heidän siveyssääntöjensä mukaan. Mutta pakolla ei voi henki kehittyä. Henkisen kehityksen sisäinen edistyminen on vapaaehtoisuutta, se on vapaan tahdon ilmaus, ja jos jotkut käsittävät väärin — jos ihminen itse käsittää väärin — ja luulee voivansa käyttää pakkoa itsensä tai muitten suhteen, erehtyy hän ja elämä sen hänelle paljastaa. Jos hän minkäänlaisesta turhamaisuudesta tai uhkamielisyydestä luulee voivansa kehittää itseään henkisesti, eksyy hän harhaan. Tätä on tahdottu esittää Aino-

tarussa, sillä tässä käytämme psykologista, sielutieteellistä avainta sitä selittääksemme. Se on kertomus ihmissielusta.

Väinämöinen on Henki, Kristus, totuuden ääni, ihmisen opettaja. Joukahainen on ihminen, sielu vielä nuorena ollessaan, kehittymätön ihminen. Hän on käytännöllisesti materialisti, sillä hän ei vielä usko muuhun kuin personalliseen, ulkomaan maailmaan, aistillisiin voimiin ja omiin aisteihinsa. Entä Aino? Aino on tuon saman ihmisen sisar, s.o. hänen sielunsa kaunein puoli, sen kaunein tuoksu, sen iankaikkinen sisältö. Äiti taas on koko luonto ja vielä lähemmin se on ruumis.

Mitä tässä silloin kuvaa Joukahaisen ja Väinämöisen kilpailua? Se kuvaa ylpeilemistä omasta etevyydestään. Ihminen on aina sellainen personallisena olentona, kun hän on vähän kehittynyt ja tullut sivistyneen ihmiskunnan tasalle. Hän on itsestään ylpeä eikä luule mitään toista olevankaan. Hän ei oikeastaan silloin usko Jumalaan, ei näkymättömiin maailmoihin, ei mihinkään korkeampaan, hän ei tahdo otaksuakaan, että voisi olla mitään syvempää tietoa kuin hänen pintapuolinen tietonsa ja sivistyksensä. Kun hänelle puhutaan, että löytyy tietäjiä, viisaita, ja että ihminen voi kehittyä henkisesti, niin että hän saavuttaa yliaistillisia voimia ja yliaistillista tietoa, nauraa hän sille. ”Enhän minä ole mitään sellaista havainnut, en ole nähnyt enkä kokenut; kuinka sellaista voisi olla olemassa?” Tämä on sangen tavallista. Näin ihminen määrättyllä kehitysteella ajattelee ja vaikei hän niin selvästi ajattelisikaan, niin hän sen tuntee ja koko hänen sieluelämänsä perustuu sille edellytykselle.

Mutta samalla hän myös ajattelee: jos on mitään korkeampaa, näyttäköön sitten itse elämä, tulkoon se näkyviin. Ja silloin tulee Väinämöinen. Ihminen aivan kuin omalla epäuskollaan, ylpeydellään kutsuu luokseen totuuden henkeä, syvempää ymmärtämystä ja elämäntietoa. Se tulee hänen luokseen ja silloin hän hämmästyä, sillä minkälaisena se tulee? Se tulee nöyryyttävänä voimana, kaikenlaisina kokemuksina, se heittää hä-

net suruihin, tuskaan, kärsimykseen — elämä näyttää kohtelevan häntä kovakouraisesti.

Ajatelkaamme lisäksi, että ihmissielun elämä kulkee kautta monen ruumistuksen. Kun hän ensin on tuolla tavalla ylpeä ja uhmaileva ja luulee päässeensä jo tiedon huippuun, vaikka hän vielä tuntee vain pintapuolisimmat asiat, niin elämä häntä opettaa. Viisauden henki puhuu hänen sisällään samalla kuin se häntä ulkonaisesti nöyryyttää. Se antaa hänen kokea tuskaa ja lopuksi upottaa hänet aivan suohon syvälle. Hän tuntee maan pettävän jalkojensa alla, hän ei tiedä, minkä päällä seista. Koko se maailmankatsomus, mikä hänellä oli, aivan hajoaa hänen edestään, hän ei löydä enää kiintopistettä, hänen silmiensä edessä kaikki mustenee. Hän kysyy itseltään: mitä on ihminen, mitä on elämä, onko Jumala olemassa, mikä on meidän kohtalomme, mistä minä olen tullut, mihin minä olen menevä?

Viisauden voima, elämän henki vain laulaa hänet yhä syvemmälle suohon, antaa yhä suuremmat tuskat ja synkemmän epätoivon. Lopulta sitten ihminen ajattelee: enkö vielä voisi tulla onnelliseksi? Enkö voisi palata takaisin entiseen elämään? Minä luovun rikkaudesta, luovun kunniaista, luovun kaikesta, kunhan vaan saan elää niinkuin ennen ja tuntea olevani oma itseni. Voinhan tulla toimeen vähemmälläkin rikkaudella, mutta tahtoisin vain tuntea vielä olevani oma itseni.

Mutta elämä häntä nöyryyttää ja puhuu yhä hänen sielulle. Tämä tietysti ei myöskään tapahdu yhdessä ainoassa elämässä, vaan monessa. Se on ihmissielun pitkä kokemuskausi aina siihen, kunnes hän lupaa itsensä lunnaiksi. Hän voi tämän tehdä pian, voi myös viivyttää kauan. Mutta viimein hän sanoo: minä annan itseni sinulle, elämä, ota paras minusta itsestäni, ota Aino, ota se, mikä minussa on Aino. Silloin elämä, totuuden henki sanoo: nyt valitsit oikein. Se on oikea päätös, itsesi sinun täytyy minulle antaa.

Ja sitten elämän ääni lakkaa kuulumasta. Ihminen taas huomaa olevansa oma itsensä. Hän on aivankuin nähnyt, että on

muuta olemassa, hän on kuullut totuuden äänen, hän tietää nyt, että on olemassa Jumala, on olemassa korkeampi olemassaolo, hän tietää, mitä on tämä elämä. Mutta on aivankuin hän liian äkkiä olisi saanut tämän tiedon, hän ei voi sitä sulattaa. Hän vaatimalla vaati sitä, hän oli ensin ylpeä ja sanoi elämälle: mikset sinä minulle näytä, jos toisille näytät? Sitten hän sai nähdä vähän elämän salatusta sisällöstä, näki vilahduksen Hengestä, ja kun taas herää tavalliseen tajuntaansa, kun hän nousee ylös suosta ja lähtee kulkemaan kotia päin — silloin hän on alla päin. Hän on tuskissaan siitä, ettei hän enää saakaan elää sellaisena kuin ennen, siitä ettei hän enää ole entinen Joukahainen, ja hän toistaa itsekseen: minä olen luvannut itseni, minä olen antanut itseni lunnaiksi totuuden hengelle. Ainoa olen luvannut pois.

Tämä tekee hänet niin surulliseksi ja hänen sielunsa, hänen oma sisäinen sielunsa, joka on vielä nuori, se ottaa hänen suruunsa osaa. Mutta vanhemmat iloitsevat — s.o. ruumis ja luonto iloitsevat, sillä luonto tietää ja meidän ruumiimme vaimoisesti tuntee, että henkinen kehitys on sille helpotus. Kun ihminen kehittyy henkisesti, silloin myös luonnon ainehiukkaset puhdistuvat, niille tulee keveämpi elämä, niinkuin apostolikin sanoo: Koko luomakunta huokailee tuskissaan odottaen Jumalan Poikien ilmestymistä. Luonto iloitsee siitä, että pieninkin sanoma kuuluu: nyt joku ihminen alkaa elää korkeampaa elämää. Ja ihmisen sisässä kuuluu ääni, aivan kuin hänen oma ruumiinsa puhuisi: mitä sinä pelkää ja suret? Jos sinun täytyykin jättää vanha elämä, niin onnea on sinulla odotettavana tuossa uudessa toisessakin elämässä.

Mutta vielä ihmisen sielu kauhistuu viisautta. Se kauhistuu, sillä viisaus on sen mielestä niin vanha ja niin kylmä; viisaus vetää ihmisen aivan pois jokapäiväisestä elämästä, siitä elämästä, joka on hänelle tuttu. Viisaus on sellainen ääretön avaruus ja tyhjyys, sellainen merkillinen elämä, jossa ihminen on melkein kuin olematon, niin ettei hän tiedä, kuka on, hän ei

tunne itseään, hän vaipuu, hän hajoaa siihen viisauden avaruuteen, suureen jumalalliseen elämään, hän kadottaa itsensä.

Näin nyt tuntuu ihmisen sielussa: minunko pitäisi kehittää itseäni, minunko pitäisi aivan luopua itsestäni, luopua kaikesta tästä vanhasta, jota rakastan, koko tästä personallisuudestani, tästä kaikesta tutusta? Ja minkä takia, tuon kolkon, kylmän, tunteettoman elämän takia? Näin sielu aina ajattelee ja lykkää luotaan hengen, ponnistelee vastaan: en minä tahdo sentään kehittyä henkisesti, en tahdo antautua totuuden helmaan, en tahdo lähteä ulos tuohon tuntemattomaan elämään. Ne, jotka ovat kokeneet, ne tietävät tämän sielutilan.

Sitten ihmisen sielu katselee itseään, kuinka se on korea ja kaunis, sillä on nauhat ja koristeet, se surulla ajattelee: näistäkin kaikista minun pitäisi luopua, ja silloin sielua kohtaa viisaus. Ihminen kuulee sisässään totuuden äänen, joka sanoo: niin se on; ainoastaan minua varten sinä nyt saat käyttää kaikkia noita kykyjäsi, kaikkia noita ominaisuuksiasi, jotka ovat tehneet sinut rakastettavaksi ulkomaailmassa, kauniiksi toisten ihmisten silmissä. Nyt et enää saa ajatella itseäsi, et saa käyttää kaikkia niitä omaksi hyödyksesi etkä toisten personalliseksi hyödyksi. Kaikki, mitä sinussa on kaunista ja taiteellista, se on pyhitettävä minulle, sillä nyt olet minun omani.

Silloinpa tulee ihmisen sieluun sellainen tuskan hetki, että hän heittää luotaan kaikki nuo koristukset. Hän aivankuin heittää luotaan kaikki nuo kyvyt: sitten minä en käytä niitä ollenkaan, en minä osaa niillä palvella, en tahdo. Minä en osaa niillä tehdä mitään. En ollenkaan tunne halua kaikkiin noihin kykyihin, kaikkeen siihen, mitä ihailin, ja mitä muut ihailivat. Kaikki se on nyt tyhjää, minä en sitä kärsi, heitän kaiken pois luotani.

Me näemme monasti ihmissieluja, jotka ovat tällä kohdalla. Ne ovat sellaisia, joilla on taiteellisia kykyjä, joilla on sielusaan vetovoimaa jotakin luomaan. He tahtoisivat mielellään olla oikein etevä taiteilijoita, suuria neroja, heissä on merkilli-

nen kunnianhalu, he tahtoisivat luoda jotakin suurta, mutta samalla myös ajattelevat sivumennen: sitten samalla tahtoisin, että ihmiset minua rakastaisivat, kunnioittaisivat, että itse olisin jotakin suurta. Tällaisia ihmisiä on paljon. Jotakin he voivat saada aikaan, mutta sisässään he ovat aina tyytymättömiä, he väsyvät kesken ja ajattelevat: mitäpä minä viitsisin. He ovat tulleet juuri tälle kohdalle ja ovat väsyneet, eivät jaksa, eivät voi tehdä mitään, niinkauan kuin salaisesti vielä yrittävät palvella itseään. Toiset ovat entisissä elämässään voineet tehdä nuo kokemukset ja saattavat tässä elämässä olla sellaisia pessimistejä, synkkiä olentoja, joilla on paljon mahdollisuuksia, mutta ei sisäistä tarmoa niitä toteuttaakseen. Jokainen näkee, että he voisivat suurta saada aikaan, mutta he eivät jaksa, ja se johtuu siitä, että totuuden henki on puhunut heidän sisässään ennen ja sanonut: minua sinun tulee palvella eikä itseäsi, ja sitä ne eivät ole vielä oppineet, ne eivät ole vielä uskaltaneet astua sitä askelta itsensä kieltämisessä, oman kunnian, oman etevyyden ja menestyksen hylkäämisessä totuuden palvelemiseksi. He eivät mielestään ole vielä kylliksi totuutta nähneet, eivät tiedä, mitä on totuus, se on aivankuin unohtunut heiltä ja sentähden he ovat tuossa Aion tuskassa, Aion ristiriidassa, he heittävätkin helmet luotaan, itkevät ja lähtevät kotiin. Ja sitten he peittelevät sekä itseltään että muilta, kuinka heidän laitansa on. Omalle luonnolleen, ”ruumiilleen” he vain sen tunnustavat yksin ollessaan, tunnustavat ja myöntävät: sieluni on kuollut, sieluni on rikki, revitty ja onneton, en tiedä, mitä tahdon, minä en tahdo sitä, mitä tunnen sisässäni. Olen kuollut sisässäni tuon äänen, että minun pitäisi totuutta palvella, sitä en tahdo, en jaksa, en kykene. Enkä taas voi elää tavallistakaan elämää, en jorokapäiväisyyteen unohtua, minun sieluni on kuollut.

Silloin kyllä vielä luonto — äiti — ruumis, toinen ääni ihmisen sisässä sanoo: Älä kadota rohkeutta, älä kadota malttiasi, tiedä, että sinun täytyy odottaa merkillistä tulevaisuutta, jos nyt uskallat ottaa tuon askeleen pois omasta itsekkyydestäsi ja it-

sestäsi. Jätä nuo vanhat unelmat. Jos katselemme sisästäpäin, näemme, että ihmissielu tällä asteella on innostunut astrali- ja mentali-elämään, mielikuvituksen avariin aloihin: ah, kuinka elämä on runollista astrali- ja älytasolla. Jos siellä osaatte kävellä ja katsella, näette, kuinka ihmisen personallinen fantasia, mielikuvitus voi luoda hänelle mitä onnea tahansa, jos se vain on sellaista puhdasta, kaunista ja ihanaa. Sellaista on elämä astrali- ja äly-tasolla, ja ihmissielu on Aion tilassa ollessaan aivankuin nukahtanut tuollaisiin unelmiin. Se ei ole herännyt vielä tuollaisesta näkymättömän maailman unesta, se tahtoo kulkea ja vaeltaa noissa ihanissa unelmissa.

Mutta totuus, joka on ylemmillä tasoilla, Kristus-henki, joka panee ihmisen kehittymään, tahtoo, että hän tästä nousisi ja huutaa alas noihin mielikuvituksiin. Sitten luonto, ruumis, se sanoo: no, mutta sinähän saat nuo kaikki ja paljon enemmän, sillä sinä saat kaikki minun salaisuuteni, minun aarteeni, niinkuin äiti sanoi: mene aittaan, aukaise seitsemän arkkua, saat kaikki minun kalleuteni, minulla oli nuorena ollessani kolme päivää päälläni nuo ihanuudet.

Näin puhuu luonto hänelle: mikset ole rohkea? Kaikki salaisuuteni annan sinulle, luuletko, että sinun täytyy olla alastomana, rumana? paljon kauniimmat vaatteet ja helmet ja nauhat annan sinulle, saat pukea itsesi häväätteisiin, ole vain rohkea! Mutta Aino — sielu Aion kohdalla — on liiaksi väsynyt, se on liian aikaisin herännyt eikä jaksakaan vielä. Sentähden se vain mielikuvituksen silmällä katselee noita ihanuuksia, se kyllä tietää: niitä on, ja pukeutuu mielikuvituksessaan niihin, mutta sitten se lähtee ulos elämään — ja kuitenkin se on vain tuo sama elämä. Tuo sama mielikuvituksen maailma, astrali- ja mentali-elämän suuri meri — se vetää sielun takaisin aineeseen, kuolemaan ja syntymään uudestaan. Näin käy ihmisen sielun, kun se ei vielä ole herännyt oman voimansa tuntemiseen vaan on nuori Aino-tyttö, joka tahtoo elää noissa mielikuvitelmissaan.

Nyt elämme juuri sellaisessa ajassa, että ihmissielu ei niin

usein tee Ainon lailla. Joskus vieläkin ihminen voi murhata itsensä, sentähden ettei hän tahdo olla mukana tässä elämässä, fyysillisessä näkyvässä elämässä, joka on meidän koulumme, vaan tahtoo elää unelmissaan, itsensä luomassa harhamaailmassa. Missä on onni, puhtaus, kauneus? hän kysyy silloin. Tämä elämä on raskasta rumaa, kolkkoa. Mutta useimmissa ihmissieluissa jo nykyaikana alkaa kehittyä rohkeus, luottamus, toivo, ja he alkavat tuntea, että tässä näkyväisessä elämässä sittenkin on löydettävissä mielikuvitusten toteutus. Ihanteiden maailma, mielikuvituksen ihanuudet on olemassa vain sitä varten, että se täällä toteutettaisiin. Tässä ovat kaikki kauniit unelmamme pantavat täytäntöön. Meidän ei pidä vain kuolla niiden puolesta, ei pidä täyttää ilmapiirimme ihanilla unelmilla ja sitten riistää henki itseltämme ja mennä siihen toiseen maailmaan, vaan pitää ottaa ne alas tähän näkyväiseen maailmaan ja koettaa täällä niitä toteuttaa.

Tämän alkavat ihmiset yhä enemmän huomata. Meidän aikanamme tapahtuu suuri herätys, ääni kuuluu kautta ihmiskunnan: herätkää ymmärtämään, mitä on elämä. Älkää kuluttako sitä pilventakaisiin unelmiin, älkää antautuko tuollaiseen taivas-kaipaukseen, vaan ymmärtäkää, että taivaat ja helvetit ovat teidän sisässänne. Ymmärtäkää, että te itse avaatte portit taivaisiin ja helvetteihin.

Paljon on jo maan päällä ollut helvettiä. Jos katsotaan taaksepäin, kuinka oli ihmiskunnan elämä täällä maan päällä vuosituhansia, vuosimiljonia sitten, täytyy meidän nähdä, että se oli paljon ihanampaa ja runollisempaa. Nyt on helvettiä enemmän toteutettu, mutta juuri sentähden, että helvetti on enemmän tullut ulos tähän fyysilliseen maailmaan, on tullut myös taivasta enemmän, sillä nyt voi enemmän tuntea totuutta. Totuus se on, joka voittaa sekä helvetit että taivaat ja käyttää kummankin mielikuvitukset omaksi edukseen, s.o. totuuden hyväksi, kaikkien hyväksi, ihmiskunnan hyväksi.

Sentähden on Kalevalan Aino-taru samalla vertauskuvain-

sesti ymmärrettynä aivankuin kuva tuollaisesta vanhemmasta ajasta, jolloin ihmissielu vielä paljon oli Ainon kannalla, mutta samalla se myös muistuttaa mieleemme sen suuren totuuden, joka pitää paikkansa nyt ja aina, ettei ihminen voi kehittyä henkisesti, ellei hän itse tahdo vapaaehtoisesti.

KULLERVO-RUNOT

Tonttulassa Kalevalakokouksessa 2. 6.1912

Ruusu-Risti 1945, nro 8

Kullervo-runot ovat mitä hienoimpia episodeja Kalevalassa, vaikka se minusta tuntuu olevan aivan erikoinen historia Kalevalassa, joka tarkoittaa aivan erityisiä asioita. Jos voi sanoa, että toiset runot Kalevalassa sisältävät paitsi psykologisia asioita, myös niin sanoaksemme tieteellisiä asioita, toisaalta taas metafyyllisiä, siis kosmollisia, maailman syntyä ja maailman kehitystä ja elämää toisilla tasoilla koskevia asioita, niin minusta tuntuu, niinkuin Kullervo-runot olisivat puhtaasti henkinen ja psykologinen asia. Ja lisäksi vielä hyvin tärkeä kohta Kullervossa: hän on kansallinen. Kaikki muut Kalevalan runot ovat mysteriokuvia, joita voimme tavata kaikissa mysterioissa, kaikissa kansoissa, kaikissa mytologioissa, ainakin samansuuntaisia kuvauksia. Vaikka Kullervo-runoissa tietysti on piirteitä, jotka muistuttavat toisia, niin minusta tuntuu, niinkuin se sitenkin olisi enemmän kansallinen.

Sellaisia yhteisiä piirteitä on ensiksikin kertomus Kullervon lapsuudesta, kuinka hän heti syntymänsä jälkeen joutui vaaran alaiseksi ja hänet uhattiin tappaa — niinkuin Jeesus yritettiin tappaa, niinkuin Zarathustra yritettiin tappaa, niinkuin vapahtajia yleensä on yritetty ensin tappaa, kun he ovat syntyneet. Krishnan lapsuudessa kävi samalla tavalla. Toinen kohta tässä Kullervo-tragediassa muistuttaa kreikkalaista tarua Oidipuksesta, joka tappoi isänsä ja meni äitinsä kanssa naimisiin. Hän ei tiedä edeltäkään, että sellainen on hänen karmansa, vaikka hänelle kyllä edeltäpäin oli niin sanottu. Hänellehän oli ennustettu, että hän tulee tappamaan isänsä ja naimaan oman äitinsä. Mutta hän ei sitä ollenkaan tiennyt sitten todellisuudessa, koska se tapahtuu. Se tapahtui aivan luonnollisella tavalla. Sitten perästä päin hän vasta sai tietää, että hän ei ollut voinut välttää

kohtalooan. Vähän samalla tavalla kerrotaan Kullervosta, kuinka hän sisarensa kanssa joutuu sellaiseen seikkailuun. Se muistuttaa minusta vähän tuolta Oidipus-tarinaa, siinä on yhtäläinen traagillinen piirre.

Sillä tämä sama kuva, tappaa isänsä ja mennä äitinsä kanssa naimisiin, on peräisin kaikista vanhoista mytologioista. Sehän tapahtuu Egyptissä ja vanhassa Mykenessä, että jumala tappaa oman isänsä ja menee naimisiin oman äitinsä kanssa. Se on sellainen puhetapa, ja se on voinut esiintyä erilaisissa saduissa ja kertomuksissa silloin, kun se on mennyt kansan mielikuvituksen läpi. Kun kansa on sen osannut ottaa omakseen, niin silloin se on tullut toisella, uudella tavalla esille. Kansan mielikuvituksella minä tarkoitan vaikkapa niiden viisasten ajatuksia, jotka sen kansan keskuudessa elävät. Hehän kuitenkin kuuluvat johonkin kansaan. —

Tahtoisin sanoa pari asiaa, jotka ovat minun mielessäni, kun ajattelen koko tätä Kullervo-tragediaa. Toinen on silloin se, että Kullervo kuvaa, voisinkin oikeastaan sanoa, kolmeakin asiaa. Kullervo kuvaa oikeastaan yleensä ja ennen kaikkea nerollisuutta. Kullervo on luova ja ponnistava nero yksilössä ja kansassa, koko ihmiskunnassa. Ja me voimme heti sanoa, jos ajattelemmekin ketä neroa tahansa ja katselemme hänen historiaansa, olkoon elävä tai ennen elänyt, että hänellä on aina ollut samanlainen historia kuin Kullervolla. Se on aina tragedia. Siinä on muutamia kohtia, jotka heti pistävät silmään. Ensiksikin se, että hänessä on luonnonvoima. Kuvataan, kuinka Kullervo on äärettömän vahva, ja kuinka häneen ei mikään pysty. Nerossa asuu sellainen luonnonvoima. Hän on vanhempi ja kokeneempi sielu, ja hän on tuonut mukanaan enemmän henkistä voimaa kuin muuten on tavallisella ihmisellä. Hänellä on suunnaton voima aivan pienestä saakka; hänen takanaan ja hänen sisänsään asuu ihmeellinen voima. Toinen seikka on, että hänen omaisensa, ihmiset, eivät häntä ymmärrä. Ja sentähden, ettei ymmärretä neron voimaa, mikä on ihmisessä, häntä sorretaan.

Silloin on myös tavallinen kuvaava piirre, että häntä koetetaan johonkin työhön, ja että hän on siihen kykenemätön. Se on niin ollut aina, ainakin jos katsomme suurten nerojen elämää. Ottakaamme esimerkiksi meidän maastamme sellaiset kuin Lönnrot ja muut. Ainahan heitä on koitettu johonkin muuhun työhön ensin. Ja jos he ovat alaluokassa syntyneet, niin heidät pannaan johonkin ruumiilliseen työhön. Siitä ei tavallisesti tule mitään. Jos he ovat yläluokassa syntyneet, niin heidät pannaan lukemaan yliopistoissa. Ja siitäkään ei tule mitään. Jos he antavat myöten, jos heidän neronsa voima ei ole niin suuri, että he voivat lykätä luotaan kaiken, niin sanoaksemme, ymmärtämättömyyden ja pahuuden, mikä tulee heidän osakseen maailman puolelta — jos he jaksavat säilyä ja nousta, niin silloin vastustus on hyväkin — jos he sortuvat, jos he mukautuvat maailman mukaan, jos he tulevat vain hyväksi virkamiehiksi tai hyväksi yhteiskunnan jäseniksi tai hyväksi työmiehiksi, niin me aina huomaamme, että he ovat kerrassaan traagillisia, onnettomia. Heidän täytyy aina antautua jonkin erityisen himon valtaan, he juovat tai tekevät jotakin muuta sellaista, sentähden että se voima, mikä heissä on, purkautuu sillä tavalla. Jos me huomaamme — ja niitä neroja voi aina huomata paljonkin eri kansoissa — sellaisia neroja, sellaisia ihmisiä, joilla on tätä sisäistä henkeä, luovaa voimaa, mutta joita ulkonaiset olosuhteet kerrassaan estävät, joilla siis on sellainen karma, että se estää heitä kehittämästä itseään, niin silloin on tavallista, että he siinä traagillisuudessaan tekevät jotakin muuta suurta pahaa, tai jos ei aina suurtakaan, niin yleensä jotakin pahaa, ja siitä he kärsivät usein loppuelämänsä.

Tämä on minusta se yleinen merkitys, mikä on tuolla Kullervo-tragedialla. Se on kuvaus sellaisen neron elämästä, jota kohtaa vaikeuksia, joka ei pääse toimimaan omalla alallaan, joka ei pääse toimimaan, sanokaamme, filosofisella, taiteellisella, tieteellisellä, tai muullaisella luovalla alalla, johon hänellä olisi taipumusta, vaan jonka voimat ja kyvyt menevät aivan

hukkaan, joka saa elää vain elämässä mukana, elättää itseään, kunnes hän sitten ehkä lopettaa itsensä, niinkuin Kullervo teki. Nämä ovat ne kaksi ensimmäistä merkitystä, mitkä ovat selvästi nähtävissä tässä Kullervo-tragediassa. Tämä on oikeastaan ensimmäinen, yleinen merkitys.

Mutta sitten siinä on toinenkin puoli, ja se on se, että siinä on kysymyksessä erityisesti Suomen kansan nero. Suomen kansan nerollisuutta se kuvaa, tätä pitkää aikaa Suomen kansan historiassa. Minäkin luulen, että Kullervo-runot ovat vähän myöhempiä kuin muut, sen tähden, että ne kuvaavat sitä aikaa Suomen kansan vanhassa historiassa, jolloin se ei ole voinut mitään luoda. Se on elänyt aivan kuin Kullervo; sitä on vain sorrettu. Kukaan ei ole voinut ymmärtää, kukaan ei ole voinut uskoa, että siinä asuisi mitään kulttuurimahdollisuuksia. Se on silloin kaikilla voimillaan vain saanut raataa elämisensä puolesta, ja kaikki se nero, mikä siinä on ollut aina takana, on tullut esiin hirmuisena voimana, puukkotappeluissa, paljossa juomisessa jne. Kun ei se voima, mikä siinä on takana, ole saanut tulla muulla tavalla esille, se on tullut sellaisessa muodossa esille. Kullervo kuvaa Suomen kansan neroa sillä tavalla.

Ja samalla se sitten kuvaa minusta myöskin, ihan salaisesti, merkillisiä tapahtumia ja asioita Suomen kansan omassa salaisessa historiassa. Ja silloin minusta Kullervo, voisi sanoa, on eräänä aikana, hyvin kauan sitten, ollut Suomen kansan johtava henki tai Suomen kansan deeva. Suomen kansan deevaa voi kuvata Kullervona hyvin pitkänä aikana. Se aika on nyt lopussa. Suomen kansan deevana on ollut Kullervo hyvin kauan, ja sentähden juuri siinä Suomen kansa on ollut sellaisessa tilassa ulkonaisesti, että se ei ole saanut mitään itse tehdä. Mutta nyt se on muuttunut. Nyt on aivankuin toinen deeva olisi ollut johtamassa jo jonkin aikaa, ja nyt meillä on aivan toisenlaisia mahdollisuuksia.

Nämä ovat hyvin salaisia asioita, ja Kullervolla on siis salai-

nen historiallinenkin merkitys. En voi nyt puhua siitä enempää.

Viimeinen Kullervo-runo kuvaa sitä ääretöntä katkeruutta, joka on Kullervon mielessä ja sellaisen ihmisen mielessä, joka tuntee, että hänen elämänsä on aivan mennyt hukkaan, ettei hän ole saanut ollenkaan tuoda esille sitä, mitä hänen sisässään on.

Se on synnytystuskaa. Jokaisen neron elämässäkin voimme huomata, että vaikka hän olisikin tullut sellaiseksi, että hän saa tehdä sitä työtä, mitä hän tahtoo ja osaa, niin hänellä on kuitenkin nuoruudessaan ollut tuollainen Kullervo-aika, jolloin kaikki on ollut pimeää ja hämärää. Hän ei mielestään ole mitään osannut, hänellä ei ole mitään ollut, ja hän on silloin ollut aivan itsemurhan partaalla. Jokainen nero on sitä ollut. Ja he ovat senjälkeen aina luoneet jotakin suurta. Jos tuska nousee sellaiseen huippuun, niin silloin he osaavat luoda.

Mutta me voimme aina huomata, minäkin tunnen tällä hetkellä sellaisia ihmisiä, jotka ovat tuossa Kullervo-tilassa. He eivät osaa mitään tuoda esille. Vähän, vähän, mutta se on heistä pientä ja mitätöntä. Ja kuitenkin heidän sisässään on niin paljon. Ja he ovat silloin suuria pessimistejä ja oikeastaan vain ajattelevat, että eiköhän tästä pitäisi mennä mereen. Heillä on vaikeata, mutta ei heille paljon mitään voi. Se on sellainen taistelu, joka ihmisen täytyy itse taistella. Sielullisesti emme ehkä voi auttaa. Tietysti niin paljon me voimme ulkonaisesti, että me voimme ymmärtää niitä ihmisiä, ja sitten, jos sellaisia lapsia syntyy, ja me ymmärrämme heitä, niin me voimme luoda sellaiset ulkonaiset olosuhteet, että he saavat kasvaa vapaudessa, ja että se, mikä heidän sisällään on, saa tulla vapaasti esille. Mutta muuten sitä ei osaa mitenkään auttaa, koska on kysymyksessä jumalallinen voima, jonka täytyy itse tulla esille.

Sen me voisimme, että me luopuisimme omasta itsekkyydestämme. Kullervon äiti on hyvin kauniisti kuvattu Kaleva-

lassa. Äidin rakkaus on olemassa sitä Kullervoakin kohtaan, jota kaikki muut pelkäsivät.

Kaikki sellaiset pikkuihmiset, jotka elävät siivosti, jotka elävät niiden lakien ja sääntöjen mukaan, jotka on yleisesti hyväksytty, luulevat, että he ovat yläpuolella eläimiä. Kaikki sellaiset uskonnolliset ihmiset, hyvät yhteiskunnan jäsenet, hyvät opettajat, ”pelastetut” ja muut sellaiset luulevat, että he ovat ihmisiä, etteivät he ole elukoita, vaan pelastettuja Jumalan armosta, ja ainakin oikein hyviä ihmisiä. Jos heidän keskelleen tulee sellainen nero, sellainen suuri sielu, jonka otsassa vielä on orjan leima, Kainin merkki, niin he voivat huutaa hänelle: ”Sinä orja” — ja pilkata häntä. Vaikkeivät he sanoisi sitä sanoin, niin he ilmaisevat sen käytöksessään. Koko yhteiskunta on rakennettu sille pohjalle, että pikkusieluja pidetään ihmisinä, ja se loukkaa hirveästi sellaista olentoa, joka tietää, että hänen sisällään on jumalallinen sielu, mistä nuo pienet sielut eivät mitään tiedä. Vaikka neron äitikin olisi sellainen pikkusielu, niin hän kuitenkin on niin paljon suurempi, että hän vähän ymmärtää poikaansa. Se on hänen rakkautensa, joka auttaa häntä ymmärtämään Kullervo. Hän osaa vähän rakastaa ja nähdä, että siinä on suuri voima takana, vaikkei se ole päässyt esille, eikä voi vielä tulla esille, niinkuin se ehkä kerän vielä joskus on tuleva.

PALANEN VANHAA JA UUTTA MAGIAA

Marjatta-renkaan luento 24. 7.1914

Ruusu-Risti 1966, nro 2 ja 1955, nro 2

Rohkenin kutsua teidät tänään tänne, jolloin Marjatta-renkaan johtokunnalla tulee olemaan kokouksensa, koska ajattelin, että meille voisi olla hyödyksi saada selvyyttä muutamiin okkultisiin seikkoihin, selvyyttä siitä, missä suhteessa meidän Marjatta-renkaamme on okkultisessa työssä meidän kansamme ihmisiin nähden, ja yleensä, mikä on ja on oleva kaiken okkultisen työn tunnusmerkki nykyään ja vielä pitkinä, pitkinä aikoina tulevaisuudessa. Tietenkin Marjatan-renkaalla — niinkuin me olemme sen käsittäneet ja perustelleet — tulee olemaan aivan ulkonainen ja käytännöllinen työ edessään. Sillä on aivan käytännöllinen merkityksensä ja tarkoituksensa. Mutta kuta käytännöllisempi jokin työ on, kuta enemmän se tähtää määrättyihin tarkotuseriin ja saavutettaviin päämääriin, sitä tärkeämpi on, että tällä työllä on selvä Okkultinen perusta. Jos yksityinen ihminen tekee käytännöllistä työtä ulospäin, menestyy tämä ja on hänen oman tahtonsa mukainen. Se riippuu siitä, missä määrin hän sisäisesti ja henkisesti elää itsenäisesti tuota samaa työtä ja tarkotusta. Tämähän on itsessään aivan selvä teoria, ja sentähden me ymmärrämme ilman muuta, että jos tiedämme, jos meille on selvänä, minkälaisia okkultisia perusteita ja suhteita on meidän Marjatta-renkaallamme ja kaikella esoteerisella työllä, joka tietysti on hyvin eksoteerista ja käytännöllistä ulospäin, silloin me paremmin voimme menestyä työssämme ja paremmin voimme tietää, kuinka kulloinkin menetellä.

Tällainen esipuhe voi tuntua kovin juhlalliselta. Nyt ei meidän kuitenkaan pidä luulla, että minä tulisin tässä puhumaan sellaisia ihmeellisiä asioita, joita ei kukaan tiedä eikä aavista. Päinvastoin, se mitä minä tulen sanomaan, on aivan selvää, ja jokainen sen varmasti jo tietää, ja ehkä joku sen tietää itsetie-

toisestikin. Mutta kaikessa tapauksessa on hyvä, että vaisto-
mainen tieto tulee loogilliseksi ymmärtämykseksi.

Jo tämä nimi ”Marjatta-rengas” osottaa, että se liittyy suo-
malaiseen viisauteen ja okkultismiin. Nimi on saatu Kalevala-
lasta, ja se nimi, vaikka se näennäisesti oli aivan kuin sattumal-
ta saatu, kuitenkin oli tavallaan ennakolta määrätty, ja ainakin
sen kalevalaisuus oli ennakolta määrätty. Sen nimen kalevalai-
suus osottaa, että meidän työmme Marjatta-renkaassa on tarkot-
tettu olemaan suomalaista työtä, jossa on edustettuna suoma-
laista viisautta ja suomalaista okkultismia. Sen nimi on otettu
Kalevalasta sentähden, että Kalevala on meille suomalaisille se
pyhä kirja, joka paljastaa meille suomalaisten muinaisen vii-
sauden ja okkultismin totuuksia ja viittaa meille tietä tulevai-
suuteen.

Kaikilla kansoilla on jonkinlainen pyhä kirja, ja muutamat
niistä ovat tulleet enemmän tunnetuiksi. Ja me olemme huo-
manneet, kun olemme tutkineet kansojen pyhiä kirjoja, että
ne — samalla kuin ne sisältävät salatiedettä ja viisautta, joka so-
pii kaikille aloille, nykyhetkellä yhtä hyvin kuin kaukaisessa
tulevaisuudessa — samalla ovat saaneet ulkonaisen muotonsa ja
ulkonaisen sisältönsä vanhoilta ajoilta. Ne eivät kerro nykyi-
sistä tapahtumista, eivät ulkonaisesti eivätkä eksoteeriselta si-
säilykseltään, vaan ne kertovat muodollisesti ja ulkonaisesti
menneiden aikojen muinaisista tapahtumista. Itse asiassa me
huomaamme, kun tutkimme pyhiä kirjoja, että lähes kaikki
poikkeuksetta puhuvat siitä suuresta mullistuksesta, joka ta-
pahtui Atlantiksen sivistyksen aikana, kun suuri sota nousi val-
koisen ja mustan magian välillä, kun aika oli tullut, että se
musta magia, jota niin suurella määrällä oli harjoitettu Atlantik-
sessa, oli kehittynyt loppuunsa, ja että valkoinen oli voitolle
pääsevä, jotta sitten uusi juurirotu ja uusi sivistys saattaisi tur-
vallisesti syntyä. Melkein kaikki pyhät kirjat puhuvat näistä
ajoista ja näistä asioista. Me huomaamme yksin Kalevalassa-
kin kertomuksia taisteluista Kalevalan sankareiden ja Pohjolan

sankareiden välillä, ja silloin tarkotetaan Pohjolalla mustan magian maata ja mustia maagikoita ja Kalevalalla eli Suvantolalla valkoista magiaa ja valkoisen magian seuraajia.

Meidän Kalevalamme puhuu täten menneistä asioista. Se on annettu osviitaksi ja oppaaksi viidennen juurirodun ihmisille, aarialaisille, sillä suomalaisetkin kansana ja kulttuurina kuuluvat aarialaisiin, vaikka heissä onkin atlantilaista verta ja vaikka heidän kulttuurissaan on ollut paljon atlantilaista. He kuitenkin kuuluvat aarialaisiin kansoihin, sillä heidän esiintymisensä maailmanhistorian näyttämöllä ei ole ollenkaan ollut niin kaukainen ja niin etäinen, että me voisimme lukea heidät aivan atlantilaisten kansojen joukkoon. Sitä paitsi saatamme myös jo historiallisesti, etnologisesti ja etnografisesti huomata ja ymmärtää, että suomalaiset kansat kuuluvat aarialaisiin kansoihin. Se, että meillä on Kalevala, sekin jo itsessään osottaa, että meidät on luettava aarialaisten kansojen joukkoon sentähden, että aarialaisilla kansoilla juuri oli sellainen pyhä kirja, joka kertoi näistä atlantilaisista ajoista. Kalevalan oma sisältö okkultisena kirjana myös todistaa, että se on aarialaiselle kansalle annettu, sillä sen Okkultinen sisältö — samalla kuin se antaa kuvan atlantilaisesta okkultismista ja viisaudesta — näyttää ylimenon aarialaiseen viisauteen ja okkultismiin ja viittaa selvästi siihen, missä kohden aarialainen okkultismi poikkeaa vanhasta atlantilaisesta.

Itse asiassa, kun me ajattelemme tulevaa Suomea, Suomen tulevaisuutta, uutta Suomea, uutta Suomen kansaa, ja tahdomme alottaa työtä sen puolesta, jollaista työtä sisäisesti katsoen Marjatta-renkaan työ on, silloin on luonnollista, että meidän täytyy saada käsitys siitä, mikä on meidän Kalevalamme varsinainen Okkultinen sisältö — ainakin joltakin kannalta. Meidän täytyy saada käsitys siitä, mikä on se vanha atlantilainen okkultismi, jota Kalevala tuo esiin; millä tavalla se esittää ylimenon, ja minkälainen on se aarialainen okkultismi, johon Kalevala myös viittaa. Sillä jos meidän Suomellemme voidaan ra-

kentaa tulevaisuutta, se on tapahtuva Kalevalan pohjalla, mutta ei tietenkään vanhan atlantilaisen okkultismin eikä liioin yksistään sen ylimenon pohjalle, vaan sen uudestisyntyneen atlantilaisen viisauden pohjalle, joka itse ylösnousee aarialaisesta okkultismista ja siis on aarialaista, ja siinä mielessä enemmänkin aarialaista, että se viittaa tulevaisuuteen.

Jotta saisimme edes jonkinlaisen kuvan ja käsityksen vanhasta atlantilaisesta — tarkotan suomalais-atlantilaisesta — salatieteestä, on hyvä, jos me hieman katselemme muuatta eksoteerista tunnusmerkkiä atlantilaisessa salatieteessä. Tässä ei tietenkään voi silloin olla kysymys muusta — kun näin puhun okkultismista ja salatieteestä — kuin jostakin peruseriaatteesta. Ajatelkaapa nyt, mikä on tosiaan aarialaisen viisauden ja okkultismin menettelytapa, eksoteerinen menettelytapa; millä tavalla salatieteilijät toimivat maailmassa eksoteerisesti? Millä tavalla meidän aikanamme Salainen Veljeskunta edustaa itseään eksoteerisessa maailmassa? Aivan selvällä ja jokaiselle tunnetulla tavalla, nimittäin sillä tavalla, että se puhuu ihmisten ajatukselle, ajatteleville ihmisille. Salatieteilijät toimivat ulkona maailmassa ihmisten keskuudessa sillä tavoin, että he esittävät joitakin ajatuksia. He koettavat tehdä muutamia luonnon totuuksia ymmärrettäviksi ihmisille sillä tavoin, että esittävät niitä loogillisessa muodossa, siis sillä tavoin, että se herättää ajatuksia. Olkoon esitys suullinen tai kirjallinen, menettelytapa on sama: puhutaan ihmisten älylle. Ei ole mitään todellista aarialaista salatiedettä se, joka ei puhu älylle. Heidän täytyy puhua ajatukselle, heidän täytyy olla loogillisia, ainakin niin loogillisia kuin sillä hetkellä tarvitaan. Heidän täytyy olla niin selviä ja loogillisia puhuessaan tai kirjoittaessaan yhdelle tai useammalle, että heidän kuulijansa ymmärtävät. Se, joka ei ymmärrä, jää vaikutuksen ulkopuolelle. Hän saa jäädä ulkopuolelle, sillä hän on aivan vapaa olento; hän lähtee pois ymmärtämättä mitään ja on oma vanha itsensä taas, kun hän jää omiin oloihinsa. Tai jos hän on lukenut kirjan, niin hän ei mi-

tään ymmärrä, ellei ymmärrä; ja hän panee sen pois sanoen: ”Ei tuo kuulu minulle!” Mutta jos hän on vastaanottava, silloin tapahtuu niin, että hänen ajatuksensa ymmärtää, hänen ymmärryksensä ja järkensä alkaa toimia ja sanoo hänelle: ”Näin on!” Hänen sisässään on ääni, joka kuiskaa hänelle, että asiat ovat, niinkuin ne esitettiin. Mutta hän ei kuulisi tuota hengen kuisketta, ellei hänen ajatuksensa ja ymmärryksensä, järkensä myöntäisi, että kirjassa puhuttiin oikein — totta. Sillä tavoin jokainen meistä on tullut teosofiksi; järki saa siitä tyydytystä. Samalla kuin ääni hänen sisässään sanoo että tuo on totta — samalla kaikki selvitetään hänen järjelleen; ja hänen järkensä on pakotettu tekemään työtäkin, että se kaiken ymmärtäisi.

Tämä on menettelytapa, jota kaikki aarialaiset salatieteilijät noudattavat. Tässä viidennessä juurirodussa ei saa toisin menetellä, jos tahtoo todella vaikuttaa ihmisiin; ja Salainen Veljeskunta on itse ytimessään ihmiskunnan käsittävä tahto. Salainen Veljeskunta edustaa sitä tahtoa meidän ihmiskuntamme sisällä, joka on sitä kasvattava tahto, tahto kasvamaan, nousemaan ylöspäin. Se, mikä meissä on hämäränä haluna, hämäränä vaistona, epäselvänä viettinä niin sanoakseni, on Salaisessa Veljeskunnassa itsetietoista, toimivaa tahtoa. Se tahtoo, että ihmiskunta nousee; se tahtoo sitä, mitä ihmiskunta itsekin sisimmässään tahtoo: nousta, kasvaa. Salainen Veljeskunta toimii nykyään maailmassa aina sillä tavoin, kuin edellä oli puhe, niin että sen edustajana, opettajana toimiva — jos meidän aikamme tulee esiintymään suuria opettajia tai joku hyvin suuri opettaja — ei saa poiketa tästä samasta menettelytavasta. Hän saa kyllä tuoda — ja epäilemättä tuokin — pienen aavistuksen uusista menettelytavoista, joita tullaan välttämättömästi käyttämään kuudennessa juurirodussa — kaukaisessa tulevaisuudessa — niissä sivistyksissä, joita silloin luodaan. Mutta hänen täytyy ennen kaikkea ja yleisesti katsoen noudattaa aarialaista menettelytapaa ja toimia siis vain ajatuksen selvyuden, loogillisuuden, älyn ja järjen voimalla. Hän ei saa tulla millään tavoin

ihmisiä sokaisemaan vaan ainoastaan heitä valaisemaan. Hänen tahtonsa on vain avata enemmän näköaloja älylle, tehdä meidän ajatuksemme vielä loogillisemmaksi kuin mitä se nyt on.

Mutta jos me katselemme taaksepäin, jos näemme hengesämme taaksepäin atlantilaiseen aikaan, jos luomme silmäyksen siihen, mitenkä oli muinaisissa sivistyksissä, silloin näemme aivan selvästi toisenlaisen näytelmän. Tämän näytelmän me näemme selvimpänä itse Atlantiksen sivistyksessä, mutta jälkikaikuja siitä näemme myös vanhoissa aarialaisissa sivistyksissä, niissä, joissa atlantilaiset traditsionit olivat vaikuttamassa. Mehän tiedämme, että kun uusi juurirotu syntyy, niin se kyllä syntyy uutena yhdessä tietyssä maailman kolkassa ja sieltä sitten leviää muualle. Mutta muu maailma ei ole suinkaan tyhjä, vaan siinä on vielä jäljellä vanhaa sivistystä, edellisen juurirodun kulttuuria. Näin kävi myös atlantilaisen juurirodun vaihtuessa aarialaiseen. Kun sitten uuden juurirodun sivistykset ja kansat levisivät vanhojen kansojen keskuuteen, tapahtui sekotuksia, tapahtui assimilatsioni: sulautuminen ja sekoittuminen. Sentähden emme juuri voi tavata puhdasta aarialaista kulttuuria missään; siihen on aina sekoittunut traditsioiden voimasta atlantilaista kulttuuria. Mutta kuta myöhempi ja meille läheisempi aika on, sitä selvemmiksi käyvät kuitenkin aarialaisen älyn voimat toiminnassaan ja vaikutuksessaan kulttuuriin, sillä huomatkamme, meillä ei ole mitään eksoteerista, ulkonaista tietoa siitä ensimmäisestä viidennen juurirodun ryhmästä ihmiskunnassa, joka nykyisessä Goobin erämaassa synnytti uuden juurirodun, vaan se ensimmäinen sivistys, josta me olemme puhuneet, oli Intiassa. Me emme enää puhu siitä sivistyksestä, joka Manun johdolla kukoisti niillä paikoin, missä nyt on Goobin erämaa entisen Sisä-Aasian meren paikalla, vaan kun me puhumme ensimmäisestä alarodusta, tarkotamme niitä Intian sivistyksiä, jotka olivat niin sanoakseni ensimmäisiä oksia tuosta alkuperäisestä rungosta, josta ei ole enää mitään

historiallista tietoa. Ensimmäinen oksa siitä on Intiassa syntynyt, mutta ei Intiakaan ollut autio ja tyhjä maa, kun ensimmäiset aarialaiset sinne tulivat, vaan siellä asui muita kansoja — atlantilaisia ja lemuralaisia — ja nämä kaikki jonkin verran sekkoutuivat toisiinsa aikojen kuluessa.

Meidän Kalevalamme esittää — kun katselemme sen okkultismia — atlantilaista okkultismia suomalaisessa muodossa, vaikka suomalainen kulttuuri, kun me sitä katselemme, ei olekaan yksinomaan atlantilaista; vaikka siinä on luonnollisesti aarialaistakin mukana, niinkuin Kalevalasta näkyy, niin siinä on myös edustettuna atlantilaista okkultismia siitä luonnollisesta syystä, kuten jo on sanottu, että kaikissa aarialaisissa on myös atlantilaista pohjaa — sekä verisiteiden nojalla että myös ulkonaisista syistä. Kalevalassa esitetään siis atlantilaista okkultismia; siinä viitataan selvästi siihen, mikä oli Okkultinen menettely Atlantiksen aikoina. Tämä Okkultinen menettelytapa selittää meille sellaisetkin Kalevalan kohdat, jotka tuntuvat vaikeatajuisilta, jopa mauttomilta meistä nykyajan ihmisistä. Ajatelkaamme vain esimerkiksi Väinämöistä, joka on tietäjä iänikuinen, oikein vanha viisauden edustaja Kalevalassa. Meille kaikille on tunnettua, kuinka tuo vanha viisas Väinämöinen esiintyy merkellisessä valossa. Hänestä kerrotaan Kalevalassa nimenomaan — niinkuin muuten kaikista Kalevalan sankareista — että hän kosi nuorta tyttöä, Ainoa. Ja sitten, niin kuin on sanottu Kalevalassa ja niin kuin esimerkiksi runoilija Erkko on esittänyt Väinämöis-Aino episodin, Väinämöinen tuona ukkona vanhoilla päivillään vähän hullaantui, teki pienen erehdyksen rakastuessaan nuoreen tyttöön ja jäi sitten narriksi, kun ei tuota nuorta tyttöä saanut. Voisi luulla näin muutamista Kalevalan omista sanoistakin, ja kuitenkin, kun asiaa syvemmin tarkastaa, on asia aivan toisin. — Nyt en puhu mystillistä avainta käyttäen, jota kerran eräässä Olympia-teatterissa pidetyssä luennossani käytin ja jonka mukaan Aino, Joukahainen ja Väinämöinen saivat kaikki symbolisia merkityksiä, jotka kuva-

sivat ihmisen sisäisiä sieluntiloja ja sisäisiä sielun ominaisuuksia. Joukahainen on sitä avainta käyttäen ihmisen pelkkä persoonallinen tajunta, äly, ymmärrys; Aino on Joukahaisen hienompi puoli, hänen sisarensa, persoonallisen sielun hienompi, kauniimpi puoli; äiti on yleensä sielua ympäröivä maailma sekä ulkonaisesti että todella sisäisestikin, traditsioiden maailma ja ruumis, kaikki, mikä on vanhaa perintätietoa. Väinämöinen on korkeamman ihmisen, voisimme vielä sanoa, jos käytämme tuttua sanaa — Kristuksen — ohjelma, korkeamman minän voima ihmisessä. Tuo on kaikki näin, kun käytämme mystillistä avainta. Nyt emme siihen ollenkaan kajoa; nyt käytämme aivan toista avainta, nimittäin okkultis-historiallista avainta. Ja silloin me saamme, kuten jo sanoin, Väinämöisestä tuon kummallisen kuvan, että hän kosi nuorta tyttöä.

Vielä on kohta Kalevalan viimeisessä runossa, jossa Marjatan poika nuhtelee Väinämöistä, kun Väinämöinen ehdotti, että poika vietäisiin suolle, kuten muistatte, näillä sanoilla:

”Ei sinua silloinkana,
Eip’ on vielä suolle viety,
Kun sa miesnä nuorempana,
Menettelit neiet nuoret,
Alle aaltojen syvien,
Päälle mustien mutien.”

Marjatan poika siis syyttää Väinämöistä siitä, että tämä nuorempana miehenä — hän on tässä viimeisessä runossa siis hyvin vanha — jolloin oli myös vanha, menetteli erityisellä tavalla nuorten neitosten suhteen, vietteli heidät menemään aaltoihin. Marjatan poika nuhteli Väinämöistä, ja tämäkin tietenkintuntuu meistä sangen oudolta. Kumminkin voimme asian ymmärtää, kun me nykyajan ihmiskunnan silmillä katselemme Väinämöistä ja toiselta puolen saamme kuulla, että hän on viisas, itse viisauden edustaja, tietäjä iänikuinen. Kalevalassahan kerro-

taan, kuinka Väinämöinen ahdistaa Ainoa kosimisellaan niin, ettei hän muuta osaa kuin mennä virtaan. Me ihmettelemme tuota aivan syystä. Mutta juuri tällä kertomuksella on tahdottu kuvata meille käsitystä muinaisajan atlantilaisesta okkultismista. Muistattehan, mitä edellä sanoin, että kirja, jossa on okkultista sisältöä, vaikuttaa vain esteettisesti tai epäesteettisesti niihin, jotka eivät osaa tunkeutua syvemmälle, mutta jos tunkee Kalevalaan syvemmälle, niin että sen sisältö vaikuttaa älyyn, järkeen, silloin pitää kaikki asiat selvitä, ja kaiken pitää astua meidän tajuntaamme oikeassa valossa. Silloin meidän pitää ymmärtää asiat inhimillisellä tavalla, ei millään ylevällä tavalla, että me itse olemme viisaampia ja katsomme ylevästi ylhäältä päin, vaan sillä tavalla, että näemme aivan realistisesti, mitä siinä on kerrottu. Mikä merkillinen opetus on siinä tahdottu antaa? Me ymmärrämme sen, jos muistutamme mieleemme, millä tavalla Okkultinen menettely tapahtui neljännessä juurirodussa, kun sitä tahtoo aivan tyyppillisesti esittää. Mikä siis oli atlantilaisen okkultismin menettely? Menettelytapa riippuu tietysti ihmisistä.

Viidennen juurirodun Okkultinen menettelytapa perustuu siihen, että meissä ihmisissä nyt on herännyt ymmärrys, äly, ajatus, jota pitää kasvattaa ja josta pitää lähteä...*

Nyt on viidennessä juurirodussa ajattelu korkein prinsiippi, joka voi kehittyä ihmisessä, ja sentähden juuri sen kautta on vaikutettava. Mutta atlantilaiset ihmiset eivät olleet samanlaisia kuin nykyiset, eivät tienneet mitään älyllisestä ymmärtämisestä, vaan äly ilmeni mielikuvituksen voimalla ja se oli ensimmäinen älyn ilmeneminen, sillä ihmiset eivät olleet niin yksilöllisiä kuin nyt. Heillä oli ikäänkuin joukkotajunta ja tunsivat kuuluvansa ryhmiin. Tämä oli luonnollinen tila, heillä ei ollut mitään loogillista älyä. Kun salatieteilijät tahtoivat heitä kas-

* (Tähän päättyy Pikakirjoitettu muistiinpano. Esitelmän loppuosa on otettu toisesta, lyhentäen muistiin kirjoitetusta esitelmän muistiinpanosta).

vattaa, eivät he voineet puhua älylle, vaan herätettiin kiitolliseen toimintaan se mikä heissä jo oli olemassa. Heissä täytyi vedota mielikuvitukseen, niin että se erotti heidät yksilöiksi, pois joukkotajunnasta. Menettelytapa siis silloin oli toisenlainen kuin se nyt on, se tähtäsi siihen, että lumouksen voimalla vetäisi ihmisen pois siitä lumouksesta, jossa hän jo oli, vaikuttaen niin, että hän ihastui ja näki uutta mielikuvaa. Puhutaan, kuinka Väinämöinen soittaa ja laulaa, jolla hän lumosi. Mutta se ei ollut oikea tapa.

Oli ihmisellä toinenkin voima, sukupuolivoima, jolla voitiin vaikuttaa ihmisiin. Vielä nytkin ihminen helposti voi joutua tämän voiman orjaksi, jos hän rakastuu toiseen eikä jaksaa hillitä itseään. Nyt on ihmisellä äly, jolla hän voi hillitä tätä voimaa, aistinmielikuvituksen ilmennyksissä ja siis myös suoraan omassa ruumiissaan. Mutta alussa tämän voiman saattoi herättää taitavammat toisessa ja hallita sitä toista siten ja sitoa itseensä, jolloin he joutuivat orjiksi, ellei se ollut valkoinen maagikko, joka sen avulla tahtoi herättää järkeä. Mustat käyttävät samaa voimaa kuin valkoiset. Nyt mustatkin käyttävät älyä, mutta ottavat meidät vangiksi. Samoin Atlantiksessa, herättämällä sukupuolisuutta, he ihastuttivat meidät itseensä, mutta eivät herättäneet meissä älyä. Valkoiset taas herättivät älyä. Ihmiset ihastuivat laulajaan ja soittajaan. Mutta tällä hän siis johti oppilastaan loogilliseen ajatukseen, joka päästi hänet kaikesta lumouksesta.

Huomaamme kuinka vaikeaa on aina salainen työ. Se käyttää edustajia, mutta nämä edustajat saattavat erehtyä. Kaikista korkein viisaus on aina salassa takana. Jos on kuinka korkea mestari tahansa, antaa hän vain osan viisautta. Se kansa, jolle hän antaa tämän viisauden osan, tulee ikäänkuin personoimaan tätä viisauden puolta. Se on jotain vihkimystä, mutta ei korkeinta. Sentähden suomalainen viisaukseen ei ole korkeinta viisautta.

Kun Kalevalan sankarit kosivat ihmisten tyttäriä, tarkoittaa

tämä, että he vaikuttavat herättämällä eloon mielikuvitusta, mikä ihmisellä oli. Sankari Lemminkäinen edustaa varsinaista atlantilaista magiiaa, sillä hän liikkui nuorten tyttöjen kesken ja ihastutti heitä itseensä. Väinämöinen ja Ilmarinen esiintyivät ehkä hienommin, sillä he kosivat ja tahtoivat naida jonkun tytärtä. Näin ymmärrämme, mitä Kalevalan kertomukset tarkoittavat.

Sitten on Aino-episodi. Ainoastaan ohimennen mainitaan Lemminkäisen varsinaisesta magiasta. Kalevala kohdistaa varsinaisen päähuomionsa Väinämöisen ja Ainon suhteeseen. Siinä viitataan uuteen asiaan. Tapaus kuvaa ylimenoa atlantilaisesta aarialaiseen. Jotta se tulisi selväksi, että oppilas saisi opetuksen, asetetaan Aino etualalle ja Väinämöinen jää edustamaan vanhaa menettelyä, kuitenkin niin, että Väinämöinen ihmisenä oli toinen, näki kauemmaksi. Aino-episodi on niin syvä, niin hieno toistaiseksi okkultisesti; se kuvaa kaikkia niitä voimia, jotka liikkuvat ylimenossa, ei ainoastaan oppilaiden, vaan myös opettajien sielussa. Sillä opettajat myös ja heidän suhteensa ihmiskuntaan muuttuvat ulkonaisesti persoonallisessa sielunelämässään, kun eri sivistykset muuttuvat. Aino on nähtävästi ihminen, joka on ennen edellisessä elämässään paljon kokenut, sillä hänessä asuu selvä vaisto. Aino tietää, että Väinämöinen on viisas, että hän voi saada Väinämöiseltä viisautta, että Väinämöinen tahtoo hänet oppilaakseen, että juuri se on Väinämöisen tarkoitus. ”Ei”, sanoo Aino, ”minä en siten tahdo oppia viisautta. Väinämöinen lähestyy minua väärin, en tahdo kehittyä atlantilaiseen tapaan.” Aino on uuden ajan ihminen; hän pitää korkeampana itseänsä; hän tietää, että hän on ajatteleva olento; hän ei voi alistua niinkuin toiset. Mutta traagillisuus on siinä, että hän rakastaa Väinämöistä; mutta hän pelkää, ettei Väinämöinen ymmärrä todellista inhimillistä rakkautta. Siksi hän surmaa itsensä. Siten hän luulee voivansa kasvattaa Väinämöistä. Ja Kalevala kertoo, kuinka Väinämöinen itkee yötä ja päivää, huomaa, että hän rakasti Ainoa persoonallisena olen-

tona, Ainoa, joka jo oli ihminen. Hän lähtee etsimään häntä tuonelasta, mutta hänen silmänsä eivät sielläkään ole niin auki, että hän voisi nähdä uudella tavalla, paremmin kuin fyysillisessä elämässäkään. Hän saa lohen, joka onkin Aino, jota hän ei kumminkaan tunne, ja Aino sanoo: ”minun piti tulla sinulle ikuiseksi puolisoiksi, vaimoksi Väinämöiselle, eikä hänen syötäväkseen.”

Sitten on Marjatta-epiologi. Tämä jatkaa ylimenen kuvausta. Marjatta onkin jälleensyntynyt Aino. Se ominaisuus, joka Ainossa oli vasta herännyt, se on Marjattassa voimakkaana ja itse-tietoisena. Marjatta kuvataan heti aivan ylpeäksi puhtaudestaan ja ylpeydessään. Hänessä ei ole hituistakaan atlantilaisesta suunnasta. Hän on jo täydellisesti itsetietoinen ihminen. Mutta kun tämä yksilöllisyys on vahvistunut, tulee hän kuin ihmehen kautta raskaaksi ja hänen ylpeytensä vie hänet suurimpaan nöyryyteen. Kun hän näin oli pakotettu luopumaan ylpeydestään, tuli hän äidiksi ja synnytti pojan, jota hän rakasti. Näemme siis, kuinka neitseellisyys lankeemuksessa muuttuu äidilliseksi rakkaudeksi. Siis Ainosta Marjattaan. Väinämöinen tuomitsee pojan suolle vietäväksi. Mutta silloin pieni poika Väinämöistä nuhtelee. Ylimeno oli luonut uuden ajan. Pieni poika heti puhuu ja vetoaa älyyn. Väinämöinen ymmärtää tämän ja lähtee pois sanoen: ”Minä kuitenkin sisässäni edustan viisautta, olen sinunkin isäsi. Minun menettelyni on atlantilaista, mutta kun olette oppineet uutta aikaa elämään, tulen minä takaisin uuden Sammon saattajaksi jne. Kun tulen takaisin, tulen uudella, teidän aarialaisella tavallanne, mutta samalla enemmän viittaa tulevaisuuteen, vien teidät uutta aikaa kohti. En edusta ainoastaan uutta yksilöllistä, vaan tuon mukani uuden soiton, uuden ilon, atlantilaiset voimat uudestisyntyneinä buddhisessa äidillisyydessä.”

LEMMINKÄINEN

Muistiinpanoja esitelmästä 28. 2.1915

Ruusu-Risti 1957, nro 2

Samalla kun Kalevalaan on kätketty okkultista tietoa, on sen muoto taiteellisesti ehjä. Jos okkultismia esitetään ainoastaan älylle, syntyy siitä filosofia, mutta kun sitä esitetään elävästi niin, että se vaikuttaa koko ihmisen luontoon, turvaudutaan taiteelliseen muotoon; se silloin aina vaikuttaa, että kirjaa voi lukea kuka tahansa ja saada siitä hyötyä itselleen. Vaikka muoto on jonkin tietyn ajan mukainen, voi siinä silti olla salaista sisältöä, ja vaikka Kalevala ei ylevyydessä ole Uuden testamentin arvoinen, ovat sen sankarit kuitenkin suuria ja yleviä.

Kalevalan kertomukset ovat kuin satuja, mutta niistä kuitenkin käy ilmi, että on kysymys muustakin, todellisista syvistä asioista, luomisesta y.m.

Lemminkäinen on se sankari, joka on kenties inhimillisin. Esimerkiksi hänen seikkailunsa saaren immen kanssa. Iloitsemme, että meilläkin Pohjolassa on kuumatunteinen ihminen, jokin Espanjan Don Juan, ja samalla reipas, rohkea, miehekäs mies, joka kuitenkin rakkaudessaan ei voi olla uskollinen. Nämä ominaisuudet tekevät Lemminkäisen erityisen inhimilliseksi.

Lukiessamme salatieteellisesti Kalevalaa, emme kuitenkaan kiinny Lemminkäisessä näihin seikkoihin, vaan siihen, että hän hukkuu Tuonelan virtaan ja että hänen äitinsä herättää hänet kuolleista. Tämä selvästi viittaa jälleensyntymiseen. Äiti, luonto, herättää meidät uudestaan elämään, jatkamaan kesken jäänyttä työtä, jossa emme vielä onnistuneet, kuten Lemminkäisen, joka hukkuu kesken toimintaansa.

Kaarle Krohn on myös huomauttanut, että samoin germaanien Balder, Jeesus Kristus ja Lemminkäinen tapetaan ja herätetään ylös. Siitä syystä tämä tiedemies luulee kaikkia taruja

kristillisiksi. Mutta tässä hän varmaan erehtyy, sillä sama myytti esiintyy jo hyvin varhain, esim. egyptiläisillä.

Kun käytämme okkultisia avaimia, tulemme vielä rikkaampiin tuloksiin Kalevalan okkultismista. Voimme löytää erilaisia avaimia Kalevalaa selittämään. Jos käytämme teologista avainta, luomista koskevaa avainta, saamme että Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen vastaavat Jumalan kolminaisuutta: Väinämöinen Isää, Ilmarinen Pyhää Henkeä, Lemminkäinen Kristusta, Poikaa. Kun näin katsomme ikäänkuin Jumalasta päin Kalevalaa, silloin Lemminkäinen vastaa poikaa, niitä jumalallisia voimia, tunteen kannalta katsottuna, jotka liikkuvat ihmisen hengessä. Väinämöinen tahtoa, Ilmarinen järkeä, älyä.

Kun vertaamme uutta Kalevalaa vanhempaan Kalevalaan, huomaamme, että Lemminkäisen tarussa on esitetty salatieteellisiä asioita, mutta että siinä on sekotettu yhteen erilaisia episodeja. Lönnrot koetti yhtäjaksoisesti kuvata Lemminkäisen elämää. Lemminkäinen kyllästyi vaimoonsa Kyllikkiin ja lähti kosimaan Pohjolan neittä. Oikeastaan Kyllikki-episodi ei kuulu Lemminkäisen yhteyteen, vaan Ahti kuuluu Kyllikki-episodiin, vaikka sitten huomataan sisästä päin katsoen, että Ahti ja Lemminkäinen on sama voimahenkilö, vaikka hän esiintyy eri nimillä. Lemminkäinen on Ahtina kuvaamassa toista kohtaa voimien toiminnassa, toista aikakautta ja jaksoa voimien vaikutuksessa ihmisessä. Sisäisesti ne ovat (nim. Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen) jumalaisia voimia, sisäisiä, sielullista voimia, jotka tahtovat pelastaa ihmiset, yhdistää ne itseensä ja lähtevät kosimaan tiettyä olentoa.

Ihmisminä, monadit, ruumistuvat eläinmuotoihin nostaakseen ne ylöspäin, pelastaakseen ne. Korkeampi minuus kosii alemmaa muotoa ja yhtyy sen kanssa. Tätä kuvataan myöskin Kalevalassa. Sen sankarit lähtevät valon ja onnen mailta Pohjolaan kosimaan ihmisten tyttäriä. Lemminkäisen kosintaretki Saaren neitosten joukossa kuvaa monadin laskeutumista ruumiiseen. Pohjolan neidon kosinta kuvaa myös myöhempää ai-

kaa — sitä, kuinka pimeydessä eläviä sieluja lähtee pelastamaan, ”kosimaan” ja ”naimaan” nämä jumalalliset sankarit.

Mutta voidaan myös sanoa, että nämä sankarit kuvaavat eri teitä; Ilmarinen älyn ja toiminnan tietä, Lemminkäinen tunteen ja hartauden tietä, Väinämöinen viisauden tietä. Silloin huomaamme, että jokainen ihminen, joka tulee kulkemaan *bhaktin* eli pojan tietä, on näytellyt ennen elämässään rakastajaa, Ahtia, Lemminkäistä; hän antaa tunteittensa kuohua ja hankkii siten viisautta. Hän aina esittää rakastajan osaa ja vasta väsyttyään aina etsimään uutta, hän tahtoo löytää sen, johon voi kiintyä, jota voi iankaikkisesti rakastaa päästäkseen huikentelevaisuudesta, löytääkseen Pohjan tytön, oman itsensä, sillä muuten hän etsii vain itseään toisista ihmisistä. Vasta löydettyään jumalallisen puolionsa, oman itsensä, hän voi rakastaa. Hän saa viisailta kuulla, että on olemassa ihana Pohjan impi pimentolassa, monen vaaran takana. Sitä hänen täytyy lähteä etsimään, sillä hän ei saa rauhaa muualla; hän lähtee etsimään omaa itseään. Mutta hän on saanut kuulla, että sitä varten hänen täytyy valmistua, puhdistua, varustautua matkalle.

Hän kysyy ensin kahdesta muusta talosta, onko siellä jo Pohjola, mutta vasta kolmannesta hän sen löytää. Ensimmäinen talo on fyysillinen tajunta, aivot, ja hän kysyy: ”Saanko näillä silmilläni nähdä jumalallisen itseni?” Silloin pieni poika, ihmisen persoonallisuus, vastaa, ettei hän vielä ole kokenut. Toisessa talossa akka kiukaalta, astraali- eli tunneruumis, vastaa. Huonosti kävisi, jos ihminen luottaisi kuvien harhaan. Hänen täytyy matkustaa vielä eteenpäin. Vasta kolmannesta talosta hän sen löytää: ihminen tulee puhtaaseen älyruumiiseensa ja huomaa, että älyn silmillä hän voi nähdä. Se on syntynyt siten, että ihminen on voittanut päivätajunnan, unitajunnan, ja kaivautunut puhtaaseen järkeensä, jonka silmillä hän jo voi nähdä Pohjolan, sen maailman, jossa hänen Jumalansa on. Silloin häntä vastaan ensin tulee Pohjan akka, inhimillinen tietämättömyys, ja kysyy: ”Mitä sinä täällä teet?” Silloin ihminen

on kasvattanut itsessään laulajakykynsä ja laulaa, puhdistaa itsensä älyllisessä ponnistuksessa, ajaa kaikki syrjäiset, heikkouden ja synnin, pois Pohjolan tuvasta. Mutta Pohjolan paimen jää tupaan; ihminen paljastaa viimeisen heikkoutensa; hän vihaa ja halveksii Pohjolan paimenta, eläimellisen syntyisyyden edustajaa, eikä tunnusta sitä itsellensä, ei tahdo laulaa sitä ulos, joka ei hänelle kuulu, hän paljastaa Akilleen kantapäätänsä. Nyt Lemminkäinen tahtoo itsessään piilevän Pohjan neidon omakseen, omassa syntisessä itsessään. Hän tahtoo sitä Pohjan akalta. Mutta akka sanoo, ettei sitä hevillä anneta, ilman määrättyjä ansiotöitä: on hiihdettävä ensin Hiiden hirvi, tultava ensin oman älynä käyttövälineen herraksi, hallittava oma ajatuksensa, joka saattaa palvella pahaa. Lemminkäinen on innostuneena valmis sen tekemään, mutta ei onnistu, vaan nöyrytyy ja pyytää apua luonnolta ja Jumalalta; ja sisäisen rukouksen ja mietiskelyn avulla hän voittaa ja vangitsee Hiiden hirven. Mutta akka vaatii nyt häntä suistamaan Hiiden tulisen ruunan. Ihminen ymmärtää, että astraalitunne on hillittävä: hänen täytyy oppia istumaan oman hevosensa selässä. Lyhyemmässä ajassa tämä onnistuu, kun kerran ajatukset ovat hillityt. Mutta akka vaatii vielä, että hänen pitää ampua tuonelan joutsen. Ja ihminen ymmärtää, että vaikka hän jo voikin nähdä Pohjan neitosen, kun hän hillitsee ajatuksensa ja tunteensa, niin hänen täytyy lisäksi päästä oman ruumiinsa herraksi, ennen kuin hän voi omistaa Pohjan neidon; hänen täytyy ampua tuonelan joella uiva joutsen, hallittava ihmisen eetteriruumis, joka on silta näkyvän ja näkymättömän maailman välillä. Eetteriruumiissa asuvat kaikki taipumukset, kaikki kyvyt. Nyt vaaditaan, että hän voisi yhtyä korkeampaan itseensä, jumalaansa, pitää sisäiset häänsä; eetteriruumiin, ihmisen luonteen on oltava niin puhdas, ettei hän voi kyetä mihinkään pahaan. Ampuminen nuolella yhdellä kertaa merkitsee, että se on otettava käsiinsä ikään kuin kuolleena, vapaana itsekkyydestä, jolloin vasta voi antaa luontonsa Jumalan palvelukseen. Lemminkäinen lähtee ampumaan

tuonelan joutsenta, mutta ei ota lukuun Pohjan paimenta, vanhaa karmaansa, joka väijyy häntä elämän ja kuoleman rajalla ja jonka ihminen on ylpeydessään kieltänyt ja jota hän vihaa. - Mutta voitto tapahtuu vasta rakkauden avulla! — Siinä Lemminkäisen traagillisuus: hänet ampuu märkähattu Pohjan paimen.

Lemminkäisen täytyy syntyä jälleen, ennen kuin hän voi jatkaa. Lemminkäinen ajattelee kuollessaan: ”Voi, etten osannut suojella itseäni matkalle lähtiessäni tuolta myrkyltä!”

ILMARINEN

Marjatta-renkaan esitelmä 7.3.1915

Ruusu-Risti 1959, nro 2

Ilmarinen vastaa älyllisiä voimia. Miksi Ilmarista kuvataan jonkin verran tyhmäksi, jos hän kuvaa älyprinsiippiä? Mutta samoin ovat Väinämöinen ja Lemminkäinen puutteellisia niiden ominaisuuksien puolesta, joita he kuvaavat. Vaikka Lemminkäinen kuvaa Kristus-rakkautta, osottautuu hän sangen inhimilliseksi ja huikentelevaiseksi luonteeltaan. Kalevala tahtoo viitata siihen, että nämä perusprinsiipit ovat kehityksenalaisia ihmiskunnassa. Ilmarinen edustaa älyä, toimintaa. Hän on seppo, toiminnan mies, ainainen taitava toimija, Väinämöinen laulaja, Lemminkäinen rakastaja, soturi.

Ilmarisen historia voidaan avata kahdella avaimella. Ensiksi hänen merkityksensä ihmiskunnan historiassa yleensä ja toiseksi, miten hän salaisen tien pyrkijänä saavuttaa päämääränsä. Ilmarinen suorittaa sellaisen teon, jota ei kukaan toinen olisi voinut toimittaa. Hän takoo Sammon. Se on Ilmarisen salaisuus.

Mikä on Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen, kun otamme tarkastettavaksi ihmisen luomisen historian. Väinämöinen, joka ensimmäisenä kosii Pohjolan tytärtä, edustaa monadia ihmisessä, jumalallista puolta, Jumalan poikaa, joka monadi on omassa olossaan täydellisesti viisas, vaan joka vapaaehtoisesti astuu aineeseen oppiakseen käyttämään voimiaan aineellisella tasolla. Väinämöinen kuvaa tätä monadia, vanhaa, ikuista viisautta ja samalla jonkin verran kokematonta.

Lemminkäinen kuvaa Kristus-rakkautta, eikä hän alussa yrittäkään kosia Pohjan tytärtä. Se joka ensimmäisenä voi astua aineeseen, tehdä ihmisen itsetietoiseksi, on äly, Ilmarinen, joka siis samalla edustaa ihmiskunnan korkeampaa minuutta, maanasaputroja. Ne minuudet, jotka olivat syntyneet kuu-man-

vantarassa, saavat yhteisen edustajansa Ilmarisessa. Tiedemiehetkin ovat oikeassa verratessaan Ilmarista Thoriin, ja me vertaamme häntä myös Marsiin ja Merkuriukseen — Mars, alempi maapallon minuus, ja Merkurius ylempi, Mars alempi eläimellinen luonne yhtyneenä älyyn, Merkuriukseen, puhtaaseen korkeampaan älyyn.

Nyt Ilmarinen, ei edusta ainoastaan marsluonnetta. Hän syntyi raudan kanssa heti sepäksi, vasara kädessä, kuten Thor, ja Mars on okkultisesti raudan kanssa tekemisessä, Ilmarinen on myös Merkurius, korkeampi äly, jolla samalla on tekemistä Marsin ja raudan kanssa, jotka kuvaavat fyysistä ja himoluontoa. Ja älynpojat eivät saattaneet syntyä maan päälle ennenkuin neljännessä, kaikista aineellisimmassa intohimon kierroksessa, kun Mars-planeetta alkoi vaikuttaa maapalloon. Meidän korkeammat minuutemme saavat meissä aikaan kaksinaisuuden, ylemmät Merkurius-voimat ja alemmat Mars-voimat. Kalevala asetti Ilmarisen enemmän Merkurius-voimien yhteyteen ja jätti Lemminkäiselle Mars-luonteen, sotaiset ja tunteen voimat. Ilman eläimellistä luonnetta ei älykään ilmenisi alempana älynä. Tunne-elämä alkuaikoina on pakotettu ilmenemään eläimellisessä luonnossa. Kun älynpojat ovat ruumistuneet, herää eläimellinen tunne-elämä. Siksi Lemminkäinen ensin syntyy karjanpaimenena ja ”märkähattuna”, joka sitten myöhemmin on hänen kynnyksenvartijansa. Pohjan paimen on esitetty yhteydessä eläinten kanssa. Ihmiset ensin yhtyivät eläimiin ja matkivat eläimiä. Sitten Lemminkäinen elää iloisena Ahtina Saaren neitosten parissa. Ja silloin Ilmarinen edustaa ihmiskunnan älyllisyyttä sekä Venuksen älyolentoja ja takoo Väinämöisen kehotuksesta Sammon, joka on Salaisen Veljeskunnan perustaminen, josta sai alkunsa kaikki inhimillinen kulttuuri. Lönnrot kaikista selvimmin näki Sammon merkityksen, Castren otaksui, että itse nimitys Sampo on tibetiläistä alkuperää, buddhalaisten Sampo-temppele, siitä tibetiläinen sana, Sangfu, salainen lähde. Sanskritin sana *sambo* merkitsee

korkein heräymys (boo-Buddha). Comparetti on arvellut, että Sampo on skandinavinen *sambo* — yhdessäasuminen, yhteishyvä. Tämä tuntuu mahdollisesti kuitenkin tekaistulta, vaikka henkisesti osuu oikeaan.

Tibettiläinen sana *Zampun* on elämänpuu, jossa on lohikäärme. Toiset tiedemiehet pitävät Sampoa lohikäärmeenä. Meidän mukaan Sampo voi olla ihminen itse, jossa on herännyt viisauden käärme. Sampo on täten salainen alkulähde, josta kaikki sivistys ja elinkeinot lähtevät, se on impulssi, jonka suuret salaiset olennot antoivat ihmiskunnalle.

Sitten Ilmarinen ei välitäkään Pohjan tyttärestä. Hän on puhdas älyllinen voima, joka on auttanut ihmiskuntaa, mutta hänen tarkoituksensa ei ollut kosia ihmiskuntaa. Jos ajatteleme puhdasta korkeata nerokkuutta ilman tunneluontoa, huomaamme, että sellainen ihminen on jonkin verran kylmä; hän on taitava, tahtoo suorittaa tekoja, mutta hän ei välitä tunne-elämästä. Kalevala viittaa Ilmarisessa tähän. Vasta sitten hän innostuu haluamaan Pohjan tytärtä, kun hän saa tietää, että toinen, Väinämöinen aikoo viedä Pohjan tyttären. Tämä viittaa siihen, että meidän täytyy kiittää älyllisiä voimia kulttuuristamme. Äly ei tahdo sinänsä saada ihmiskuntaa kulkemaan salaista pelastuksen tietä, ennenkuin saa kehoituksen viisaudelta. Toiminnanhaluinen ihminen on Ilmarisen tyyppiä. Sitten kun hän lähtee kosimaan Pohjan tytärtä, hän saa hänet omakseen. Tässä viitataan siihen, että ihminen tarvitsee älyn kehitystä, ennenkuin hän voi ottaa viimeisiä askeleita. Kun äly, filosofinen nerokas ajattelu, on ihmisessä herännyt, silloin hänen on verraten helppo astua salaiselle tielle. Ja silloin Pohjan tyttö mieluummin luottaa rehelliseen älyyn ja antautuu sen johdettavaksi. Rehellisellä ei ole pelkoa joutua salaisten vaarojen valtaan. Ilmariselle annetaan tehtäväksi kyntää kultaisella auralla kyinen pelto, puhdistaa ajatusruumis pahasta. Ihminen huomaa mietiskellessään, että hänen älyssään on kyykäärmeitä, jotka hän saa poistumaan. Toinen tehtävä on suistaa Tuonen karhu eli

Manalan susi. Ilmariselle se on helppoa, sillä hän saa apua Pohjan tyttäreltä, korkeammalta minältään, saa tunteen voimat haltuunsa. Kolmas työ on Tuonen joen suuren hauen pyytäminen, fyysisen eli eetteriruumiin voimien haltuun ottaminen, Ilmariselle itselleen se ei onnistu, sillä hänelläkin on kynnyksen vartija, vetehinen, hirviö Tuonen joessa. Mutta hänellä on auttaja, kotka, hänen hyvä karmansa, jonka hän on hankkinut. Kun ihminen on avaamaisillaan salaisen tiedon portteja, vartija tulee hänen eteensä, tapahtuu jonkinlainen punnitseminen. Toiselle puolelle asetetaan kynnyksen vartija ja toiselle hänen hyvä karmansa, hänen ansionsa. Vanhan karman voi voittaa ainoastaan uudet hyvät teot, ei ainoastaan olemalla hyvä, vaan tekemällä hyvää, takomalla itselleen vaakalinnun, kotkan; vasta silloin hän voi voittaa kynnyksen vartijan. Ilmarinen saa haltuunsa kaikkein vaikeimman kyvyn muuttaa luonnettaan, oman itsensä myös ulkonaisessa maailmassa, ja vasta sitten voi hän ottaa ainaiseksi asujaksi itsessään korkeimman itsensä, Pohjan tyttären.

SOTA SAMMOSTA I

Muistiinpanoja esitelmästä 14.3.1915

Ruusu-Risti 1963, nro 2

Kalevalan sota Sammosta kuvaa Atlantiksen suurta sotaa mustien ja valkoisten maagikkojen välillä (Raamatun vedenpaisumus).

Kalevalaiset päättävät lähteä jakamaan Sampoa pohjalaisten kanssa tai pahimmassa tapauksessa sen ryöstämään. Kun kalevalaiset tahtovat olla varmat voitostaan, vaivuttaa Väinämöinen pohjalaiset syvään uneen, kuten valkoiset maagikot Atlantiksella hypnotisoivat mustat maagikot uneen lähettiläittensä avulla. Mytologiat, samalla kun ne kuvaavat historiallisia tapauksia Atlantiksen aikana, samalla kuvaavat hyvän ja pahan taistelua ihmissielussa. Kaikkien kulttuurien takana piilee mahdollisuutena salainen tie täydelliseen tietoon ja viisauteen.

Kun luomme yleissilmäyksen Kalevalaan, huomaamme, että Kalevala jakautuu kahteen jaksoon. Ensimmäiseen kuuluvat Väinämöisen, Ilmarisen ja Lemminkäisen kosintaretket, mitkä kuvaavat puhdistuksen valmistavaa tietä vihkimyksen portille. Ihmisen sielu pyrkii yhtymään ihmisen sisälle kätettyyn Pohjan neitoon, korkeampaan minäänsä. Sitten sota Sammosta kuvaa itse asiassa vihityn tietä, vihityn sielunponnistuksia, ellei samassa, niin myöhemmissä ruumistuksissaan. Saavutettuaan vihkimyksen ihminen syntyessään uudestaan maan päälle ei itse personallisessa tajunnassaan muista vihkimystään, vaan on tietoinen siitä ainoastaan korkeammassa minässään. Mutta ihminen on silloin sängen omituisessa asemassa, ja häntä kutsutaankin ”kodittomaksi vaeltajaksi” (parivraadshaka hindulaisessa terminologiassa). Ulkonaisesti voi ihminen olla missä asemassa tahansa yhteiskunnassa, mutta ”kodittomana vaeltajana” hän on muukalainen maan päällä eikä sydämessään mitään omista; hänellä on ainainen kaiho siihen, minkä hän tietää löytyvän omassa itsessään. Tämä yksinäisyyden, maailman surun

tunne ahdistaa vaeltajaa, ja sitä Kalevalassa kuvataan siten, että Ilmarinen suree kadotettuaan Pohjolan tyttären kuoleman kautta. Oikeastaan Ilmarinen kuoli, ja syntyen uudestaan menetti tietoisuutensa korkeammasta minästään, Pohjolan tyttärestä. Tämä sama asia saattaa tapahtua samassakin elämässä. Ensimmäisen vihkimyksen tulos voi hävitä, otetaan pois tietoisuudesta, ja ihminen saa taas uudestaan ponnistaa. Silloin ihminen etsii ja kaipaa. Ilmarinen takoo itselleen vaimon kullasta ja hopeasta. Sama esiintyy kreikkalaisilla Pygmalion-tarussa. Pygmalion takoo ihanan naisen, jolle hänen rukouksiensa johdosta jumalat lahjoittavat elämän. Ennen kuin Ilmarisen onnistuu takkoa kultainen neito, vetää hän ensin ahjosta miekan ja sitten orhin tai uuden Kalevalan mukaan ensin lampaan ja sitten suden. Kun ensimmäiset saavutukset tulivat ahjosta, niin lietsovat orjat ihastuivat. Mutta Ilmarinen tuli sitten vasta tyytyväiseksi, kun ahjosta tuli kultainen neito. Ilmarinen on luova nero ja etsii siten luomisella, toiminnalla. Hän luo miekan, toimii uljaasti maailman vääryyttä vastaan. Orhi voi tarkoittaa vaikka taiteellista toimintaa, ja maailma siihen ihastuu, mutta itse nero ei ole löytänyt etsimäänsä. Kultainen puoliso on kuva entisestä liitosta, puolisosta. Hän sanoo itselleen: ”Jos luon itselleni puhtaan, pyhän, kauniin persoonallisuuden, varmaan voin saavuttaa ihanteeni.” Silloin hän ensin luulee olevansa tyytyväinen, mutta muut eivät pane sille arvoa. Hän on pannut huolta itseensä, omaan hyvyteensä, ja sitä ei maailma hyväksy, niinkuin muut hänen tekonsa. Mutta hän huomaa, ettei kultainen kuva häntä tyydytä, ja hän kääntyy Väinämöisen puoleen (oman itsensä puoleen) ja tarjoaa tälle luomustaan. — Mutta Väinämöinen ei sitä huoli. Jos ihminen omaa itseään ajatellen on luonut itsensä pyhimyksen, ei Jumala sitä huoli. Ja silloin Ilmarinen tahtoo lähteä kosimaan Pohjolan toista tytärtä. Ilmarinen omasta itsestään herättää salaisia, sielullista, okkultisia voimia. (Taivaan valtakunta otetaan väkiryynnäköllä). Ilmarinen pyytää Pohjolan tytärtä, ryöstää hänet vastoin hänen tahtoaan ja lopulta kyllästyy häneen, kun tyttö pettää hänet. Kuvaus voimista,

joita hän herätti pakolla, ryöstämällä, ja jotka hänet pettävät, vievät hänet perikatoon. Ilmarinen manaa tyttären pois, muuttaa hänet luodolle lokiksi — samoin vihitty etsii monin tavoin, mutta huomaa heti, että psyykkiset voimat voivat viedä hänet harhaan, väärille teille. Mutta hänet pelastaa se, että hän on vihitty. Hän aina lopuksi voittaa pahan, ei voi langeta mustaan magiaan.

Ilmarinen tulee silloin Väinämöisen luo ja kertoo, että Pohjolassa eletään huolettomasti Sammon turvin. Väinämöinen sanoo, että on väärin heidän käyttää sitä itsekkyyttään varten. Sentähden täytyy Väinämöisen ja Ilmarisen pelastaa jumalallinen viisaus tietämättömyyden käsistä ja ottaa itsekkäiltä voimilta se valta, jonka ne vääryydellä ovat anastaneet. Tällainen tehtävä annetaan vihitylle. Ilmarinen innostuu ja ehdottaa, että he lähtisivät sinne maata myöten, mutta Väinämöinen tahtoo mennä meritse. Ensin he menevät maitse, kunnes he tapaavat veneen valittamassa, ettei sitä enää mihinkään käytetä. Urhot astuvat siihen jatkamaan matkaansa.

Ihminen luulee ensin, että hänen on fyysillisessä tajunnassaan suoritettava työnsä, mentävä Pohjolaan. Hän pelkää merta. Mutta Väinämöinen tietää, että Pohjolaan täytyy mennä meritse, näkymättömänä, salaiseen maailmaan taistelemaan sellaisen olentojen kanssa, joita ei tavata fyysillisessä ruumiissa. Jos ihminen puhdistuksen tiellä on astraalimaailmassa, on hän siellä sama personallisuus kuin fyysillisessä ruumiissa, hänellä ei ole kuin yksi ja sama personallisuus, joka puhdistuu ja toimii. Vihkimyksessä hän on myös fyysillisessä tajunnassa. Hän saa lisää uuden tajunnan puolison.

Vihityn täytyy hylätä personallisuutensa, lähteä uudessa olemuksessa matkalle, ja hän pelästyy ensin. Mutta vene, ihmisen kyvyt ja käyttövälineet sanovat: käytä meitä, luo meistä uusi käyttöväline (*maaajaaviruupa*). Ja Ilmarinen lopulta suosuu. Mutta vene lähtee vasta sitten liikkeelle, kun Ilmarinen itse rupeaa soutamaan.

Vihitty on olento siinä maailmassa, johon hänen uusi ruumiinsa kuuluu.

SOTA SAMMOSTA II

Muistiinpanoja esitelmästä 21.3.1915

Ruusu-Risti 1964, nro 2

Paavi lausui viime vuosisadan loppupuolella, että raamatussa joka sana on Jumalan sormen kirjottama. Mutta symbolisia kirjoja ei saa lukea kirjaimen mukaan, vaan on koetettava päästä niiden sisäisestä tarkotuksesta selville. Pyhissä kirjoissa on kuitenkin kohtia, joita saa ja täytyy yksityiskohtaisesti tutkia. Kalevalan sampohistoria on siten tutkittava. Se on jokseenkin tarkasti jo alussa pantu muistiin eikä siitä löydy juuri toisintoja kuten muista runoista.

Koko se psykologia, jota sampohistoriassa esitetään, koskee korkeammalle kehittyneen vihityn sielunelämää, ja siksi se ehkä on jäänyt kaikkien laulajien muistiin paremmin, koska kaikki eivät ole voineet sitä tarkemmin käsittää. Kun Väinämöinen on saanut Ilmarisen lähtemään Sampoa etsimään, takoo Ilmarinen Väinämöiselle miekan, johon Väinämöinen on tyytyväinen. Tätä miekkaa tarvitaan myöhemmin hauin tappamiseen, ja se siis ei ollut tavallinen, vaan totuuden miekka, ja juuri totuuden miekkaa tarvittiin suoritettavaan työhön.

Ilmarinen tahtoi lähteä matkaan fyysillisessä tajunnassa, ja Väinämöinen suostuu tähän, vaikka sanookin, että Pohjolaan täytyy mennä meritse, s.o. astraalitasolla sen tason välineen avulla. Ero puhdistuksen tien ja vihkimyksen tien välillä on siinä, että puhdistuksen tiellä ihmisessä on toimivana päivätoisuus ja se etsii Pohjan tytärtä, saavuttaa sen ja tulee vihityksi. Vihkimyksen tiellä työ tapahtuu korkeammassa minässä, sisästä päin on nostettava personallisuutta, niin että sen kautta voi ilmetä korkeampi ihmisolento. Voidakseen tähän sisäiseen työhön ryhtyä täytyy ihmisessä ikäänkuin herätä toinen olento, sillä fyysillinen olento ei voi toimia näkymättömässä maailmassa. Ihmisen tajunnan painopiste siirtyy näkymättömään

maailmaan. Väinämöinen sanoo, että kun Ilmarinen ei uskalla antautua kulkemaan näkymättömässä maailmassa Pohjolaan, mennään sinne alussa päivätajunnessa ja käytetään hevosta matkaa varten. Hevonen kuvaa astraaliruumista, sillä jo Platon käytti sitä vertauskuvana. Ihminen on itse ajaja, joka ratsastaa astraaliruumiin hevosella. Ilmarinen oli jo hillinnyt hevosensa ennen vihkimystään ja osasi sitä varmasti ohjata.

Mutta Väinämöinen ja Ilmarinen tapaavat veneen itkemästä. Nyt ei kelpaa hevonen matkalle, vaan tarvitaan mentaalista käyttövälinettä, *maajaaviruupaa*, jonka ihminen itse on luonut itselleen. Sitä kuvaa vene hyvin sattuvasti. Jos käytetään eläimen nimeä, merkitsee se, että astraaliruumis on vielä elävä, mutta elottomasta luonnosta valittu symboli, vene, on ihmisen käytettävissä, ilman että sillä on omaa elämää; se on siis täysin ihmisen hallinnassa.

Ihmisen tunteet pukeutuvat eläinten muotoon astraalimaailmassa. Mustasukkaisuus on esimerkiksi kuin keltaisenvihreä käärme. Siksi viisaat ovat käyttäneet eläinnimityksiä tunteita kuvamaan. Kuoleman jälkeen ihminen joutuu aivan kuin eläinten keskelle, esimerkiksi raatelevien susien joukkoon, jotka hyökkäävät hänen päälleen, jos hän on himokkaasti tai väkivaltaisesti tavoitellut jotakin itsekästä elämässään.

Väinämöisen ja Ilmarisen täytyy siis turvautua veneeseen. Väinämöinen keskustelee ensin veneen kanssa: laulaa veneen täyteen väkeä, nuoria ja vanhoja, nuorukaisia ja neitoja. Ja ai-noastaan Väinämöinen ja Ilmarinen ovat tosi-ihmisiä veneessä, sillä toiset ovat laulaen luodut. Nämä kuvaavat kaikenlaisia eri kykyjä astraaliruumiissa, jotka herätetään vain sitä varten, että ne palvelisivat majaaviruupan käyttäjää, ihmistä, ja ilman niitä ei astraaliruumis olisi organisoitu. Ne kuvaavat sitä organisoitua astraaliruumiin ominaisuutta, jonka avulla voi hillitä astraalimaailman olentoja. Ei-vihitylle pukeutuu kaikki astraalimaailmassa fyysiseen muotoon, ja sentähden hän ei kykene otamaan selvää astraalimaailman todellisuudesta. Mutta vihityl-

lä on organisoitu astraaliruumis, ja silloin hän ymmärtää astraalimaailmaa sen oikealta, todelliselta kannalta. Hän tutkii sitä siten, kuin sitä täytyy tutkia. Sentähden täytyy turvautua symboleihin, kun tahdotaan kuvata näkymättömän maailman todellisuutta. Nuo kyvyt eivät saa muistuttaa eläimiä eikä elotonta luontoa, vaan niiden täytyy olla kuin ihmisiä, sillä ihmismuoto kuvaa itsetietoisuutta. Kaikkien kykyjen tulee organisoidussa astraaliruumiissa olla itsetietoisia.

Jos tavallinen ihminen osaa mietiskellä hartaudella ylevää asiaa, mestaria, Jumalaa, pukeutuvat hänen tunteensa kukkiksiksi. Jos hän taas on terävä ajattelija, niin silloin hän ajatellessaan jotakin ylevää asiaa selväpiirteisesti ja loogillisesti luo itsestään geometrisen ajatusmuodon (kivennäismaailmasta). Esimerkiksi Logoksen ajattelemisen tuottaa selvän kuvan. Tämä kuva on Salomonin sinetti. Vain silloin kun ihminen ajattelee rakkaudella toista ihmistä, silloin se muoto, joka meistä lähtee, on meidän itsemme näköinen ja liikkuu rakastetun ympärillä, mutta se ei voi muuta tehdä kuin lohduttaa ja antaa voimaa.

Mutta vihitty on samassa asemassa kuin vene Kalevalassa. Ajatelkoon hän mitä hyvänsä, niin hän lähettää itsensä näköisen ajatusmuodon, joka ei kuole, vaan tulee lähettäjälle takaisin kertomaan, kuinka asia on. Usein silloin tapahtuu niinkin, että luonnonhaltia ottaa tämän ajatuksen itseensä, vaikka on itse kuolevainen olento. Mutta silloin hän aivankuin saa sielun, ja äärettömällä ilolla hän palvelee adeptia, mutta se kuitenkin on pian ohimenevä, sillä se tehtävä ei kestä kauan.

Nyt liittyy mukaan myös Lemminkäinen, rakkaus, into, ihastus ja vastaa itse asiassa Pohjan neittä. Ilmarisessa ei enää ole alempaa personallisuutta, vaan ainoastaan yksi minus ja on itse tullut Pohjan neidon asemaan, kun hänessä maajaaviaruupa on organisoitu ja hän ymmärtää elämänsä, kun rakkaus, Lemminkäinen on häneen yhtynyt.

Sitten alkaa uusi jakso, tulee eteen koski.

SOTA SAMMOSTA III, Kanteleen synty

Muistiinpanoja esitelmästä 28. 3.1915

Tekee mieli kysyä, mitä kertomus kanteleen synnystä tekee keskellä Pohjan matkaa. Siitä on kaksi toisintoa. Itse asiassa on vain yksi kertomus kahdessa toisinnossa. Siinä kuvastuu Suomen kansan runollinen henki. Se on ylistyslaulu taiteelle, kansan soitannolliselle hengelle. Kreikkalaisilla oli Orfeus, joka soitti ja lumosi luonnon, mutta kanteletarina ei ole silti lainattu kreikkalaisilta. Okkultisesti kanteleen synty on aivan paikallaan omassa yhteydessään Pohjolanmatkan kanssa. Ennen mainittu vene lähtee kulkemaan koskia alas ja tarttuu kiinni, kun luullaan että on jo koskesta onnellisesti päästy. Lemminkäinen sen huomaa, että vene on tarttunut hauin hartioille. Ilmarinen kehottaa häntä tappamaan haukea, mutta Lemminkäinen putoaa jokeen sitä miekallaan sivaltaessaan. Ilmarinen vetää Lemminkäisen ylös, mutta hänen ei liioin onnistu tappaa haukea. Vasta Väinämöinen saa sen tapetuksi miekallaan. Ja pääpuoli siitä nousee miekan mukana veneeseen. Pää syödään yhteisenä ateriana ja luista Väinämöinen tekee kanteleen, jota ei kukaan osaa soittaa, ei edes Pohjolassa. Ainoastaan Väinämöinen sillä soittaa ja lumoo ihmiset ja luonnon, näkyväiset ja näkymättömät luonnonhenget.

Kun katselemme sielun kehityksen mysteriota, niin huomaamme, että sitä juuri kuvataan Kalevalassa. Kun käyttöväline on organisoitu ajatusmaailmassa, niin että ihminen salaisessa minuudessaan on paljon suurempi ja toinen olento kuin fyysisessä maailmassa, niin hänen tehtäväkseen jää ikäänkuin uudestaan astua alas aineeseen tietojaan laajentamaan sekä kykyjään kehittämään, fyysisen eetteriruumiin niin haltuunsa saamaan, että hän siinä ollen on välittömässä yhteydessä näkymättömän maailman kanssa. Sellaisessa yhteydessä ovat kaikki nerot, ja he ovat alttiita hengen maailmoille, vaikka se ilman

poikkeusta on itsetiedotonta, ja tämän kaikki nerot tunnustavat, että he saavat inspirationsa korkeammalta. Hänen sielunsa on niin merkillisen rikas ja siitä hän ammentaa inspirationsa, ja se pulppuaa esille silloin, kun se itse tahtoo. Jokainen luova nero on siinä asemassa, että hänellä on näkymätön persoonallinen olemuksensa suurempi alempaa persoonallisuuttaan, mutta hän ei ole siitä täysin tietoinen.

Kalevalan laivaretkessä ja kanteleen synnyssä kuvataan sekä neron syntyä että salaisen vihkimyksen ottamista, joka tekee ihmisen fyysillisesti itsetietoiseksi korkeammastaan. Se on mahdollinen ainoastaan siinä määrin kuin fyysillinen ruumis saattaa värähdellä sopuoinnussa sisäisen pyhän käyttövälineen kanssa. Siis näkyväinen ruumis on organisoitava sellaiseksi, että se voi kantaa kuninkaallista sielua. Vene-episoodi kuvaa, miten on organisoitava fyysillisen ruumiin sisempiä voimia. Kun vene tarttuu haukeen, se merkitsee, että sisäinen käyttöväline ja tajunta tarttuu kiinni eetteriruumiiseen eikä pääse sen läpi fyysilliseen ruumiiseen. Koskenlasku on tälle varsin kuvaava. Jokainen on kokenut, että on juuri nukahtamaisillaan ja sitten äkkiä herää ja tuntee kuin hirmuisella vauhdilla putoaa alas jostain. Ihminen on poistumaisillaan astraaliruumiissaan, mutta jostakin syystä vedetään takaisin ja herää. Fyysillisessä ruumiissa on aivan kuin keskuspöyre, joka imee ihmisen takaisin fyysilliseen ruumiiseen. Vene pääsee onnellisesti koskea alas ja se osottaa, että tajunta ei häviä, kun tuo imeminen alkaa; vasta kun vene tarttuu haukeen, häviää tajunta. Lemminkäinen on ensimmäinen, Ilmarinen toinen ja Väinämöinen kolmas, joka yrittää tappaa hauen. Näitä asioita on hyvin vaikea ymmärtää. Eetteriruumis on voitettava, saatettava haltuun, kehitettävä yliaistillisia kykyjä, ja se on okkultisesti aivan toista kuin mitä yleensä luullaan. Todelliset yliaistilliset kyvyt asuvat eetterisfyysillisessä ruumiissa, ja niitä pitää herättää vasta sitä myöden kuin ihmisellä on valtaa fyysillisen ruumiin yli. Eetteriruumis on pysyvien, karmaan kuuluvien luonteenominaisuuksien ja

lahjojen, tavan ja muistin sija, asunto. Jos siis tahdomme muuttaa itseämme, tapojamme, luonnettamme, täytyy meidän osata muuttaa eetteriruumistamme. Me tahtoisimme elää ihan-teittemme mukaan, mutta ruumiimme tekee meille alinomaa kepposia. Me emme osaa äkkiä muuttaa luonnettamme, eetteriruumistamme. Kun huomaa jonkun taipumuksen, jota ei hyväksy, neuvotaan siitä pääsemään sillä tavalla, että sitä vähän tyydyttää; se väsyä itseensä, ja silloin siitä pääsee. Silloin asettuu aivankuin rakastavalle kannalle himonsa suhteen. Se on Lemminkäinen, joka koettaa tappaa hauin, mutta putoo itse veteen: himo valtaa hänet. Silloin nousee hänessä Ilmarinen, ajatus, ylpeys. ”Noin huonoko minä olen? Ei tule antaa perään, vaan vastustaa!” Ja yhtä huonosti hänkin onnistuu hauin tappamisessa. Kun molemmat menetelmät ovat epäonnistuneet, on Väinämöinen jäljellä, jolle Ilmarinen on takonut totuuden miekan, ja sillä hän voi hauin tappaa. Rauhallista mieltä, kärsivällisyyttä ja ennen kaikkea totuutta tarvitaan pahan voittamiseksi ihmisessä. Turvautua pahan syntyyn, saada selvä siitä, miten paha on syntynyt, se on Väinämöisen taito.

Wieniläinen professori Sigmund Freud esitti psykoanalyyt-tisen metoodin. Tutkittiin, miten on syntynyt jokin sielun ominaisuus. Sairaalle asetetaan sattuvia kysymyksiä, ja sairas aivan kuin huomaamattaan paljastaa itsensä, kaivaa esiin sairaan muistin, kunnes siten tullaan siihen kohtaan, joka aiheutti sairauden, ja silloin sairas vapautuu ja hänen on verrattain helppo voittaa itsensä. Tavallisesti alkusyy on niin mitättömän lapsellinen, naurettava, että sairas helposti siitä pääsee. Se on esimerkki vanhasta metoodista, että ainoastaan pääsemällä asian ytimeen voi sen voittaa.

Olkoot nämä esimerkkinä siihen, että eetteriruumis on voitettava, on herätettävä eetteriruumis-tshakroja, lootuskukkia, luvultaan kymmenen, joista puhutaan vain seitsemästä ja tulevat kysymykseen valkoisessa magiassa. Jos ihminen tahtoo herättää niitä, voi hän ensin seurata Lemminkäistä, asettua pal-

velevalle kannalle, ja silloin käy niin, että pyrkijä noudattaa menetelmää, jonka avulla herätetään *plexus solaris* toimintaan navan kohdalla. Sitä on verrattain helppo herättää vissejä tapoja noudattamalla. Ihminen tulee jonkun verran selvänäköiseksi ja selväkuuloiseksi, mutta hän ei tiedä, että ne kyvyt ovat aivan epäluotettavia. Hän näkee ja kuulee aivan mitättömiä asioita. Hän aivan kuin joutuu panettelijoiden ja juonittelijoiden keskuuteen, hän joutuu tekemisiin vain personallisen maailman kanssa. Hulluus usein alkaa siten, että ihminen aivan kuin kuulee ihmisten juttuja, vaikka ei ketään ole läsnä. Ilmarisen tavalla ei niitä voi herättää, ja silloin ihminen ylpeästi sanoo, että hän tahtoo niitä herättää vaikka itsekiduttamalla. Mutta siten ei kuitenkaan mitään herää eikä hän saa mitään aikaan. Ja vaikka ne heräisivät, ei sen metoodin avulla saa mitään pysyviä tuloksia. Ainoa oikea keino on Väinämöisen. Se sanoo: ei mitään yliaistillisia kykyjä ennenkuin ne tulevat totuuden mukaisesti, itsestään, silloin kuin ihmisellä on valtaa itsensä yli, ennenkuin totuuden miekka saa voiton eetteriruumiin yli. Silloin heti kaikki alemmat tshakrat (hauin pyrstö) vaipuu mereen, ja pääpuoli nousee ylös, ja siitä tehdään ateria. Eetteriruumiin voimat annetaan ihmisen käytettäväksi ylemmissä tshakroissa. Eetteriruumis kokoo auringosta praanaa ja tämä voima se joutuu myös nyt salatieteilijän käytettäväksi, että on aivan kuin hän siitä söisi, ja silloin Väinämöinen muodostaa luista kanteleen. Saatuaan vallan eetteriruumiin yli ihminen organisoii seitsemän ylempää tshakraa, ja eetteriruumis tulee silloin soittokoneeksi, jolla ihminen soittaa.

VÄINÄMÖISEN SOITTO I

Muistiinpanoja esitelmästä 11. 4.1915

Väinämöisen soitosta on kaksi toisintoa. Nämä täydentävät toisiaan salatieteellisesti, ja yhdistämällä voi saada kokonaisuuden molemmista. Väinö itse laittoi kanteleen, toisen hauin leukaluusta, toisen koivusta. Kun kantele on valmis, tarjoo Väinö sitä toisille soitettavaksi, mutta kukaan ei kykene soittamaan; ei tunnu ilolle, ei soitolle. Vanha ukko arvostelee soittoa ja lausuu:

”Jos ei soitto Suomen kansan
Vasta vaikuta ilolle,
Eli uuvuta unehen,
Maku’usen maanittele,
Niin vetehen visko’otte,
Aaltoihin upottaotte,
Tahi viekötte takaisin,
Soitto tuonne saattaotte
Miehen tehnehen käsille,
Sormille sovittelian!”

Ihminen, joka kärsii, saa lievennystä soitosta sekä sielullisesti että ruumiillisesti. Matalat äänet vaikuttavat rauhallisesti ruumiiseen. Lapsikin nukkuu, kun sille lauletaan. Soitto ottaa ihmisen pois päivätajunnastaan — tai stimuleeraa hänen iloaan ja riemuaan.

Kantele annetaan sitten vasta Väinölle, ja hän alkaa soittaa, ja sillä soitolla on ihmeellinen vaikutus. Koko luonto kuuntelee; maan, veden ja ilman henget, eläimet, kasvit, kivet ja kannot. Koko näkyväinen ja näkymätön luonto ottaa osaa soittoon. Maan haltiat, veden haltiat ja ilman haltiat. Vain odottaa, että vainajatkin soittoa kuuntelisivat, ja silloin olisi luettelo ollut jokseenkin täydellinen. Väinö itkee, ja kyyneleet helminä

saadaan maan ja valtiaitten iloksi.

Kanteleen teko oli monimutkainen, eikä muut sillä voineet soittaa. Soittimella ei osaa kukaan soittaa, joka ei ole siihen oppinut. Kantele oli tehty siitä hauista, joka kuvaa eetteriruumista. Väinö oli eetteriruumiista muodostanut hyvin organisoidun käyttövälineen, jossa säilyy kaikki taito, taipumus.

Jokaisella taiteilijalla on erityisesti organisoitu eetteriruumis. Tieteellisesti tunnustettu asia on, ettei esim. suuri säveltäjä voi syntyä muuhun kuin musikaaliseen perheeseen. Kalevala opettaa, että hyvin organisoitua eetteriruumista ei kykene kuka tahansa käyttämään. Jos ihmiset voisivat vaihtaa eetteriruumista, ei toinen voisi soittaa toisen koneella, siitä syntyisi rumia, kauheita ääniä. Voi joskus sattua, että siinä perinnössä, jonka saamme vanhemmilta, on jotain sopimatonta oman karmen kanssa. Kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enemmän hän voi kehittää ja hallita eetteriruumistaan ja voittaa huonoja taipumuksia ja kehittää hyviä.

Sentähden kantele annetaan lopullisesti Väinämöisen käsiin, ja hän sillä soittaa. Ensin voimme kääntää huomiomme siihen, että koko näkyväinen luonto kuuntelee ihastuksella. Annetaan siinä suuremmin opetus, kuinka vanha suomalainen viisus katseli elämää. Väinö on suomalaisuuden ihanneihminen, joka soitollaan hurmaa kaikki. Koko luonto, elottomatkin kuuntelevat häntä, ihastuvat ja rakastuvat häneen. Tämä piirre on täydellisen ihmisen ominaisuus. Ihminen voittaa koko luonnon myötätunnon, kauneuden ja totuuden voimalla, rakkaudella. Luonto on täynnä kaikenlaisia eläimiä ensinnäkin, jotka vielä suurimmaksi osaksi ovat villitilassa. Ihminen on toistaiseksi kesyttänyt ainoastaan kotieläimet, mutta meidän tehtävämme on kesyttää koko eläinkunta, kasvattaa se rakkaudella meitä palvelemaan. ”Koko luomakunta huokaa ja odottaa sitä aikaa, jolloin jumalanpojat ilmestyvät.” Kun joogi istuu ja mietiskelee, kokoontuvat hänen ympärilleen rauhallisina tiikerit, leijonat ja käärmeet lämmittelemään hänen kirkkaudessaan. Legen-

dat eivät koskaan synny aiheettomasti. On huomattu, että pyhät ihmiset ovat sellaisissa ystävällisissä väleissä eläinten kanssa. Viisaus myös opettaa, että meidän täytyy ymmärtää myös kasveja ja puita. Kasvikunta on täynnä elämää ja tajuntaa ja voi tuntea rakkautta. Puutarhurit ja kasvien hoitajat todistavat meille, että kasvit ja puut ovat eläviä olentoja. Rakkaus synnyinseutuun ei ole yksipuolista, vaan siellä kaikki koivut ja kuuset ja männyt uskollisesti rakastavat meitä. Suomalaisilla on erityisesti ominaista tuntea kaipausta kotipaikkaansa — meillä on taipumusta mystiikkaan tässä suhteessa. Puun oma tajunta voi pukeutua ihmisen muotoon ja puhua, vaikka se tapahtuu harvoin. Huonosti me kasvatamme kasvikuntaa, ja me kohtelemme sitä kylmästi ja tunnottomasti.

Vielä viittaa Kalevala siihen, että n.s. eloton luontokaan ei ole eloton, vaan kivet ja vuoret, asunnot ja rakennukset ovat elämää täynnä: ”Laet lauloi, ukset ulvoi, kaikki ikkunat iloitsi.” Ei ole mitään elotonta luontoa. Tiede todistaa, että esim. metallit saattavat väsyä (partaveitsi voi esimerkiksi olla väsynyt, sanovat parturit). Jos juttelemme esim. veturinkuljettajan kanssa, sanoo hän, että veturit ovat kuin eläviä olentoja ja ovat pahalla tuulella, jos vieras häntä käyttää. Jos ihminen on pahalla tuulella tai alakuloinen, voi samaten joku vanha huonekalu häntä lohduttaa, jos hän on tullut ystäväksi kotinsa kanssa.

Sitten maan, veden ja ilman haltiat kuuntelivat Väinön soittoa. Me emme ole ainoat, jotka asumme maapallolla, vaan on olentoja, jotka eivät kuulu meidän järjestöömme ja asuvat täällä. Me olemme vain pienempi osa maan päällä asuvista. On toinen järjestelmä, johon kaikki haltiat kuuluvat.

VÄINÄMÖISEN SOITTO II

Muistiinpanoja esitelmästä 18. 4.1915

Maa tarkoittaa fyysillistä maailmaa, vesi tunne- ja ilma älymaailmaa. Voi sanoa, että Kalevala tarkoittaa vaan fyysillisen tason haltioita maassa, vedessä ja ilmassa, jotka kuitenkin ovat näkymättömiä ja edustavat luonnonvoimia.

Suomalaiset, kuten kaikki luonnonkansat, palvelivat näitä luonnonvoimia haltioden muodossa, kuten tiedemiehetkin selittivät. Suomen kansa ei ajatellut näitä olentoja minkäänlaisina hierarkioina, vaan kansan demokraattinen henki näkyi siinäkin suhteessa, että se kuvasi ja käsitti haltiat riippumattomiksi toisistaan ilman eri arvoasteita, ainoastaan veljellisessä yhteistyössä. Tiedemiehet kuitenkin selittävät, että tämä kansan usko perustuu vain tietämättömyyteen ja oli kansan mielikuvituksen luoma, henkisen kaipauksen aiheuttama. Näin sanovat tiedemiehet siksi, etteivät usko mihinkään näkymättömään. Mutta me ymmärrämme, että ihmisessäkin on muutakin kuin näkyväinen ruumis, ja että on olemassa näkymätön maailma. Otamme askeleen eteenpäin ja ymmärrämme, että siinä maailmassa on muutakin kuin kuolleitten ihmisten sieluja — enkeleitä, korkeita jumalallisia olentoja.

Mutta yleensä on vaikea uskoa ja ymmärtää, että tässä näkyväisessä maailmassa on haltioita, tonttuja ja menninkäisiä j.n.e. Selitys on siinä, että nämä olennot ovat kehityksen edistyessä yhä enemmän vetäytyneet pois ihmisten maailmasta. Mutta vielä kansa uskoo, että näitä olentoja on kaikkialla olemassa. Voi monella tavalla, ei vain näkemällä, kokea näkymättömän maailman olemassaoloa. Kansassa on sellaisia ihmisiä, jotka kertovat, että pienestä saakka ovat olleet näiden olentojen kanssa yhteydessä, ovat rakastaneet oleskella yksin metsässä ja seurustella Tapiolan väen kanssa. Sanotaan että haltiat ovat pientä väkeä, lapsen kokoisia ja puetut ihmisten tapaan sinisiin,

punaisella kirjailtuihin pukuihin.

Okkultisesti katsoen ymmärrämme, että nämä kansan näkemät olennot ovat enimmäkseen maan haltioita, ja erotamme kolme haltialuokkaa. Ensimmäinen on kaikista aineellisin, ja siksi se eniten esiintyy ihmisille. Ne ovat gnoomeja, kuten Paracelsus niitä kutsui, ja ne voivat esiintyä aivan pieninä peukaloisina tai myös jättiläisinä, mutta luonnollinen koko on lapsen suuruus. Heidän muotonsa on tehty eetteriaineesta, ja he asuvat syvissä metsissä tai vuorten sisässä, sillä fyysillinen aine ei tee heille mitään estettä. He ovat tekemisissä metallien kanssa ja ovat aivan kuin kullantarkkajia. Jos esim. löydetään kultaa maan sisästä, niin nämä olennot johdattavat ja näyttävät, missä kultaa on löydettävissä, sillä ilman heidän lupaansa ei kultaa löydetäisi.

Kerrotaan, että esim. keskiaikana ihmiset möivät itsensä paholaiselle. Sillä tarkotetaan sitä, että ihminen jollain maagillisella tempulla on päässyt tonttujen tuttavaksi ja siten saavuttanut rikkautta maailmassa. Hän on sopinut tonttujen kanssa, että ne antavat hänelle kultaa ja hän kuoltuaan heille ruumiinsa. Sellaisen ihmisen ruumis on usein hävinnyt; tontut ovat sen vieneet vuoren sisään salaisiin tarkoituksiinsa. Tällainen suhde ei ole suinkaan luonnollinen eikä luvallinen. Kalevala antaa opetuksen, että tällainen hypnoottinen suhde näihin olentoihin on väärä, ja ainoa oikea suhde on, että ihmisen tulee oppia näitä olentoja rakastamaan. He tulevat mielellään ihmisen ystäviksi, jos ihminen osaa hillitä omaa ruumiillista itseään. Jos ihminen ei ole juomari, syömäri, himokas ja julma, vaan uhkuu rakkautta eläimiä kohtaan, lähettää itsestään rauhallisia virtauksia ympärilleen, silloin tulevat nämä gnoomit mielellään hänen ystävikseen ja voivat vaikka tulla asumaan hänen asuntoonsa. Se merkitsee sangen merkillistä seikkaa. Sillä ihmisellä on hyvä onni. Hän menestyy maailmassa aivan kuin satumalta. Tämä suhde voi olla perustettu edellisessä elämässä, ja gnoomit ovat vapaita auttamaan ihmistä.

Jolleivät Mestarit itse tahdo, ei kukaan voi heitä löytää. Jos täällä Suomessa asuisi Mestari ja lähtisimme vaikka 10,000 suurena ihmisjoukkona häntä etsimään ja risteilисimme joka neliömetrin ja vaikka olisimme kuulleet, että hän asuu suuressa linnassa, emme löytäisi häntä eikä linnaa, ellei hän tahdo. Hänellä on joukko palvelijoita, maanhenkiä, gnoomeja, ja niillä on erityinen taito vaikuttaa ihmisen näköön kuten Intian fakiireilla. Fakiireilla on luonnonhenki palvelemissa, joka lumoo kansanjoukon. Mestari istuu linnassaan omissa töissään ja haltiat eksyttävät meitä, ettemme häntä löydä.

Toinen luokka, veden haltiat ovat ihmisen kanssa vielä vähemmässä tekemisessä. Vedenneidot ja ahdit ihailevat sielussaan puhdasta sukupuolirakkautta, rakkauden kaihoa, sillä asteella, ettei se mitään tyydytystä saa, sellaista, jota ihminen tuntee ensimmäisessä nuoruudessaan ilman sukupuoliyhteyttä. Rakastavat mielellään soutelevat järvellä; siellä heidän rakkautensa pysyy puhtaana kaihona. Sitä rakkautta aallottaret lisäävät ja kohottavat, mutta kääntyvät pois, jos siihen sekottuu aistillisuutta. Aino näki Vellamon neidot aamulla, ja ne kutsuivat hypnoottisella voimallaan Ainon luokseen. Me voitamme nykyään hyvin pian tällaisen nuoruuden rakkauden; olemme kaikki käytännöllisiä, ja Vellamon neidot kääntyvät meistä pois.

Ilman haltiat melkein astraalitasolla elävät, ja ovat suuremmassa tekemisessä ihmisten kanssa. Kun kirjailija kirjottaa draamaa, luo hän itselleen joukon henkilöitä mielikuvituksessaan, joiden tulee esiintyä, ja yhä elävämmäksi ne käyvät, niin että hän näkee ja kuulee ne. Tämä perustuu siihen, sanovat tiedemiehet, kuin unien näkeminenkin, personallisuuden jakautumiseen. Runoilijassa tapahtuu tämä jakautuminen, ja hän näkee itsensä luomat olennot. Tämä on okkultisestikin oikein. Ihminen luo aurassaan ja säilyttää jonkun aikaa tällaisia olentoja, kuulee niitä ja puhuu niiden kanssa. Mutta joskus saattaa tapahtua niin, että tällainen runoilijan luoma personallisuus ru-

peaa todella elämään ja voi vastustaa itse runoilijan tarkotuksia, ei tahdo kuolla, vaikka runoilija tahtoo. Ne erkanevat ihmisen aurasta, ja ilman haltia, sylfi, ihastuu johonkin tällaiseen muotoon ja menee sen sisälle asumaan. Sylfit voivat tulla ihmisen ystäviksi, jos hän täyttää määrättyjä ehtoja. Hänen täytyy olla ajatustensa herra, kolminaismaailman herra, silloin hän voi joutua erikoiseen suhteeseen ilman haltioiden kanssa. Ihminen voi tehdä kuolemattomaksi sylfin, jos ihminen luo itselleen puhtaan ihanteen, jolle ei mistään löydä vastinetta. Sylfi voi silloin ihastua tuohon ihannekuvaan ja itse ihmiseen ja voi joutua ihmisen kanssa sellaiseen suhteeseen, että haltia voittaa itselleen kuolemattoman sielun. Voi syntyä avioliittokin sylfin kanssa, mutta siinä tapauksessa on myös lupaus tehtävä. Jos se rikotaan, niin tämä ihmiseksi tullut ihminen katoaa.

Väinämöinen itki soittaessaan ja kyyneleet vierivät mereen. Ihminen saattaa joutua sellaiseen haltiotilaan, täytyä niin voimakkailla tunneajatuksilla, että hänestä nämä ajatukset lähtevät ulos maailmaan eivätkä joudu hukkaan, vaan helminä saavat kestävän elämän, jotta toinen ihminen voi ne löytää. Mitä suuri ja nerokas ajattelee ja tuntee, jää helminä tuleville ihmisille löydettäväksi.

SAMMON RYÖSTÖ

Muistiinpanoja esitelmästä 25.4.1915

Ruusu-Risti 1964, nro 2

Sammon ryöstö oli Pohjolan retken päämäärä. Sampo merkitsee maagillista Salaisen veljeskunnan omistamaa tietoa ja taitoa. Sampo on kätkeytynä Pohjolassa, jossa Pohjan akka on sen vuoreen kätkenyt, 9-10 lukon taakse. Pohjola tarkoittaa fyysillistä elämää ja fyysillistä ruumista, sillä korkein maagillinen tieto on kätkeytynä fyysilliseen ruumiiseen. Samalla kun nousemme ylöspäin tasolta tasolle, samalla myös laskeudumme alaspäin tasolta tasolle. Kun tahdomme ymmärtää tätä, on meille avuksi, että muistamme vanhan lauseen ”niin ylhäällä kuin alhaalla”. Sillä on kuvattu vastaavaisuuksien lakia, ja sen mukaan ihminen on mikrokosmos, ja aurinkokunta on makrokosmos. Ihminen on tämän makrokosmoksen kuva. Kabbalistit kuvaavat aurinkokuntaa suurena ihmisenä, ja Logos on ikäänkuin personoitu olento, suuri ihminen, joka kukaties on olemassa avaruudessa ihmisen muotoisena. Salatieteilijälle esiintyy Logos ihmisen muotoisena tai vanhuksen muotoisena auringon sisällä eikä minkäänlaisena jättiläisenä. Ei ole tarkotettu, että ihminen fyysillisessä muodossaan olisi Jumalan kuva, vaan että hänessä on samat salaisuudet kuin itse makrokosmoksessa. Syvimmät maagilliset salaisuudet ovat kätkeytynä ihmisen fyysilliseen olemukseen. Nietzsche sanoo: ”Jos ihmiset tietäisivät, mikä salaisuus piilee heidän ruumiissaan, niin he enemmän kuuntelisivat sen ääntä.” Ihmiset joutuvat harhaan siksi, etteivät he kuuntele omaa ruumistaan ja tulevat siten loukanneeksi oman ruumiinsa vaatimuksia. Kuinka tämän ymmärrämme? Meidän ajatuksemme ja tunteemme vastaavat makrokosmoksen ajatuksia ja tunteita. Tutkiessaan omaa ajatus- ja tunne-elämäänsä, pääsee ihminen siten maailmankaikkeuden ajatus- ja tunne-elämän yhteyteen. Ihminen yhtyy ju-

malalliseen järkeen, ja hän voi sanoa, että Jumala ilmoittaa itsensä hänen järjessään. Kun ihminen puhdistuu tunne-elämässään, pääsee hän tuntemaan makrokosmoksen tunne-elämää, jumalallista rakkautta. Fyysillisessä ruumiissa ajatukset asuvat päässä ja tunteet sydämessä. Ihminen pääsee siten tuntemaan hyvyyttä ja viisautta, valkoista tietoa. Mutta ruumiissa on paljon muutakin kuin pää ja sydän; paljon voimakkaampi, mahtavampi salaisuus on ihmisessä hänen vatsansa. Se on paljon voimakkaampi luonnon salaisuus. Myös sukupuolivoima on niin voimakas, että se asetetaan rinnan vatsan kanssa. Nämä jälkimmäiset kerrassaan värittävätkin ihmisen ajatus- ja tunne-elämän. Ihminen ei osaa rakastaa eikä ajatella niinkuin Jumala, siksi että nämä voimat sen estävät. On kumminkin niin, että nämäkin voimat vastaavat salaisuuksia makrokosmoksessa. Niiden voimien paikallissuhteista luulemme voivamme päätellä, että ne ovat alempia kuin ajatus ja tunne. Mutta asia on päinvastoin. Ne ovat ruumiissa alempana, siksi että ne symbolisoivat sitä, että ovat syvempiä ja korkeampia salaisuuksia. Vatsan ja sukupuolivoimien haltuunotto on vaikeampaa kuin ajatuksen ja tunteen hallitseminen. Valkoisessa magiassa mennään fyysisesti ylhäältä alaspäin, siis okkultisesti alhaalta ylöspäin. Mustassa magiassa on laita päinvastoin. Ja jokaisen tietäjän täytyy matkansa loppupäässä syventyä mustan magian salaisuuksiin. Mustan maagikon täytyy ensin kiduttaa ruumistaan, saada niin valta sen yli, että se on kuin kuollut kappale hänen kädessään. Askeetit ja itsekiduttajat koettivat tätä tietä kulkea, mutta pelastuivat, kun huomasivat, että se oli liikaa, kääntyivät takaisin tai tulivat hulluiksi.

Kalevalassa selitetään valkoisen magian salaisuuksia. Sampo saadaan kivimäestä vasta kun muut ruumiit ovat valloitetut. Väinämöinen nukuttaa soitollaan Pohjolan väen ja silloin Sampo ryöstetään. Korkeammassa tietoisuudessaan kysyy ihminen ruumiiltaan: ”Annatko sinä minulle herruuden itsesi yli?” Ja ruumis, joka on elävä, tietoinen olento, vastaa: ”Ei”. Meidän

täytyy maagillisella soitolla nukuttaa eläimellinen tajunta, ja sitten ryhtyä Sampo ottamaan. Ilmarisen täytyy avata 9-10 lukkoa, joiden taakse Sampo on kätkeyty. Ikivanha itämainen sanonta on, että ruumis on yhdeksän portin kaupunki. Siinä on yhdeksän aukkoa. On olemassa myös kymmenen tshakraa, joista seitsemää käytetään valkoisessa ja kolmea alinta mustassa magiassa. Ne on herätettävä myös fyysisessä ruumiissa. Ajatuksen avulla ihminen herättää tshakrat fyysisessä ruumiissa, ja ajatuksen avulla ihminen ottaa haltuunsa yhdeksän porttia. Mietiskellessä ihminen koettaa asettua sellaiseen tilaan, etteivät hänen aistinsa häntä häiritse. Mutta todellisuudessa täytyy ihmisen oppia sulkemaan kaikki portit, ja se on vaikea saavuttaa. Samalla on tapahtuva Sammon ottoja se on niin syvällä maassa, että Lemminkäinen ei saa Sampo sieltä lähtemään. Väinämöinen käskää Lemminkäisen ottamaan ensin sukupuolisalaisuuden ruumiista. Pohjolan härän avulla Lemminkäinen saa Sammon irti: härkä kuvaa kundalinitulta, sitä voimaa, joka on käärmätulen silmiinpistävin ominaisuus. Jos ihmisessä kundalinituli herää, se tuo ihmiselle merkillisen voiman tunteen. Hän tuntee, että vaikka kivimuuri kaatuisi hänen päälleen, hän poistaisi sen ylös pikkusormellaan. Kun rakkauden avulla härkä, käärmätuli herää, saa Lemminkäinen Sammon irti. — Sen voi herättää myös mustan magian avulla, mutta se tappaa taitamattoman. Viisaalle se antaa ikuisen voiman.

Kun ihminen on saanut tällaisen maagillisen tiedon ja taidon haltuunsa, hän nostaa sen pois fyysisestä ruumiista korkeampaan tajuntaan. Hän nostaa sen rintaan ja päähän. Kun ihminen on löytänyt ruumiistaan jonkin salaisuuden, hän iloitsee ja luulee, että nyt on kaikki hyvin, ja hänet täyttää merkillinen ilo ja riemu. Hän tuntee, kuinka hän voisi nostaa koko ihmiskunnan käsivarsilleen. Mutta salaisuuden toteuttaminen on tapahtuva viisaasti. Lemminkäinen tai Väinämöinen lauloi riemusaan vähän ylimielisesti, niin että kurki siitä pelästyi ja lensi

Pohjolaan ja herätti Pohjolan väen. Ihminen nostattaa samalla kaikki mustat voimat, jotka nousevat häntä vastustamaan. Ihmistä, joka on voittanut itsensä, käsketään nyt taistelemaan koko luonnon varjopuolia vastaan. Louhen ja hänen väkensä koko viha herää, kun Sampo on ryöstetty. Louhi lähetti usvaa pimmittämään ihmisen järkeä, herättämään pelkoa, toivottomuutta, arkuutta. Ja jollei ihminen muista, että hänellä on totuuden miekka, millä halkaista usvan, hän voi jäädä vaikka pariksi elämäksi usvaan harhailemaan. Sitten Louhi nostaa merestä Iku-Turson, suuren astraalisen lohikäärmeen, joka täytyy vaivuttaa iäksi mereen. Ja lopulta tulevat mustat voimat, itse Louhi sotureineen. — Kalevalaiset voittavat, mutta Sampo menee rikki. Pohjolan väki vie kannen, ja muu osa hajoaa maailmaan. Kun ihminen nöyryydessä huomaa, ettei hän voikaan pitää koko Sampoa, hän iloitsee siitä, että hänelle jää kuitenkin muruja, ja muu osa joutuu koko ihmiskunnan hyväksi. Se on kuin Jeesuksen kuolema ristillä.

VÄINÄMÖINEN TUONELASSA

Sunnuntai 1916, nro 8

”Sunnuntain” toimitus on hyväntahtoisesti pyytänyt minuakin kirjottamaan jotakin sopivaa sen Kalevala-numeroon. Toimitus tietää, että olen esi-isäimme viisauden ihailija ja omalla tavallani innokas Kalevalan tulkitsija. Olen pitänyt kymmeniä esitelmiä Kalevalan runojen salatieteellisestä sisällöstä, ja toivon voivani samasta aiheesta julkaista kirjan niin pian kuin säännölliset työni sen myöntävät.

Vaikka Kalevalan ymmärtämiseen yleensä tarvitaan avaimia, jotka paljastavat vertauskuviissa piilevän todellisen elämän ja joita ilman Kalevala jää siksi lapselliseksi satukirjaksi, mikä se monen mielestä onkin, on epäilemättä kohtia, jotka jo sinään — ilman symbolitulkintaa — kelpaavat todistuskappaleiksi esi-isäimme syvästä viisaudesta.

Semmoinen kohta Kalevalassa on Väinämöisen tuonelassa käynti, 16. runo, säkeet 147-412. Se on luultavasti vain katkelmana säilynyt — kaipaam paljonkin lopussa säkeen 384 jälkeen — ja se on itsessään välikohtaus pitemmästä esityksestä, Väinämöisen veneenteosta, joka taas kokonaisuudessaan on symboliikkaa, mutta se kuvaa semmoisenaan merkillistä toiseikkaa ihmisten suhteesta tuonelan elämään, joka seikka heti kiinnittää asiantuntijan huomiota. Tätä kohtaa koetan nyt parilla sanalla valaista.

Lukekaamme Kalevalasta Väinämöisen tuonelassa käynti aivan irrallisena episodina! Siinä kerrotaan miehestä, jonka päähän pälkähtää lähteä tuonelaan kuolleita katsomaan, ei suinkaan itsemurhaajana, vaan täysin terveenä ja elinvoimaisena maan päällä eläjänä. Tämä yksin riittää todistamaan, että Väinämöinen ei ollut jokapäiväinen ihminen, mutta silti hänestä ei tässä kohden tarvitse tehdä jumalata, niinkuin on Kristuksesta tehty, joka myös kävi Haadeksessa eli vainajien valtakunnassa;

pikemmin voimme Väinämöistä tässä yhteydessä verrata kreikkalaiseen Orfeukseen, joka lähti Tartarokseen Eurydikeänsä etsimään, samoin kuin Väinämöinen etsii Manalasta kolme puutuvaa sanaa. Väinämöinen on tuonelaan lähtiessään totuuden etsijä, salatieteilijä, joka yrittää murtaa kuoleman portit — se näkyy kuvauksen yksityiskohdista.

Yksin käy ihmisen matka Tuonen maahan, senkin, joka väkivallalla siihen tunkee. Sentähden Väinämöinen lähtee yksin taivaltamaan ja viipyy viikon matkalla, ennen kuin näkyy Manalan saari.

Millä tavalla Väinämöinen matkallensa lähtee? Näkyväisessä fyysillisessä ruumiissako? Ei suinkaan. Ei kuumota tuonen kumpu näkyväisessä maailmassa. Pois on heitettävä karkea kahlehtiva verho, jos mieli näkymättömään maailmaan astua. Eikä kuitenkaan kokonaan, jos mieli säilyttää itsetietoisensa persoonallisuutensa.

Tässä minun täytyy väittää jotakin, jolle skeptikot pudistavat päätään. He kutsuvat sitä taikaukoksi, joka elää villikansojen keskuudessa, mutta jonka kulttuuri on poistanut. Ikävä kyllä en voi siihen mitään, että syvempi tieto todistaa kulttuuria vastaan.

Väitteeni on, että jokainen ihminen nukkuessaan jättää fyysillisen ruumiinsa ja erkanee siitä. Tämä ei aivan merkitse sitä, että hänen sielunsa matkustaisi kaukaisiin maihin, Amerikkaan tai Australiaan, sillä useinkin hän viivähtää nukkuessaan ruumiinsa läheisyydessä, ollen toisessa maailmassa, jonka ajan ja paikan suhteet ovat toisenlaisia kuin fyysillisen maailman. Mutta uni on itsessään tajuisen olennon poistumista ruumiista, ja fyysillinen ruumis on jätetty niin sanoakseni eheänä tilalleen.

Nyt ihmisen persoonallinen itsetietoisuus on riippuvainen hänen aivoistaan. Kun hän uneen vaipuessaan poistuu aivoistaan, kadottaa hän samalla vallan oman itsensä yli. Hän säilyttää tajuntansa, mutta ei ole teknillisessä merkityksessä itsetietoinen:

itsekontrolli on poissa. Sentähden erottaa tajuttomuushetki valve- ja unitilan toisistaan.

Jos siis itsetietoinen tahtoo poistua ruumiistaan, on rakennettava silta valve- ja unitilan välille, silta, joka sallii tajunnan säilyä. On aivan kuin kannettava aivot mukana tilasta toiseen. On vietävä yli fyysillisen ruumiin hienoimmat osaset, sen eetterisimmät alkuvoimat. Tätä tarkotin, kun sanoin, että fyysillistä ruumista ei aivan kokonaan saa jättää.

Väinämöinen osasi tämän tehdä. Hän lähti matkalleen tuonen maahan puettuna siihen eetteriseen kaksoishaamuun, joka sallii hänen liikkua ja ajatella päivätaujuiseen tapaansa, vaikka olikin näkymättömässä maailmassa.

Mistä tämän tiedämme? Kalevalan omista sanoista. Runo kertoo dramatisella tavallaan juuri Väinämöisen ponnistuksista. Keskustelu Tuonen tytön kanssa kuvaa selvin sanoin ruumiista erkautumista.

Väinämöinen saapuu näet Manalan joelle ja pyytää Tuonen tyttöä tuomaan venettä veden poikki päästäkseen. Tuonen tyttö kieltäytyy. Syntyy pitkä väittely. ”Ainoastaan kuolleita soudetaan joen yli, sinä et ole kuollut”, sanoo tyttö. Väinämöinen koettaa alussa vakuuttaa olevansa kuollut, mutta tunnustaa lopulta syyn, miksi manalle pyrkii. Surkuteltuaan Väinämöisen hulluutta Tuonen tyttö silloin noutaa hänet veneellä joen poikki.

Ei ole vaikea käsittää tämän kertomuksen tarkotusta. Manalan virta — Styx — on juuri juopa kahden maailman välillä, juopa, jonka yli silta on rakennettava. Se on unhotuksen ja tajuttomuuden virta, joka tempaa ihmisen mukaansa, kun hän valmistemattomana erkaneeruu ruumiistaan. Jokainen nukkuva siihen syöksyy, ja noustessaan toiselle rannalle hän ei enää ole eheästi oma itsensä.

Ainoastaan parissa tapauksessa ihminen kuljetetaan tajuihinsa Tuonen virran yli — ja kuitenkin vain virran yli, sillä toisella rannalla hänelle jo tarjotaan unhotuksen juoma, joka riis-

tää häneltä osan hänen tajunnastaan. Toinen näistä tapauksista on kuolema. ”Kuolleet soudetaan tämän joen poikki”, sanoo Manalan matala neiti, ja niin kreikkalaisten Kharonkin kuljetti vainajia Styx-virran yli.

Mitä se on? Tässäkin kertomuksessa kuvastuu vanhojen salainen tieto. Kuollessaan jokainen ihminen näet jättää maisen majansa toisella tavalla kuin nukkuessaan. Kuollessaan ihminen vie mukanaan fyysillisen ruumiinsa hienoimmat ainekset, eetterisen kaksoispuolen.

Ja nyt Kalevalan kertomus selvästi osottaa yksityiskohtaista asiantuntemusta. Tuonen tyttö sanoo Väinämöiselle: ”Jos sinä olisit tautiin kuollut, näkisi sen päältäsi: sinulla olisi tuonen hattu hartioilla ja manan kintahat käessä — laihat ja taudin uurtamat olisivat kasvosi ja kätesi. Jos rauta olisi sinut manalle saattanut, valuisivat vaatteesi verta. Jos veteen olisit hukkunut, valuisivat vaatteesi vesin. Jos tuli olisi sinut manalle tuonut, olisivat kutrиси kärventyneet ja partasi pahoin palanut.”

Asia on nimittäin se, että eetterihaahmossa kuvastuu kuoleman syy: toisin sanoen eetterihaahmo on sen näköinen kuin fyysillinen ruumis oli kuolinhetkellä. Väinämöisen päältä näkyi siis selvästi, että hän ei ollut kuollut. Hän oli rohkea ja pelkämätön etsijä, joka henkensä tarmolla voitti tavalliset luonnonlait. Hän tahtoi kuulua niihin harvoihin, joista Tuonen tyttö sanoi: ”Äijä on tänne tulleehtia, ei *paljo* palanneina.”

Heti kun Väinämöinen on tajuissaan päässyt toiseen maailmaan, yrittävät tämän maailman voimat viedä häneltä hänen itsetajuntansa. Tuonelan emäntä tarjoaa hänelle olutta ja vaivuttaa hänet uneen. Väinämöinen ei juo — ja hänen nukkumisensa on puoleksi valvontaa. Hän tosin ei saavuta tarkotustaan tuonelassa käynnillään, hän ei löydä etsimäänsä kolmea sanaa, mutta hän säilyy ja palaa takaisin maan päälle omana itsenään ja täydessä tajussaan. Täten hän osottautuu todelliseksi tietäjäksi, sillä tavalliset kuolevaiset juopuvat heti tuonen olueesta ja kadottavat personallisen kontrollin itsensä yli.

Vielä sananen. Olen tässä katkelmallisesti viitannut muutamaa tosiseikkaan okkultisen fysiologian alalta. Esitykseni on luonnollisesti ollut vaikeatajuinen niille lukijoille, jotka eivät kokemuksesta tai edes kuulemalta tunne tämänkaltaisia asioita, eikä se ole läheskään kosketellut kaikkia Kalevalan runossa mainittuja kohtia. Olihan Väinämöinen tehnyt kokemuksia itse tuonelassakin — siihen viittaavat hänen omat loppusanansa säkeissä 401–412 — vaikka kertomus niistä on mielestäni puuttuvainen. En liioin tässä lyhyessä kirjoituksessani ole lausunut mitään arvosteluja, eettisiä tai okkultisia, Väinämöisen käyttämästä menettelytavasta. Tämä kaikki vaatisi pitkää perustelua ja selvittelyä. Saatan niin ollen hyvällä syyllä yhtyä Väinämöisen omaan morali päätelmään tuonelanmatkastaan:

”Elköhön hyvä Jumala,
Elköhön sitä suetko,
Itsemennyttä Manalle,
Tuonelahan tunkeinutta!”

Mutta vaiikkeivät ”Sunnuntain” lukijat olisi voineetkaan hyväksyä ja oikeiksi ymmärtää näitä rivejäni, toivon kuitenkin, että useimmat heistä saattavat hyväksyä seuraavan loppupöytäkirjan:

Kalevala ei ole mikään tavallinen kirja. Kalevala on syvän elämänviisauden esitys. Kuinka ei siinä puhuttaisi asioista, jotka ensi näkemältä tuntuvat käyvän yli ymmärryksen? Todellisuudessa ne käyvät vain yli meidän pienen jokapäiväisen ymmärryksen. Suurempi järki ja rikkaampi kokemus löytää Kalevalasta vastakaikua itselleen. Ei jokainen lause Kalevalassa pyhä ole, mutta sen vertauskuvakieli on elämän mysterioista kotoisin ja sen esittämät tosiasiat paljastavat tietäjän tietoa elämästä ja kuolemasta.

ANTERO VIPUNEN

Esitelmä *Sunnuntai* -lehden Kalevala-juhlassa 28. 2.1916
Ruusu-Risti 1956, nro 2

Mitä Kalevala on, sehän on meille suomalaisille, jokaiselle meistä, ylen tärkeä kysymys. Mehän olemme yleensä vakuutuneita siitä, että Kalevala kuvastaa meidän omaa muinaisuuttamme. Kalevalassa me näemme oman henkisen itsemme. Kalevalassa näemme, mitä meidän kansamme voi henkisessä elämässään saavuttaa. Kalevalassa kuvastuu vanha suomalainen kulttuuri. Meillä on alusta saakka ollut korkea ajatus siitä, mitä Kalevala on. Me olemme uskoneet, että Kalevala on meille tärkeä kirja. Mutta uskon, että meillä ei vielä ole täyttä käsitystä siitä, mitä Kalevala todella on. Vaikka me panemme arvoa Kalevalalle, niin uskon, että me myös yhtä yleisesti ajattelemme, että Kalevalassa on paljon vanhaa taikauskoa. Kalevalassa kuvastuu vain suomalaisten esi-isiemme elämänkatsomus, mutta tämä maailmankatsomus on monessa kohdassa taikauskoinen. Me elämme nyt valistuneella ajalla ja tiedämme elämästä enemmän kuin vanhat. Ja siksi Kalevala yhdeltä kannalta on myös kuin satukirja. Olemme verrattain monet, sekä kaupunkilaiset että maaseutulaiset, sitä mieltä, että Kalevala onkin vain vaikuttava satukirja. Siinä on koottuna vanhoja käsityksiä, ja ne ovat puetut satujen muotoon. Jos otamme melkeinpä minkä kohdan tahansa, on siinä melkein aina sellaista, jota meidän realistinen järkemme pitää yliluonnollisina piirteinä, sellaisina, jotka eivät meitä miellytä ja jotka meistä ensinäkemältä ovat vanhoja tarunomaisia käsityksiä. Otamme esim. Väinämöisen käynnin Antero Vipusen luona. Väinämöinen kaipasi veneen teossa kolmea sanaa. Koko Väinämöisen veneen teko oli merkillinen siinä, että hän tahtoi tehdä veneen sanan ja laulun voimalla, niinkuin Kalevalassa yleensä tehdään paljon sanan ja laulun voimalla. Väinämöinen kaipasi

kolmea sanaa. Hän lähti etsimään, meni tuonelaan, mutta ei löytänyt niitä sieltä. Mutta silloin vanha paimen sanoo, että Antero Vipusella, joka on aikoja sitten kuollut, varmaan on tietoa. Hän tietää tuhannet sanat ja ehkä hän tietää nuokin sanat. Mutta on vaikea sinne mennä. Väinämöinen lähtee kuitenkin, voittaa kaikki vaikeudet ja tulee Antero Vipusen luo. Antero Vipunen makaa pitkässä unessa, niin pitkässä, että metsä on kasvanut hänen kasvojensa yli. Väinämöinen joutuu tuon jättiläisen suusta sisälle, rakentaa pajan hänen vatsaansa, ja vaivaa häntä niin, että Antero Vipunen herää ja alkaa ihmetellä, mikä häntä vaivaa. Lopuksi Väinämöinen vaatii Antero Vipusta ilmaisemaan tietojaan, ja Antero Vipunen suostuu. Väinämöinen saa kuulla maailman synnyn ja monet asiat ja löytää niistä etsimänsä kolme sanaa. Väinämöinen pääsee sitten pois Antero Vipusen vatsasta ja jatkaa veneen tekoa.

Moni ajattelee, että tämä on sulaa satua: ei saata ymmärtää, mikä on se jättiläinen, jonka vatsaan Väinämöinen meni. Jos meillä on tämmöinen katsantokanta Kalevalasta, niin se perustuu siihen kantaan, joka meillä on itsellämme, sillä kirjaa lukiessa on yhtä tärkeä se katsantokanta, joka on meillä itsellämme, kuin kirjan esittämä kanta. Tämä ei koske kaikkia kirjoja, vaan niitä, joissa on syvempää viisautta. Ajatelkaamme vain Uutta Testamenttia. Sitä lukee materialistimielinen lääkäri. Hän lukee siinä Jeesus-nimisestä miehestä, joka kapinoi silloista kirkkoa vastaan; jolla oli parantava ja ihmeitä tekevä voima ja joka oli monessa suhteessa sairaaloinen haaveilija. Materialistimielinen lukija voi saada tämmöisen, monta loukkaavan mielikuvan, kun hän lukee Uutta Testamenttia. Ja kuitenkin tiedämme kuinka suuri opas sielullisissa ja henkisissä vaikeuksissa Uusi Testamentti on ollut monelle tuhannelle ihmiselle, jotka ovat pitäneet sitä jumalallisena ilmestyksenä. Ja he ovat nähneet siinä sellaista viisautta, joka on heitä rohkaissut ja heidän omiatuntojaan rauhoittanut. On olemassa myös toinen katsantokanta, jonka mukaan esim. Uusi Testamentti on, niinkuin

tahtoisin sanoa, pyhä kirja, ja pyhäksi kirjaksi sen monet tunnustavatkin. On olemassa tällöinen katsantokanta, joka sanoo, että Uusi Testamentti on pyhä kirja, mutta joka ei rajotu tähän, vaan sanoo, että kaikilla kansoilla on ollut ja on tällöinen pyhä kirja. Tämä katsantokanta sanoo meidän suomalaisesta Kalevalastamme, että sekin on pyhä kirja, ja se voi hämmästyttää monia meikäläisiä. Missä merkityksessä Kalevala voisi olla pyhä? Ajatelkaamme vain sitä, että Kalevalassa kuvastuu esi-isiemme elämäkatsomus, ja siksi se on ollut heille pyhä. Se oli heille pyhä, koska siinä oli tuotu esiin heidän viisautensa. Ja tämä toinen, spiritualistinen näkökanta silloin sanoo, että nämä kirjat, jotka ovat olleet pyhiä ennen, ne ovat pyhiä aivan ikuisessa merkityksessä, ne ovat pyhiä vielä tänä päivänä. Meidän Kalevalamme on pyhä kirja.

Ja mikä on tämä toinen elämäkatsomus, jota kutsuimme spiritualistiseksi? Tämä elämäkatsomus on sitä, että ihminen on henkinen olento, että ihminen on sielullinen ja henkinen olento, ei ainoastaan ruumiillinen. Meillä on ruumis käyttöväliseenä, mutta ihminen on itse henkinen olento. Koko maailma on vain näennäisesti aineellista, itsessään se on henkeä eli tajuntaa. Tämän maailmankatsomuksen mukaan ihminen on tajuava olento, osa suuresta elämän hengestä, osa suuresta tajuunnasta, ja sen kautta meillä on mahdollisuus päästä tietoon, mahdollisuus kehittyä tiedossa. Tässä ei tarkoteta, että ihminen kehittyisi vain siinä tiedossa, joka tutkii tätä näkyvää luontoa ja ruumista, vaan saisi sitä tietoa, joka saavutetaan elämällä henkisessä todellisuudessa. Nyt luullaan yleensä maailmassa, että tätä asiaa ei voi tutkia, ja luullaan, että ihminen ei voi päästä tietoon sanokaamme vaikkapa elämän ja kuoleman salaisuudesta, että ihminen on määrätty vaeltamaan tietämättömydessä. Mahdollisesti vuosituhansien kuluttua, kun tiede on ennättänyt tutkia näitäkin asioita, voidaan niistä saada tietoa, mutta nyt pidetään mahdottomana, että ihminen heikkona, kuolevaisena olentona voisi nousta tietoon, voisi nousta elämän

mysterioihin. Jos jotakin tahtoisimme sanoa kirkosta ja sen eri lahkoista, on se, että ne yhdestä suusta sanovat: mahdotonta on ihmisen päästä tietoon.

Nyt tämä toinen sanoma sanoo: juuri tietoon voi ihminen päästä. Ja se ihminen, joka pääsee vähän kasvamaan Jumalan tuntemisessa, se, joka vähän tunkeutuu elämän ja kuoleman mysterioihin, se ihminen ymmärtää, että on olemassa pyhiä kirjoja, se ihminen ymmärtää, että kaikilla kansoilla on pyhät kirjansa; ja kaikilla kansoilla on muistomerkkejä siitä, että heidän joukossaan on ollut tietäjiä, jotka ovat jotain tienneet. He ymmärtävät, että Kalevala on pyhä kirja, siksi että he Kalevalaan syventyessään näkevät, että noissa saduissa kuvastuu luonnon ja elämän salaisuuksia. Niissä kuvastuu salaisuuksia näkymättömästä maailmasta, salaisuuksia tajunnan, hengen ja Jumalan maailmasta. Ne eivät ole tieteellisiä siinä ulkonaisessa merkityksessä kuin me sitä käsitämme, ne eivät ole tieteellisiä siinä merkityksessä, että ne kuvastaisivat salaisuuksia tässä näkyväisessä maailmassa, vaan ne ovat tieteellisiä siinä merkityksessä, että kuvastavat salaisuuksia tajunnan ja hengen todellisuuksista.

Tuollainenkin taru kuin kertomus Antero Vipusesta tuntuu aivan järkevältä, selvältä ja sisällykselliseltä, kun sitä ajatellaan sisäiseltä kannalta. Väinämöinen on totuudenetsijä, joka etsii kolmea sanaa. Ja hän tapaa silloin vanhan paimenen, joka on silloin aivan kuin vanha, kokenut tietäjä, joka sanoo: vaikeata on saada niitä sanoja. Lähde vanhan tietäjän luo, tietäjän, jossa kaikki menneisyys elää. Kun menet sen luo, niin menet maailmaan, missä elää muisto kaikesta entisestä tiedosta ja viisaudesta, sillä luonnosta ei mikään häviä, sillä tajunnasta ei mikään häviä. Luonnon suuri tajunta on aivan kuin ikuinen valokuvauskone, johon sisältyy kaikki. Tajunnan syvin salaisuus on siinä, että se aivan kuin ikuisessa nykyisyydessä käsittää kaiken menneen ja aavistaa tulevan. Tämä muisti on luonnossa, ja sitä ihminen on oikeutettu lukemaan, kun hän sitä lukea

taitaa. Ja paimen selittää, kuinka vaikeata on kehittää kykyä, jonka avulla voi syventyä luonnon muistiin, jonka kautta voi yhtyä tajunnassaan Jumalan kaikkimuistavaan tajuntaan. Väinämöinen voitti kaikki vaikeudet. Hän nousi siihen tajunnan tilaan, jossa hänen edessään avautui luonnon muisti, joka kertoi hänelle maailman historian, maailman synnyn. Hän sai lukea sitä elämän kirjaa, joka on lukittu kaikilta muilta, kunnes ovat kehittäneet itsessään tämän kyvyn. Antero Vipunen on vain nimi sille tajunnalle luonnossa, joka syö ne ihmiset, jotka eivät hengen maailmassa ole niin voimakkaita, että he jaksavat seistä luonnon muistin keskellä.

Ihminen on sielullinen olento, mutta samalla jälleensyntyvä olento, joka syntyy monta kertaa maan päälle. Hänen sisin henkensä on sama, mutta personallisuus on uusi. Hänen personallisuutensa, joka on aina uusi, on siis luonnon edessä kuolevainen. Ihminen on personallisena olentona kuolevainen, ja silloin joutuu hän Antero Vipusen uhriksi, Antero Vipusen syömäksi. Kun ihminen kuolee, niin hän kuin nousee hengessä aste asteelta, kunnes maailman muisti hänessä herää ja hän yhtyy luonnon muistiin. Ja hän näkee kuin välähdykseltä, mikä hän on, ja tätä hän ei kestä. Tämä näkemys on vain välähdys, ja sitten se katoaa ja haihtuu luonnon suureen muistiin ja henki pukeutuu uuteen ruumiiseen.

Ainoastaan semmoinen ihminen kuin Väinämöinen, joka on kulkenut vaikeata ja vaarallista tietä, ihminen, joka on kehittänyt itseään, ainoastaan semmoinen ihminen tietää: ihminen on kuolematon. Ja kuinka ei meidän kansamme, kun se on luonut näitä kuolemattomia olentoja, kuinka ei se nöyrän ylpeänä voisi julistaa, että sen helmassa on tietäjiä herännyt, ja että ne tietäjät elävät vielä tänään. Kuinka emme tänään saisi olla nöyrän ylpeitä siitä, että meidän keskellämme on elänyt tietäjiä, ja että he ovat kuolemattomia, ja että he saattavat syntyä tänne ja neuvoa, miten meidän on elettävä ja miten meidän on kuoltava.

KALEVALA, KRISTINUSKO JA SUOMEN KANSA*

Tietäjä 1917, nro 4

Suomen kansa ei ole vielä lopullisesti ratkaissut millaisessa arvossa sen tulee pitää Kalevalaansa, s.o. vanhaa isiltä perittyä viisauttaan, vaikka kyllä on valmiita mielipiteitä siitä, mitä Kalevala muka on. Onhan tieteellinen katsantokanta, joka pitää Kalevalaa ja Suomen kansan vanhoja runoja yleensä osaksi esteettisinä todistuskappaleina kansamme runollisuudesta, osaksi historiallisina muistomerkkeinä kansamme menneisyydestä. Ennen kaikkea runot kuitenkin ovat taiteellisia todistuksia Suomen kansan rikkaasta mielikuvituksesta, syvästä luonnon ihailusta ja ehtymättömästä runosuonesta.

Onhan sitten toinen, jokapäiväinen katsantokanta, joka arvostelee Suomen kansan vanhaa runoutta kristityllä silmällä. Samalla kun se myöntää Kalevalan taiteellisen kauneuden, se pitää siinä esiintyvää elämänymmärrystä aito pakanallisena, jonka tähden Kalevalalla ei ole mitään elävää ja oleellista merkitystä nykyajan ihmisille. Emme me nykyajan kristityt ihmiset saattaisi ottaa Kalevalan pakanallisia sankareita esikuviksemme ja oppaiksemme, olivat ne aikoinaan kuinka ”viisaita” tahansa!

Tuntuu täten siltä, kuin Kalevalan ja Suomen muinaisen runouden problemi olisi jo tyystin ratkaistu — ja ratkaistu sangen yksinkertaisella ja luonnollisella tavalla.

Mutta on olemassa kolmas näkökanta Suomen kansan runouden ja muinaisuuden suhteen, näkökanta, joka on siksi selväpiirteinen ja voimakas, joka tuo Suomen kansan pakanuuden niin elävänä etemme, että tämä aivankuin sanoo: ”tässä olen,

* Puhuin tästä aiheesta Kalevala-juhlassa helmikuun 25 p:nä. Puhettani ei Pikakirjoitettu; olen laatinut tämän selostuksen H. R:n tilaisuudessa tekemien muistiinpanojen mukaan.

Suomen kansan vanha pakanuus, tässä olen kalevalaisten runojen muodossa ja tässä asetan itseni nykyaikaisen kristillisen elämäntähtäyksen rinnalle. Olen niin voimakas ja elämää täynnä, että teidän pitää valita kristinuskon ja minun välilläni tai omistaa molemmista paras!” Tämä kolmas näkökanta ei ole vielä kaikkialla tunnettu, mutta sillä on kansassamme jo niin paljon kannattajia — ja minä tahtoisin lukea näiden joukkoon karjalaiset runolaulajat ja tietäjät itse — ettei sitä käy syrjäyttämisen. Ja vaikka väitettäisiin, että mistään valinnasta kristinuskon ja Suomen kansan pakanallisen elämänviisauden välillä ei voi olla kysymystäkään, koska se valinta jo on tapahtunut, täytyy asiaa harkitessa myöntää, että tuo kolmas näkökanta sittenkin on oikeutettu epäillessään, onko valinta tapahtunut. Sillä olemmeko me nykyajan ihmiset todella valinneet kristinuskon? Onko Suomen kansa todella omaksunut kristinuskon? Ei ole, sillä vielä ei olla selvillä eikä yhtä mieltä siitä, mitä kristinusko on.

Itse asiassa on monenlaisia selityksiä kristinuskon olemuksesta ja enimmäkseen levinyt on tietenkin kirkon selitys. Mutta jos olemme rehelliset itsellemme ja kristinuskolle, täytyy sanoa, että on olemassa selitys, jota ei voi kumota, vaikka sitä kuinka kierrettäisiin. Tämä selitys kuuluu: kristinusko on Jeesuksen Kristuksen seuraamista ajatuksissa, sanoissa ja töissä. Kukaan ei voi kieltää, ettei olisi kristinuskoa seurata Jeesusta. Päin vastoin täytyy jokaisen tunnustaa, että kristinusko ainakin on sitä, että seurataan Jeesusta Kristusta elämässä.

Pitämällä kiinni tästä kristinuskon määritelmästä saatamme syystä kysyä, onko meidän aikamme, onko Suomen kansa kristitty, ja nöyrä vastaus kuuluu: ei ole. Huulillamme tunnustamme olevamme, mutta todellisuudessa emme ole kristittyjä, koska emme ajatuksissa, sanoissa ja töissä joka hetki elämässämme seuraa Jeesusta Kristusta, koska emme aina kulje hänen jäljissään.

Mutta jos emme ole kristittyitä emmekä liioin pakanoita, mi-

tä sitten olemme? Taistelevatko ehkä kristinuskon ja pakanuuden voimat meissä ylivallasta? Älkäämme ainakaan hämmästykö, että esi-isäimme vanhan väinämöisviisauden ääni kuuluu kansassamme ja kysyy: ”osaatteko valita meidän välillämme, osaatteko valita vanhan pakanuuden ja kristinuskon välillä? Osaatteko valita vai osaatteko mahdollisesti luoda jotain uutta?”

Mikä sitten on tuo kolmas katsantokanta, joka asettaa meidät tällöisen ristiriidan eteen? Se on vanhan väinämöisviisauden oma kanta. Kuten edellisetkin kannat se perustuu määrättyyn maailmankatsomukseen, joka eroaa sekä tieteellisesti materialismista että lahkolaishenkisestä kristillisyydestä, maailmankatsomukseen, joka on sekä materialismin että lahkolaisuuden vastakohta. Tätä maailmankatsomusta kutsutaan erilaisilla nimillä, milloin teosofiaksi, milloin salatieteelliseksi näkökannaksi, milloin esoteerisuskonnolliseksi, milloin spiritualistiseksi maailmankatsomukseksi. Sen pohjasävel on usko henkeen, se näkee hengessä, tajunnassa, sielullisuudessa elämän painopisteen. Se ei rajota elämän todellisuutta näkyväiseen maailmaan, vaan uskoo ja opettaa, että näkyväinen maailma on vain todellisuuden ulkonaisin verho, jumalallisen puvun ulkonaisin lieve, ikäänkuin kosmoksen pinta. Näkyväinen maailma on henkisen eli todellisen maailman ilmennys, jonka sisässä ja takana on aatevaltojen todellisuus.

Tämä spiritualistinen maailmankatsomus on Kalevalan oma, sillä Kalevalakin näki muodon takana todellisuuden, luonnon täynnänsä eloa ja eläviä olentoja.

Kun pidämme kiinni tästä Kalevalan elämänymmäryksestä, silloin heti luovomme materialistisesta maailmankatsomuksesta, koska uskomme sieluihin ja henkiin ja näkymättömään maailmaan.

Eikä tämä kalevalainen kanta ole niinkään järjetön.

Millä tavalla esim. arvostelemme ihmisiä ja kansoja? Muuan arvostelutapamme turvautuu suorastaan sanaan ”henki”. Sa-

nomme näet, että toiset ihmiset ovat henkisesti kuolleita eli henkisesti nukkuvassa tilassa ja toiset taas henkisesti hereillä eli henkisesti eläviä. Henkisesti kuollut on mielestämme ihminen, joka syö ja juo, tekee työtään ja jatkaa sukuaan, mutta ei harrasta mitään henkisiä asioita, vaan on kokonaan kiinni aineellisessa maailmassa ja ruumiillisissa nautinnoissa. Kun taas sanomme ihmisestä, että hän on henkisesti hereillä, niin ajatellaan esim. työmiestä, joka täyttää velvollisuutensa tunnollisesti, mutta samalla harrastaa oman henkensä valistamista, ottaa osaa yhteiskunnallisiin rientoihin j.n.e. Henkisesti virkeä on myös uskonnollisesti herännyt ihminen, joka ei yksinomaan usko kivettyneihin dogmeihin, vaan samalla ja etupäässä koettaa siveellisesti kasvattaa itseään. Niinikään ovat runoilijat, kirjailijat, filosofit, oppineet, taiteilijat, luovat nerot henkisesti hereillä, sillä heillä on näköaloja, heillä on ihanteita, joiden puolesta työskentelevät, heille on auennut elämän suuruus, koska heidän sydämessään palaa rakkaus aatteelliseen työhön ja toimintaan. Ja jos ajatellaan sotilasta, joka lähtee sotaan rakkaudesta isänmaahansa, täytyy meidän sanoa, että hänkin on henkisesti herännyt.

Sama on kansojen laita. Henkisesti kuolleen sanomme sen kansan olevan, joka ei tavoittele muuta kuin aineellista suuruutta ja sapelivaltaa, jonka harrastus rajottuu kansalaisten aineelliseen mukavuuteen, joka on noussut rikkauteen, mutta ei käytä rikkauttaan kuin nautintojen hankkimiseksi, joka ei rakasta siekälisiä ja henkisiä elämän arvoja. Me sanomme semmoisesta kansasta, että se kulkee rappiotaan kohti. Mutta se kansa, joka elämässään, taiteessaan, tieteessään tahtoo ratkaista suuria inhimillisiä problemeja, se kansa on henkisesti elävä kansa.

Jos nyt kysymme itseltämme ja toisiltamme, minkätähden kutsumme toista yksilöä tai kansaa eläväksi, toista kuolleeksi, emme saata muuta vastata kuin että tunnemme sen niin olevan, ilmaisemme sanoillamme sisäisen näkemyksemme ja arvostelumme. Ja kuitenkin voimme kysyä erityisellä äänenpainolla,

minkätähden toiset ovat henkisesti eläviä ja toiset henkisesti kuolleita? Jokapäiväinen ihminen, joka ei harrasta kuin omaa ja omaistensa aineellisia etuja, on henkisesti kuollut. Toinen ihminen haaveilee ja harrastaa yleishyödyllisiä asioita ja kysyy, eivätkö olot ja asiat voisi olla niin ja niin. Hän on henkisesti elävä. Tiedämme hänen elämällään olevan enemmän arvoa kuin toisen. Mutta miksikä? Jos materialismi on oikeassa, ei tällä elämällä ole paljonkaan arvoa. Yksilön kannalta on yhdentekevä, elääkö hän ihmiskunnan vai oman onnensa eteen! Ihanteellisella elämällä on korkeintaan esteettinen arvo. Mutta minkätähden itsekästä onnea kaipaava yksilö uhrautuisi estetiikan takia? Ja kansojen suhde on sama!

Meidän arvostelumme osottaa siis tahtomattamme ja huomaamattamme, ettemme ole materialisteja! Emme hyväksy kielteistä kantaa. Emmekä kuitenkaan tiedä todellista syytä, minkätähden arvostelemme niinkuin arvostelemme.

Silloin tulee meille avuksi tuo kolmas maailmankatsomus, Kalevalan oma elämänymmärrys. Se tulee meille avuksi ja selittää, minkätähden meidän tulee kutsua toisia henkisesti eläviksi ja toisia henkisesti kuolleiksi. Tämä elämänymmärrys, joka uskoo henkimaailmaan ja tietää, että näkymättömässä maailmassa toimivat ja vaikuttavat henkiset voimat, se sanoo, että aatteet ja ihanteet, mielikuvat ja ajatukset, kaikki nuo suuret tunteet, jotka elähyttävät yksilöitä ja kokonaisia kansoja, ne ovat todellisuuksia, ne ovat olemassa. Aatteet eivät ole olemassa ainoastaan yksilöiden sielussa jonkinlaisina subjektiivisina voimina, jotka tilaisuuden sattuessa purkautuvat pinnalle, vaan ovat objektiivisina todellisuuksina olemassa henkisessä maailmassa. Henkimaailman kannalta on sentähden semmoinen yksilö ja kansa kuollut, jota ei elähytä mitkään henkiset voimat, mitkään todellisuudet näkymättömässä maailmassa vaan joka on henkisesti katsoen ontto ja tyhjä, kuin nukkuva elämän näyttämöllä. Ja se kansa tai yksilö sitä vastoin elää henkisesti, jonka takana toimivat suuret henkivoimat, joka us-

koo henkiseen todellisuuteen ja saa tarmonsaa ja elämänintonsa näkymättömiltä auttajiltaan.

Tältä kannalta katsoen kalevalaiset aatteet, kalevalaiset sankarikuvat, Kalevalassa esiintyvät henkilöt ja jumalat ovat olemassa näkymättömässä maailmassa elävinä todellisuuksina. Ne ovat suuria psykologisia voimia nuo Kalevalan Väinämöiset, Ilmariset, Lemminkäiset ja muut sankarit, sielullis-henkisiä voimia näkymättömässä maailmassa. Sentähden ovatkin eläneet läpi aikojen kansan muistissa, sentähden ovat nyt tulleet päivän valoon Suomen kansassa. Ei Lönnrot löytänyt Kalevalaa sentähden että Suomen kansa oli sattunut muistissaan säilyttämään joitakin runonpätkiä, vaan Kalevalan sankarit kutsuivat esille kansastaan Lönnrotin sentähden, että Suomen kansa oli uskonut niihin henkivaltoihin ja niihin henkisiin todellisuuksiin, joita kuvataan kalevalaisten sankarien nimillä. Sitä enemmän, koska ne eivät ainoastaan ole psykologisia voimia, vaan myöskin henkisiä persoonallisuuksia, eläviä henkiolentoja, jotka omalla olemisellaan ylläpitävät muistoa itsestään kansan mielikuvituksessa.

Tältä kannalta ymmärrämme myös, kuinka nuo sankarikuvat alkuaan ovat syntyneet kansan mielikuvituksessa. Semmoiset kuvat astuvat kansan mielikuvitukseen sillä tavalla, että kansan keskuuteen syntyy yli-ihminen, jonka henki on rikkaampi kuin tavallisten ihmisten, joka aivankuin personoi jonkun henkisen ihanteen. Jokin yksilö näyttää ensin tuon ihanteen ruumistuneena, personallistuttaa aatteen, ja kun hän on poistunut elämän näyttämöltä, lisäävät jälkeläiset piirteitä ja voimia hänen kuvaamalleen henkisellet todellisuudelle. Näin syntyvät henkimaailman suuret psykologiset ja aatteelliset voimat, ja missä sankarivainajat yhä elävät ja vaikuttavat kansansa tajunnassa, siinä kansalla on mahdollisuus jatkuvasti edistyä ja kehittyä. Sillä aatevallat yksin luovat historiaa.

Ymmärrämme niinkään, millä tavalla kristinusko on syntynyt ja mikä on kristinuskon voima. Me tiedämme sen histori-

asta. Kristinusko on syntynyt sillä tavalla, että mahtava henkipersonallisuus, Jeesus Kristus on maan päällä esiintynyt, näyttänyt maailmalle ihanteellisen kuvan ihmisestä, personoinut suuren jumalallisen todellisuuden ja jättänyt jälkeensä sankarikuvan, johon myöhemmin on piirre piirteeltä tehty lisäyksiä. Mutta kuoltuaan hän ei ole hävinnyt olemattomiin eikä poistunut ihmiskunnan ilmoilta. Hänen luomansa kuva ihanteesta elää näkymättömässä maailmassa suurena psykologisena voimana, jota voimme kutsua Jeesukseksi Kristukseksi. Mutta hän itse elävänä henkipersonallisuutena elää kuvansa takana ja vaikuttaa niihin inhimillisiin sieluihin, jotka Jeesukseen Kristukseen uskovat.

Tällä hetkellä meillä suomalaisilla on edessämme pakanuus ja kristinusko. Eikä ole pakanuus vanhaa ja kuollutta, ei ole kristinusko dogmisysteemiä eikä määrättyä kirkkoa, vaan molemmat ovat elävää todellisuutta. Suomen kansan pakanuus on ikivoimaista väinämöis-viisautta, se on niitä suuria psykologisia voimia näkymättömässä maailmassa, niitä elämän ihanteita ja niitä sankarikuvia, joiden takana ovat elävinä muinaiset henkipersonallisuudet, Väinämöiset, Ilmariset, Lemminkäiset: Väinämöis-voimien takana Väinämöinen, koko Suomen muinainen viisaus personoituna. Samalla tavalla on kristinuskon takana todellinen, elävä, psykologinen voima näkymättömässä maailmassa, Jeesuksen Kristuksen mahtava voima ja sen takana Jeesus Kristus henkisenä personallisuutena.

Ja sentähden meidän täytyy kysyä, niinkuin alussa kysyimme, tuleeko meidän valita vanha pakanuus vaiko uusi kristinusko? Mitä meidän tulee valita? Ja kysymykseemme meidän täytyy saada vastaus, sillä kuten sanoimme, vielä kristinusko ei ole valittu. Onhan historiallinenkin tosiseikka, että kun Suomen kansa tuli kristityksi, ei se tiennyt, mitä kristinusko oli, ei se vapaaehtoisesti valinnut kristinuskoa pakanuutta etevämpänä elämänoppina. Kohtalon pakosta kansamme silloin tuli kristityksi, mutta nyt kansamme eteen tulee aika, jolloin valinta

on tapahtuva. Tulee aika, jolloin kansaltamme kysytään, tahtooko se vapaaehtoisesti ruveta seuraamaan Jeesusta Kristusta, sillä muuta todellista kristinuskoa ei ole. Ja silloin kansamme on ymmärtävä, että kristinuskko ei olekaan pakanuuden vastakohta, vaan pakanuuden jatkoa. Tie kristinuskoon kulkee pakanuuden kautta. Jaloimmassa itsessään jokainen ihminen ja jokainen kansa on pakana. Tähän jaloimpaan itseen jokaisen täytyy eläytyä, ennenkuin hänestä voi tulla Kristuksen seuraaja. Suomen kansan, joka ei ole elänyt loppuun jaloa pakanuuttaan, vaan jonka sydämessä pakanuuden viisaus syrjäytettynä elää, Suomen kansan tulee käydä Kristuksen luo pakanuutensa kautta.

Tämä tapahtuu siten, että me suomalaiset omaksumme sen kalevalaisen maailmankatsomuksen, sen teosofisen elämänymärryksen, joka hiljaa hiipii meidän sydämiimme. Silloin valmistumme vapaaehtoisesti omaksumaan kristinuskon, joka ei ole kirkkoa eikä dogmeja, vaan ainoastaan elävää elämää, ainoastaan kulkemista Jeesuksen Kristuksen jäljissä. Silloin annamme muinaiset sankarikuvat sydämissämme kasvaa ja kehittyä. Silloin Väinämöinen, Ilmarinen, Lemminkäinen ja muut sankarit meidän kauttamme omaksuvat, mitä kristinuskossa on pakanuutta korkeampaa. Silloin emme tee väkivaltaa kenellekään. Riemumielin Väinämöinen meissä tervehtii Kristusta siinä, missä Kristus on suurempi. Ja Suomen kansamme luo sivistyksen semmoisen, jossa väinämöis-viisaus vaikuttaa, samalla kun kansan yksilöt yrittävät kulkea Jeesuksen Kristuksen jäljissä.

KAARLE KROHN: *Kalevalankysymyksiä*

Tietäjä 1919, nro 3

Suomalais-ugrilainen seura julkaisi joulukuksi uuden kirjan professori Kaarle Krohnilta. Kirjan nimi on ”*Kalevalankysymyksiä*. Opas Suomen kansan vanhojen runojen tilaajille ja käyttäjille ynnä suomalaisen kansanrunouden opiskelijoille ja harrastajille.” Kirja on todella opettavainen ja valaiseva. Tämä käy selväksi, jos vain mainitsee muutamia otsakkeita sisällöstä: Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi? Ovatko runojen käsikirjoitukset luotettavia? Miten runon alkumuoto on määrättävä? Onko runoissamme ulkolainoja? Milloin runot ovat syntyneet? Onko Kalevalassa historiallisia aiheita? Mitä runojen tutkijalta ennen kaikkea on vaadittava? j.n.e.

Syy, miksi tässä otin asian puheeksi, on se, että prof. Krohn kirjansa ensimmäisessä luvussa (Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi?) omistaa muutamia sanoja ”Kalevalan avaimelle”. Prof. Krohn osottaa ensin, miten runotutkimuksen nykyinen kanta on, että Kalevala samoinkuin Lönnrotin kokoonpanot yleensä ei kelpaa runojen alkumuodon ja syntyperän tutkijalle, jonka ehdottomasti on pysyttävä alkuperäisissä kansanrunojen kirjaanpanoissa. ”Yleensä ei enää Kalevalaa käytetäkään muinaistieteellisen tutkimuksen aineistona. Mutta yksityiskohdissa siihen joskus vielä ajattele mattomasti turvaututaan. Myös kansantajuisissa esityksissä ja koulujen oppikirjoissa voi nähdä Kalevalan todistuksiin epäilyksittä vedottavan.”

Esimerkin tämmöisestä Kalevalaan vetoamisesta mainitsee prof. Krohn ”Kalevalan avaimen”, lausuen kuitenkin samalla: ”Sen tekijä, teosofinen kirjailija *Pekka Ervast*, tuntee hyvin Kalevalan tutkimuksen, mutta siitä huolimatta hän esityksensä Suomen kansan muinaisesta tiedosta perustaa Lönnrotin Kalevalaan”. Ja sitten hän ”Kalevalan avaimesta” toistaa lausun-

non, joka ”räikeästi valaisee” minun ”käsityskantaani”. Tiedemiehen tarkalla silmällä hän valitseekin kohdan, jonka tunnustan muodollisesti erittäin heikoksi, nimittäin nuo ihailemani säkeet: ”Yksin meillä yöt tulevat, yksin päivät valkenevat, yksin syntyi Väinämöinen.”

Se on muodollisesti heikko kohta, sillä, kuten prof. Krohn todistaa, kaksi ensimmäistä säettä on otettu Kultaneidon taonnan toisinnoista ja viimeistä ei semmoisenaan ole missään. Väinämöisen amunnassa esiintyy toisintosäe ”yöllä syntyi Väinämöinen” ja tästä Lönnrot muuntamalla on saanut tuon oman säkeensä ”yksin syntyi Väinämöinen”.

Olen tämän kyllä tiennyt ”Kalevalan avainta” kirjoittaessani ja sanonut, että ”Lönnrot on menetellyt kuin todellinen runolaulari, kuin tietäjä ainakin” (s. 74). Prof. Krohn siitä huomauttaa ja tekee sitten seuraavan loppupäätelmän, joka on siksi mielenkiintoinen, että sen tähän kokonaisuena toistan:

”Onko yleensä oletamus, että Lönnrot olisi inspirationista kirjoittanut semmoista, josta hänellä ei ollut aavistusta, ”Kalevalan avaimen” kirjoittajalle tuiki tarpeellinen? Eihän mahdollisuus, että vasta Lönnrotin välityksellä on Suomen kansan runoihin tullut korkeampaa viisautta, ole tekijälle pääasia. Käsitteäkseni hän pyrkii osoittamaan, että kansanrunojemme muinaiset sepittäjät olivat tietäjiä, teosofisessa merkityksessä. Miksi ei silloin teosofinenkin tutkimus käänny alkuperäisten lähteitten, Suomen kansan vanhojen runojen puoleen? Ajatellaamme, että joku 1800-luvun intialainen olisi yrittänyt muodostella yhtenäistä runoelmaa pyhinä pidetyistä Rigvedan lauluista. Saisiko Rigvedan tutkija tyytyä tähän kokoonpanoon ja jättää alkulähteet käyttämättä?

”Tietysti ei olisi kellään mitään muistuttamista, jos tarkoituksena olisi käyttää Kalevalaa, samoinkuin on tapana isänmaallisissa juhlapuheissa, pelkkänä runollisena alustana omille mielikuvitelmaille. ”Kalevalan avaimen” tekijä kuitenkin tunnustaa tieteellisen tutkimuksen ja tahtoo itse olla totuuden etsi-

jä, mikä on hänelle kunniaksi luettava. Silloin on hänelle myös asetettava aivan samat vaatimukset, kuin muille totuuden etsijöille, ainakin mitä tulee tiedonlähteitten käyttämiseen.”

*

Prof. Krohnin yllä toistetuissa lauseissa on jotakin niin sydämellistä ja niin inhimillistä, etten löydä sanoja, millä osottaisin hänelle kiittollisuuteni ja iloni. Hän on johtopäätöksissään aivan oikeassa enkä minä tahdo puolustaa mitään omia erehdyksiäni tai laiminlyöntejäni. Kysymys ei ole ollenkaan siitä, kuinka hyvin minä — tai joku muu — kykenen Kalevalaa* okkultisesti tulkitsemaan, vaan siitä, onko muinaissuomalaisilla yleensä ollut okkultista elämäntietoa ja onko heidän runoutensa todistuksena heidän viisaudestaan.

Jos olisin perinpohjin tutustunut tieteelliseen runotutkimukseen, ennenkuin sain tietoa suomalaisten muinaisesta viisaudesta, olisin epäilemättä voinut välttää kaikenlaisia tieteellisiä kompastuskiviä. Nyt sitävastoin olen koettanut perehtyä tiedemiesten näkökantoihin vasta sen jälkeen kuin itse ydinkysymys minulle jo oli ratkaistuna, ja sentähden olen saattanut ja saatan lausua ajatuksia, jotka tuntuvat joko liian rohkeilta tai suorastaan tuulesta temmatuilta. Tämä ei tietenkään ole eduksi asialle ja itse soisin, että semmoista voisin välttää, kuten olen lausunut viimeisessä broshyyrissani ”Onko Kalevala pyhä kirja?” Mutta se johtuu siitä, etten Kalevalasta ole etsinyt itse viisautta, vaan runoudessa säilyneitä todistuksia viisaudesta, jonka tiesin olevan.

Prof. Krohnin ystävälliset sanat tekevät minulle mahdolliseksi painostaa tätä seikkaa pelkäämättä joutua väärinkäsityksen tai pilkan alaiseksi. Vakaumukseni siitä, että muinaissuomalaisilla oli okkultista tietoa, on kotoisin toisesta maailmasta.

* Tällä nimellä tarkoitan laajemmassa merkityksessä kaikkea muinaissuomalaisen mytologian runoutta. *Kalevalan avain*, s. 50 seur.

Tämmöinen väite on abrakadabraa tieteelliselle tutkijalle, sillä hänelle ei paljon selvitä, vaikka lisäänkin, että muinaissuomalaiset tietäjät ovat itse minulle sen todistaneet toisessa maailmassa. Tämä jää tieteellisesti katsoen paljaaksi olettamukseksi, jos se ollenkaan otetaan huomioon. Se se kuitenkin antaa avaimen minun Kalevalatutkimusteni ymmärtämiseen.

Kalevala oli minulle ennen lukittu kirja, jonka kieltä en rahuakaan käsittänyt. (Olihan äidinkieleni ruotsi.) Äkkiä se muuttui pyhäksi kirjaksi. Minulle oli selvinnyt, että muinaissuomalaiset olivat olleet osallisia muinaiseurooppalaisista mysteριοista, ja kun sen perästä otin Lönnrotin Kalevalan käteeni, näin ja tunsin, että siihen oli kätkeytyä todistuksia vanhasta viisaudesta. Tieten tai tietämättään Lönnrot oli antanut muodon muutamille suurille mysteριο-ajatuksille. ”Tietämättään”, lisään nyt, sillä Lönnrot oli mediumi, kansallishaltian valitsema välikappale. Sentähden sanoin ”Kalevalan avaimessa”, että Lönnrotin inspiratsioni osui oikeaan, kun hän sommitteli nuo kolme ihanaa säettä Väinämöisen syntymän yhteyteen. En puolusta minkäänlaista mielivaltaisuutta, mutta vanhan okkultisen viisauden kannalta oli tieteellisen tunnollisuuden ohella yhtä tärkeätä, että se, joka sai osakseen todistaa maailmalle tuosta vanhasta viisaudesta, runoilijan vaistolla osasi sitoa katkelmia yhteen, niin että edes joitakuita mysteριοkuvia säilyisi eheänä. Jos vain tarkkoja fragmentteja olisi tarjottu, ei Kalevalan henkinen vaikutus olisi lähimaillekaan ollut sama. Kun itse asia ensin on sanottu, on kyllä myöhemmin tilaisuutta korjata virheitä ja oikaista erehdyksiä.

Elias Lönnrotin työ ei ollutkaan lopullinen. Koko tämä suuri ja ihmeellinen tieteellinen tutkimus, joka hänen työnsä johdosta syntyi ja jonka kunniakkain edustaja on Kaarle Krohn, on kerran kantava kauniin hedelmän. On vielä ilmestyvä runoilijatiestäjä, joka mahtavalla intuitsionilla luo uuden, kolmannen Kalevalan, joka uskollisesti perustuu kansan omiin runoihin, mutta samalla epäamättömästi uudessa runollisessa synteesissä paljastaa niiden salaisen viisauden.

HAKARISTI

Ruus-Risti 1928, nro 2

Hakaristi on kaikille tuttu merkki, meillä Suomessakin tavallinen, koska esim. sairaanhoitajattaret sitä kantavat ja koska se on suomalaisessa vapaudenruusussa. Sitä on kahta lajia riippuen siitä, mihin suuntaan poikkiviivat kulkevat, siis joko näin tai päinvastoin. Edellinen muoto on yleisempi Europassa, mutta jälkimmäinen on tavallinen Kiinassa. Muuten hakaristi on niin kansainvälinen vertauskuva, että sen käyttöalue kulkee leveänä vyönä maapallon ympäri päiväntasaajan molemmin puolin: pohjoisimpana se on Islannissa ja Lapissa ja eteläisimpänä Brasiliassa. Tietosanakirja sanoo: ”Hakaristiä on ikiajoista asti käytetty ornamenttinä mitä erilaisimmissa esineissä Europassa ja Aasiassa, aikaisimmin se ehkä esiintyy Välimeren itäalueella, Troija-Hissarlikin alemmissa kerrostumissa; maalaatuissa Hallstatt-ajan saviastioissa; Ruotsissa jo pronssiajan lopulla, Suomessa ainakin jo myöhemmällä rautakaudella; myös suomalaisessa kansatieteellisessä puukalustossa ja suomalais-ugrilaisten kansain ompelukoristeissa; se tavataan myös Afrikassa ja Amerikassa”.

Oleellisena osana hakaristissä on risti, ja kristikunnassa on aina ajateltu, että risti on puhtaasti kristillinen symboli, melkeinpä että se on kristittyjen keksintöä. Puhutaan ”uskon rististä” ja sanotaan, että ristissä on oikean uskon salaisuus. Saarnoissa viitataan ristin merkilliseen jumalalliseen voimaan ja kehoitetaan ”pakenemaan ristin juurelle”. On syntynyt kuin ristin palvonta meillä kristikunnassa. Kun parikymmentä vuotta sitten arvostelin erään norjalaisen papin kirjaa, jossa puhuttiin rististä, ja sanoin, ettei risti ole kristinuskon alkuperäisiä vertauskuvia, loukkaantuivat muutamat uskovaiset ja huudahtivat: ”Kuinka voidaan noin ylimielisesti puhua rististä, joka on kristinuskon salaperäinen, syvin ja merkillisin perustotuus?”

Tietysti ymmärrän, että risti mystillisenä totuutena merkitsee paljon kristikunnassa, mutta silti lausun julki sen totuuden, ettei ristillä alkuaan ollut mitään tekemistä kristinuskon kanssa. Risti on niin vanha symboli, ettei toista vertauskuva-merkkiä ole niin paljon ollut maan päällä käytännössä. Jos kristityillä onkin risti roomalaisen ristin muodossa, se ei asiaa muuta — risti kuin risti. Jeesus Kristus ei ristiä opettanut palvonnan merkityksessä, hänen suussaan se oli vertauskuva. Paras todistus siitä, ettei risti kuulunut alkuperäiseen kristinuskoon, on se, että vanhimmat muistomerkit, kristilliset piirustukset Rooman katakombeissa eivät sisältäneet mitään ristejä. Vasta toisen vuosisadan lopulla alkoi ilmestyä ristin kuvia katakombeissa, ja ne olivat tämmöisiä . Niiden jälkeen vasta tuli roomalainen risti käytäntöön. Ennen näitä oli ainoa symboli, mitä kristityt käyttivät, ankkuri; sitä tavataan toisen vuosisadan alussa ja keskivaiheilla.

Mutta on vielä selvempi todistus siitä, ettei ristiä ole ollut alkuperäisessä kristinuskossa. Roomalainen asianajaja Minucius Felix kirjoitti v. 80 kristillisen puolustuskirjan, jonka nimi on Octavius. Siinä hän yhdessä kohden sanoo sanasta sanaan näin: ”Sillä me emme palvo mitään ristejä, emmekä me sitä tahdokaan. Te (pakanat), jotka pidätte puisia jumalia pyhinä, palvotte ehkä puisia ristejä ikäänkuin jumalien osina, sillä mitä muuten kenttämerkit, sotaliput, ovat muuta kuin kuvattuja ja kirjailtuja ristejä?” Hän sanoo siis nimenomaan: ”Te pakanat käytätte ristejä, me kristityt emme välitä niistä, meillä on uusi elämänymmärrys”. Mutta kristinuskko oli kuitenkin voimaton. Se ei osannut säilyttää omaa henkeä kauemmin kuin ensimmäiset 300 vuotta. Sitten, kun kirkko teki liiton valtion kanssa, sen oli pakko mukautua semmoisiin asioihin, jotka valtion kannalta olivat hyödyllisiä. Silloin täytyi omaksua pakanamaailmasta sellaisia muotoja, ettei pakanoita olisi loukattu. Tämä oli luonnollinen olojen kehitys, sillä jos jokin asia yht’äkkiä pääsee valtaan, on sille edullista, ettei se ketään liian paljon

sorra. Kun kirkko käytti hyväkseen semmoisia muotoja, mitkä olivat vallalla, se osoittautui ymmärtäväiseksi ja hyväksi, samalla kuin se oli mahtava, vaikka totuus epäilemättä kärsi tästä diplomaattisesta hyvyydestä.

Palataksemme hakaristiin kysykäämme, miten se on symbolina syntynyt. Tavallisin tieteellinen selitys on seuraava: risti on syntynyt vanhimmasta luonnollisesta symbolista eli hieroglyyfistä, mikä ihmisten mieleen on tullut, nim. auringon symbolista. Suomalaiset puhuivatkin ”auringon pyörästä”. Aurinko, joka elämälle on niin tärkeä, kiinnitti ihmisten huomion ennen muita luonnon ilmiöitä, joten on ymmärrettävää, että he sitä merkillä kuvasivat. Ja sen luonnollinen kuva oli tietysti ympyrä. Mutta luonnollinen oli myös seuraava ajatus: aurinko kulkiessaan on kuin pyörä, joka kierii eteenpäin. Siten vähän myöhemmin aurinkoa ruvettiin kuvaamaan pyöränä s.o. ympyränä, jossa oli neljä puolaa, ja sitä nimitettiin ”auringon pyöräksi”, jota nimeä vanhat suomalaiset käyttivät.

Kun auringon pyörä siten oli muodostunut tavanomaiseksi merkiksi, oli sen täydellinen piirtäminen jonkun verran hankalaa, joten oli yksinkertaisempaa jättää ympyrä piirtämättä kokonaisuudessaan ja piirtää vain osa siitä, niin että saatiin tällainen merkki . Kun tätä vielä yksinkertaistutettiin, jätettiin toiseen tai toiseen suuntaan vähän kaaresta piirtämättä, jolloin kuviosta muodostui hakaristi.

Hakaristi on siis auringon symboli useiden tiedemiesten mielestä. Mutta vanhat kansat eivät pitäneet sitä auringon vertauskuvana, jona he käyttivät ympyrää tai ristiä ympyrän sisällä, vaan hakaristi oli onnen merkki. Se oli itsenäinen merkki, joskin syntyisin auringon pyörästä. Niinhän oli ihmisen onnikin hänelle ominainen, vaikkakin riippuvainen ja lähtöisin elämän tuojasta, auringosta. Ilman aurinkoa ei ollut mitään onnea, sillä ihmiset eivät voineet iloita elämästä, jolleivät saaneet aurinkoa nähdä. Näin voimme käsittää, että hakaristi tuli onnen merkiksi kaikilla kansoilla.

Hakaristin nimenä Indiassa on svastika. Mikä on svastika? Se on indialainen sana, joka kuvaa onnellista tilaa. Su+asti on sama kuin kreikankielessä heuesti, joka merkitsee: hyvin on. Svastika merkitsee siis onnea, sillä =ka on suffiksi, joka ei muuta merkitystä (tekee vain väillä substantiivista adjektiivin).

Hakaristi on onnen merkki. Sitä varten se toivottavasti on otettu meidänkin nuoressa valtiossamme käytäntöön, vaikka tämä seikka saattaa johtua siitäkkin, että se on vanha suomalainen symboli. Meillä käytetään sitä tavallisesti tässä muodossa jota vastoin Kiinassa, kuten sanottu, melkein yksinomaan käytetään päinvastaista muotoa.

On tutkijoita, jotka tekevät eron näiden merkkien välillä ja sanovat, että se muoto, joka meillä on käytännössä, kuvaa pikemmin saamattomuutta ja onnettomuutta, jota vastoin kiinalainen muoto taas kuvaa paremmin onnea. Ei tiedä, vaikka tuommoisessa väitessä olisi perää. Olen kyllä ihmetellyt, että meidän lentokoneemme, joissa on tuo vasenkätinen hakaristi, yksi toisensa perästä putoavat maahan. Voisihan myös sanoa, että Kiina on monen tuhannen vuoden aikana ollut onnellinen valtakunta. Valitsevatko kansat tietämättään itselleen sattuvia vertauskuvia?

Mutta eipä vasenkätinenkään hakaristi ole jyrkän onnettomuuden symboli. Hakaristi on itsessään niin voimakas onnen vertauskuva, että kaariviivat vasempaan suuntaan kääntyneinä korkeintaan osoittavat, että onni on ponnistusten, vaikeuksien ja tappioiden takana.

Ehkä tämäkin seikka selvenee, jos tutkimme hakaristia mystillisesti. Taas käänämme silloin ensin huomiomme auringon pyörään.

Millä tavalla auringon pyörä syntyi mystillisenä, pyhänä vertauskuvana ja mitä se ilmaisi? Se ilmaisi erilaisia asioita. Vanhat symbolit yleensä ovat seitsenkertaisia; voi käyttää seitsemää avainta riippuen siitä, miltä tasolta kuvia katselemme. Emme tunne kaikkia avaimia, sillä korkeimmat avaimet

annetaan ainoastaan määrätyissä vihkimyksissä, mutta joitakin olemme saaneet käsiimme.

Kun Opettaja tahtoi oppilaalle kuvata ristiä ja auringonpyörää, sen syntyä ja sen elävää luonnetta psykologiselta kannalta, niin hän sanoi: ”Käännä katseesi taivaanrantaan! Minkälainen se on?” Oppilas vastasi: ”Taivaanranta on kuin viiva.” Opettaja jatkoi: ”Näetkö kaikki, mitä tuolla taivaanrannalla on?” Oppilas sanoi: ”Näen, mutta ainoastaan silloin, kun katseellani seuraan sitä. Jos päätäni liikuttamatta katson, näen epäselvästi kaikki.” — ”Mitä sinun pitää siis tehdä, että näkisit selvästi?” — ”Minun pitää liikuttaa katsettani kohdalta kohdalle.” — ”Ja mitä vielä?” — ”Minun täytyy hetkeksi kiinnittää huomioni joka kohtaan.” — ”Minkälaiseksi siis sinun tajuntatoiminnassasi tulee taivaanranta?” — ”Se tulee viivaksi, joka on kokoonpantu pisteistä.” Pisteet kuvaavat kaikki sitä konsentrations- eli keskittystyötä, jota oppilaan pitää tehdä. Sillä tavalla on psykologisesti syntynyt taivaanranta kokonaisena kuviona. Piste liikkuu vaakasuorasti, jolloin syntyy vaakasuora viiva psykologisena havaintona.

Sitten Opettaja sanoi: ”Siirrä taivaanranta lähemmäksi! Muuttuuko asia?” — ”Ei, se on aina vaakasuora viiva.” — ”Niin, kun nostat katseesi, muodostuu vaakasuora viiva, ja kun sen lasket, muodostuu vaakasuora viiva. Aina, kun maailmaa tutkit, muodostuu vaakasuora viiva. Siis kuva ulkonaisesta maailmasta on sinulle vaakasuora viiva, joka on pisteistä muodostunut. Se on ulkokohtainen tutkimusalue. Mutta jos tahdot tietoa totuudesta, riittääkö silloin, että sinä ainoastaan tällä tavalla teet havaintoja, ainoastaan kuljet vaakasuoraa viivaa pitkin ja tutkit ulkonaista maailmaa?” — ”Ei suinkaan, sillä minä en ole silloin vielä oppinut tuntemaan itseäni.” — ”Niin, toinen asia, jota sinun täytyy tutkia päästäksesi totuuden tietoon, on oma itsesi. Miten on sisäistä maailmaa tutkittava, käykö se samaan suuntaan kuin ulkonaisen tutkiminen?” — ”Ei taida käydä, sillä mihin minä käännän katseeni?” — ”Kun sinä tutkit itseäsi, sil-

loin sinun pitää mennä syvälle itseesi ja nousta myöskin korkealle: sinun täytyy nousta ja laskea. Siis sinun itsetutkimuksesi ja sisäinen havaintosi ei ole siinä, että vain luokittelet kaikkia niitä mielteitä, mitä olet saanut ulkomaailmasta, kaikkia niitä opetuksia, mitä sinulle on annettu, sillä niin ollen et ole vielä oppinut tuntemaan muuta kuin ulkonaista maailmaa. Mutta kun tahdot itseäsi tutkia, täytyy sinun mennä alas ja taas ylös ja joka kohtaan keskittyä. Minkälainen viiva siitä muodostuu?” — Siitä muodostuu nousevat ja laskevat pisteet eli pystysuora viiva.” — ”Pystysuora viiva kuvaa sinun henkesi toimintaa, se kuvaa sinun henkesi maailmaa. Vaakasuora viiva kuvaa ulkonaista maailmaa, ainetta, pystysuora sisäistä maailmaa, henkeä. Vaakasuora viiva kuvaa rauhaa, kuolemaa, hiljaisuutta, pystysuora elämää, liikuntaa. Sinä et voisi havaita maailmaa, jos kaikki liikkuisi, sen täytyy maata rauhassa sinun edessäsi, sinä itse liikut. Ja kun tutkit sisäistä maailmaa, sinä olet elämän keskellä ja olet itse elämä, ja sinun tulee tutkia elämän henkeä. Kun opit totuuden tuntemaan, tunnet maailman ja itsesi. Totuuden tunteminen kuvataan ristillä.”

Vielä lisäsi Opettaja: ”Osaatko sinä tutkia rajattomasti? Tarkasta tätä ulkonaista maailmaa! Onko horisontti suora viiva?” — ”Ei, se on näköpiiri, joka on kaari. Minun tutkimusalani rajoittaa näköpiiri ulkonaisessa maailmassa.” — ”Niin, sisäisessä on samalla tavalla, siinäkin et voi tutkia rajattomasti, aina siinäkin ympäröi semmoinen näköpiiri, joka sanoo: ei minun ylitseni. Sinulla on aina rajoitettu äärettömyys kaiken ympärillä, sinä voit vain tutkia rajoitettua äärettömyyttä.”

Auringonpyörä kuvaa totuuden etsijän tutkimusta, hänen sisäistä elämäänsä totuuden etsijänä ja tutkijana.

Taasen Opettaja jatkoi: ”Koska kaikki on alhaalla niinkuin ylhäällä ja ylhäällä kuin alhaalla, niin mitä oppia sinä otat tästä maailman suhteen?” — Oppilas vastasi: ”Vaakasuora viiva kuvaa kosmogeneettisestikin ainetta ja pystysuora henkeä.” — ”Mikä on aine kosmogeneettisesti?” — ”Se on jumaluudessa pii-

levä ilmenemisvoima.” — ”Mikä se on?” — ”Se on aineen taikavoima, joka antaa muodon hengelle, mutta joka samalla rajoittaa, vastustaa henkeä. Aine on itsessään hengen vastustaja. Olemassaolossa on kaksi perusprinsiippiä, henki ja aine, elämä ja kuolema, sisältö ja muoto, luoja ja vastustaja, repijä, tappaja. Tappaja, aine, antaa elämän ja ottaa elämän, sillä aine antaa muodon, ilman muotoa ei ole ilmennyttä elämää. Mutta mikään muoto ei voi olla ikuinen, sillä henki yksin on ikuinen. Aine on tappaja samalla kuin se on elämän antaja.”

”Äärettömyys sinään, onko se ilmennyt?” — ”Ei. Vasta kun äärettömyydessä syntyy jokin rajoitus, on se ilmennystä.” — ”Mikä se rajoittaa? Mikä on hengen ja muodon yhteistyö, mikä on henki ja mikä aine?” — ”Maailman kaksi salaista voimaa, ikuisesti äärettömässä olevaa, mutta niiden yhteistoiminnasta syntynyt tajunta, maailma eli jumala. Jumalallinen tajunta se rajoittaa itsensä. Sentähden ilmenevä Jumala, Logos, merkittiin vanhassa mysteriokielessä ympyrällä, jonka keskellä on piste. Sillä on samalla kuvansa luonnossa, sillä sitä käytetään aina auringon merkinä.” — ”Minkätähden?” — ”Sentähden, että kehä kuvaa todellista aurinkoa ja piste näkyvää aurinkoa.”

Viisaiden silmille näet aurinko, joka fyysillisesti voidaan nähdä, oli ainoastaan pienoiskoossa heijastus todellisesta auringosta tai niinkuin auringon sydän, joka kristalloituu tähän fyysilliseen maailmaan. Itse aurinko on se suuri pallo, piiri, joka käsittää kaiken sen, mitä nimitetään aurinkokunnaksi. Auringon ääriviivat ovat hirmuisen etäällä näkyväisestä auringosta. Aurinkopiirin ulkopuolelle ei mikään planeetta voi mennä. Aurinko on kuin sydän ja planeetat kuin hermokimppuja sen ympärillä. Vanhojen Viisaiden mukaan aurinko ei ole paljas palava ainekasa niinkuin tiedemiehemme väittävät tutkiessaan sitä spektroskoopilla. Todellisuudessa emme tiedä, mitä kaikkea siinä on. Aurinko on tämän aurinkokunnan voimakemus, jonka lähde ei ole fyysillisessä auringossa, vaan virtaa siihen jostakin. Näkyvä aurinko on kanava, jonka läpi elämän voima

virtaa meidän aurinkokuntaamme. Näkyvä aurinko ei synnytä itse voimaa ja elämää, vaan välittää sitä. Tämä on vanha Okkultinen katsantokanta.

Auringonpyörä on psykologisestikin katsoen kosmellinen symboli, kuten olemme nähneet. Mutta jos maailma on makrokosmos, on ihminen puolestaan mikrokosmos, kuten vanhat sanoivat, pienoiskuva maailmasta sekä henkisesti että sisäisesti katsoen. Maailmaa kuvattiin auringonpyörällä, siinä oli edustettuna henki ja aine. Mutta ihminen on myös siinä kuvattuna koko olemuksellaan. Mikä on näet ihminen? Jos hän levittää käsivartensa, silloin hän on risti. Ja jos katsotaan ihmistä selvänäköisesti, silloin hän ei ole ainoastaan roomalais-kristillinen risti †, vaan samalla oman auransa ympäröimä. Auriseen munaan on jokainen ihminen kätkeyty. Ihminen on myöskin äärettömyyden rajoitus omassa aurassaan. Siis ihminen on auringonpyörä omassa olemuksessaan.

Kun nykyinen Kalevalamme ensin syntyi, kun Lönnrot keräsi ja julkaisi sen, kirjoitti hän itse alkulauseessa, että Kalevala kuvasi vanhaa sivistystä ja kaikki kalevalaiset nimitykset, esim. Sampo, korkeita, ihmeellisiä asioita. Kalevalan ilmesytyttyä kaikki tutkijat koettivat alussa keksiä, mitä Sampo merkitsi ja kaikki sanoivat, että se oli vertauskuva, samankaltainen kuin germanilainen Grotte-mylly, taikakalu, joka jauhoi onnea, kultaa, leipää. Myöhemmät tutkijat jo ajattelivat, että se oli noitarumpuja kaikista viimeinen käsitys on, että Sampo kuvaa aarteita, suuria kultakasoja, joita oli Gotlannissa. Siellä siis oli Sampo. Väinämöinen ja Ilmarinen, jotka olivat hienoja aatelmiehiä, lähtivät Gotlantiin ryöstämään noita kultia. Kalevala on muka kertomus näiden herrojen ryöstöretkistä.

Mutta kuinka kukaan voi ajatella, oli hän vaikka oppinut, että joidenkuiden ryövärien retkistä tehdään runoja? Mikä siinä olisi niin inspiroivaa? Vanhat kansat kävivät ryöstöretkillä, mutta jos niistä laulettiin, laulettiin miesten urhoollisuudesta tai kuvattiin historiallisesti retken vaihteita. Mutta kun ajatel-

laan, että Kalevalassa kuvataan itse retken tarkoitusta, Sammon hakemista, ei siis miesten kuntoa, niin siinä ei mielestäni voi ajatella runoutta tavallisen ryöstämisen yhteydessä. Täytyy olla suurempi sisältö, henki ja merkitys itse asialla, jota mennään hakemaan. Samoin Kreikassa Argonauttien retki kuvaa kultaisen taljan etsimistä.

Sentähden pysyn yhä uskossani, että Kalevala on mytologisen sisällöltään, s.o. että se kuvaa suuria, ikuisia totuuksia.

Sampokin voi silloin olla toista kuin joku kultakasa. Mitä näet Sampo silloin voi olla? Sanon sen toisella nimellä, mutta sanon sen hypoteesina: Sampo on juuri tuo hakaristi, joka kuvaa ihmisen onnea. Sillä ei olekaan muuta suomalaista nimeä, sillä hakaristi on ilmeisesti sukua sanoille hakkorset, das Hakenkreuz. Ehkä ei ole niin hullu olettaus, että sen suomalaisena nimenä ennen on ollut Sampo.

Mitä tuo hakaristi sitten on? Sitä kuvataan joko niin, että hakaset ovat vasempaan suuntaan tai niin, että ne ovat oikeaan suuntaan, joka on yleisempi muoto. Edellinen on tavallinen Kiinassa, jälkimäistä käytetään yleisesti nykyisessä viidennesä juurirodussa. Mikä on ero niiden välillä? Tämä selvenee, kun selitän, minkätähden hakaristi on Sampo. Olen ennen puhunut Sammosta kirjoissa ”Kalevalan avain” ja ”Onko Kalevala pyhä kirja” ja koettanut niissä näyttää, että Sampo tarkoittaa ihmistä selvänäköisesti nähtynä silloin, kun hän on pitkälle kehittänyt henkisesti. Silloin hänen auransa loistaa kuin aurinko. Silloin todella tulee näkyviin ihmisen symbolinen makrokosmisuus. Hän on tietäjänä mikrokosmos, sentähden sanotaan hänen auraansa aurinkoruumiksi. Tavallisen ihmisen aura ei ole sellainen vielä. Mutta ei siinä kyllin, että vihityn koko aura loistaa, vaan lisäksi on huomattavissa selvä ero hänen ja toisten ihmisten välillä.

Ihmisiä voi jakaa kolmeen luokkaan: tavallisiin ihmisiin, joissa ei ole mitään yliaistillisia kykyjä, sellaisiin, joissa nuo kyvyt ovat jonkun verran heränneet, ja lopuksi niihin, jotka

ovat okkultisesti kehittyneet. Selvänäköisesti katsottuna ensimmäiseen luokkaan kuuluva ihminen on kuin risti ja ympyrä, jossa näkyy muutamia pikkuristejä. Mutta jos ihmisellä on jonkun verran yliaistillisia kykyjä, silloin nämä pikkuristit ovat vasenkätisiä hakaristejä. Ja mitä ne silloin merkitsevät? Että hänessä heränneet yliaistilliset kyvyt ovat mediumistista laatua, eivät maagillisia eli okkultisia. Jos taas aurassa näkyvät hakaristit ovat oikeakätisiä, on tämä merkki okkultisesta kehityksestä. Ja vielä on huomattava, että nämä hakaristit eli niinkuin niitä tavallisesti nimitetään, ruusut, lootuskukat, tshakrat, jotka ensimmäisessä tapauksessa seisoivat liikkumattomina, pyörivät mediumistisen ihmisen aurassa siihen suuntaan, jota hakanen ikäänkuin liehuvana lippuna kuvaa, toisin sanoen vasempaan päin. Sitä vastoin korkean adeptin eli tietäjän aurassa tshakrat pyörivät oikeaan suuntaan.

Siis hakaristin ja hakaristin välillä on ero. Tämä muoto on altis pahalle, koska se ei vielä ole itsensä eikä siis luonnonvoimien herra, vaikka se on näihin vedonnut.

Sampo ei tarkoita niin paljon aurinkoruumista kuin juuri näitä tshakroja. Se onkin äänellisesti vähän samanlainen sana. Sen kanssa mystillisessä yhteydessä on myöskin sana sacr, josta tulee sakramentti. Sakramentti on okkultisesti semmoista toimintaa, joka vaikuttaa tshakroiin. Sampo on käsittääkseni juuri tshakran nimitys.

Kun Väinämöinen ja muut lähtivät Sampoa ryöstämään, lähtivät he hakemaan tietoa, joka kehitti heissä aurinkoruumista, Samporuumista. Tämä kehitys ihmisen mystillisissä hermokimpuissa, jotka oikealla tavalla eloon herätettyinä pyörivät oikeaan suuntaan, asettaa ihmisen jälleen yhteyteen puhtaan hengenmaailman kanssa.

ORAAKKELIT JA MYSTERIOT

Esitelmä 20.1.1929

Kosmillisen Kristuksen laskeutuminen tasolta tasolle yhä lähemmäksi meidän maapalloamme, meidän maapallomme ihmiskunnan tajuntaan sekä etenkin, miten tämä kosmillinen Kristus vaikuttaa ihmiskunnan elämään ja oloihin täällä maan päällä, se käy meille selvemmäksi, kun hankimme itsellemme pienen historiallisen katsauksen muinaisiin aikoihin, kolmannen juurirodun aikoihin. Viime kerralla koetimme kääntää huomiomme vanhoihin lemuralaisiin aikoihin, kolmannen juurirodun aikoihin ja mainitsimme, että se mitä ihmiskunnan kehityshistoriasta tulee näkyviin kolmannen juurirodun aikana, oli yhteydessä sen kanssa, että kosmillinen Kristus oli silloin tullut, niinkuin sanomme, aurinkotasolle ja sieltä kosmillinen Kristus laskeutui planeettatasolle, planeettamaailmaan, meidän aurinkokuntamme planeettamaailmaan meidän maapalloamme varten, ja tämä lankeaa yhteyteen Atlantis-maan historian kanssa, neljännen juurirodun kanssa. Miten ihmiskunta tässä neljännessä juurirodussa kehittyi, se oli tekemisissä kosmillisen Kristuksen laskeutumisen kanssa tähtimaailmaan. Siihen viittasimme, kun sanoimme viime kerralla, että kosmillinen Kristus inkarnoitui tähtimaailmoissa ja sieltä vaikuttaa meidän ihmiskuntaamme päin astraalis-mentaalisisessa tajunnassa. Ja silloin myöskin mainitsimme, että tätä kosmillista Kristusta, näin suuria kosmillisia voimia, palvotaan täällä maan päällä niiden jumalien muodossa, joista puhutaan kaikissa vanhan ajan mytologioissa, tarustoissa, kuten esim. kreikkalaisissa tarustoissa käytetään nimiä Apollon, Mars, Jupiter jne. ja suomalaisessa puhutaan Väinämöisestä ja Lemminkäisestä. Ne kaikki olivat todellisia jumalallisia olentoja, jotka eivät ainoastaan eläneet toisissa tähdissä, planeetoissa, vaan myöskin esiintyivät joskus täällä maan päällä ihmisten kesken korkeina ja viisaina jumal-

olentoina, kuninkaina, opettajina j.n.e. Se oli jumalien tilapäistä sekaantumista ihmiskunnan elämään, sillä kun he eivät enää itse olleet fyysillisesti täällä, he esiintyivät hetkeksi harharuumiissa maan päällä. Ja kun nuo jumalolennot eivät enää näkyvinä esiintyneet, niin heidän muistonsa säilyi ja heitä palvottiin muinaisissa uskonnoissa ja pyhissä mysterioissa, temppeleissä ja oraakkeleissa. Ja on tärkeää, että saamme oikean kuvan Atlantis-rodun ihmiskunnasta ja sen ihmiskunnan psykologiasta, jotta meille selviäsi kosmillisen Kristuksen työ ja vaikutus. Siksi koetan sitä lyhyin piirtein kuvata.

Niinkuin muistamme, niin muinainen Atlantis oli siellä, missä nykyisen Atlantin meren aallot lainehtivat. Ja tämä manner, joka oli useampia miljoonia vuosia, näki suuremmissen näytelmän, josta kaikissa tarustoissa kerrotaan, suuren sodan valkoisten ja mustien välillä, surinäytelmän, jossa koko manner hukutettiin mereen. Jotka Atlantiksella elivät, olivat paljon aineellisempia kuin lemuralaiset; lemuralainen rotu alkoi vasta loppupuolella saada, niinkuin sanotaan, nahkavaatteet, fyysillisen ruumiin, tässä merkityksessä. Sitä ennen he olivat enemmän eetterisiä. Ja tämä fyysillisen ruumiin saaminen oli yhteydessä sukupuolisuuden kanssa. Atlantiksen ihmiskunta oli suurena määrin samanlainen kuin meidän nykyinen ihmiskuntamme, paljon kookkaampia vain, mutta olivat aivan fyysillisessä ruumiissa ja, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan, vielä karkeammassa fyysillisessä ruumiissa kuin nyt. Meidän aivomme ovat Atlantiksen ajoilta jo vähän pehmenneet, niinkuin Madame Blavatsky leikkillisesti sanoo Salaisessa Opissa. Tämä ihmiskunta, joka oli karkeammassa fyysillisessä ruumiissa, ei suinkaan Atlantiksen alkuaikoina ollut niin kiinni fyysillisessä ruumiissa kuin me nykyään, vaan kuten kaikki muistatte, mitä olette lukeneet, ihmiset Atlantiksen aikoina aivan loppupuolelle saakka olivat toisenlaisia kuin nykyajan ihmiset, sentähden, että heillä oli astraaliset aistit, heidän astraaliruumiinsa oli siksi voimakas verrattuna fyysilliseen, heidän

kaikista voimakkain prinsiippinsa, että sillä oli omat aistinsa, semmoiset, jotka mekin vielä saamme takaisin ja jotka silloin ovat sängen toisenlaiset, kehittyneempiä ja alttiimpia palvelemaan ihmisen henkistä tosi kehitystä. Mutta jos ihmiset nyt väärällä tavalla koettavat herättää uudestaan ne aistit, silloin ne tulevat jokseenkin samanlaisia kuin ennen Atlantiksella, ja silloin me nimitämme sitä mediumistiseksi selvänäköisyydeksi. Silloin olivat ihmiset semmoisia, että he tunsivat, näkivät ja kuuluivat astraalimaailmaa samalla tavalla kuin tätä fyysillistä. Ja tämä fyysillinen maailma ei ollut yhtä selvä heidän silmilleen kuin se on nykyään meidän silmillemme, se oli koko lailla heille hämärä silloin, ja ihmiset olivat kuin kahden maailman välillä, heidän tajuntansa käsitti kaksi maailmaa, toinen oli fyysillisesti näkymätön, toinen fyysillinen. Tämä fyysillinen maailma oli koko lailla hämärä ensin, ja Atlantis-rodun fysiologiseen kehitykseen kuului oppia näkemään tätä fyysillistä maailmaa. Lemuralaiset olivat sellaisia selvänäköisiä, että näkivät henkimaailmaan ja seurustelivat henkiolentojen kanssa, luonnonhenkien ja haltioiden kanssa, mutta heidän silmänsä oppivat yhä enemmän kääntymään tähän ulkonaiseen maailmaan, näkemään sen suuria petoeläimiä ja taistelemaan niitä vastaan. Kolmannen juurirodun loppupuolella tämä fyysillinen näkö alkoi kehittyä enemmän ja enemmän, niin että Atlantis-ajan loppupuolella fyysillinen näkemiskyky oli jokseenkin semmoinen kuin nykyään meillä. Tietysti me olemme tieteellisesti kehittäneet sitä monessa suhteessa, mutta suurin piirtein se oli tällainen Atlantis-ajan loppupuolella.

Mutta juuri tuo seikka, että ihmiset olivat astraalisesti tietoisia samalla, kun he olivat enemmän ja enemmän fyysillisesti tietoisia, se teki, että noissa ihmisissä saattoi heidän luonnollinen kehityksensä itsestään kulkea toiseen tai toiseen suuntaan. Toiset atlantilaiset kehittivät enemmän tuota sisäistä, astraalista näköä, ja muutamissa heidän mysteriokouluissaan opetettiin erikoisesti astraalista kehitystä, opetettiin, että ihmisen piti op-

pia tulemaan toimeen tuossa astraalisessa, sielullisessa maailmassa. Taas toiset atlantilaiset olivat luonnostaan taipuvaisia tähän ulkoiseen, katsomaan tätä ulkonaista maailmaa, ja oli mysteriokouluja, jotka kehittivät sitä puolta ihmisessä. On huomattava, että Atlantismaalla oli tämmöisiä suoranaisia koululaitoksia ihmisten kehitystä varten. Lemurialla ei ollut mitään varsinaisia kouluja, siellä oli paradiisi teknillisessä merkityksessä, puutarha, vieras maa, johon ihmiset saattoivat nousta ja se oli mentaalitasolla, mutta se ei ollut mikään koulu. Tässä Atlantiksella me heti näemme temppeleitä, kouluja, mysterioita. Kaikista korkein oli koulu, mysterio, temppeli, joka oli pyhitetty auringolle, toisin sanoen kosmille Kristukselle. Se oli se koulu, jossa kaikista kiinteämmin, selväpiirteisemmin pyrittiin kosmisen Kristuksen yhteyteen juuri kaikki käsittävänä hengen voimana. Ja sitä kuvattiin auringolla, tuo aurinkojumala oli aurinkotason kaikkien puolien symboli. Me voimme sanoa häntä myöhemmällä nimellä Väinämöiseksi ja Apolloniksi. Tämä Väinämöinen, Apollon, oli korkeimman, puhtaimman koulun opettaja ja Jumala. Mutta sitten oli toisia temppeleitä, kouluja ja mysterioita, joissa palvottiin kosmista Kristusta noissa planeettailmennyksissä, inkarnatsioneissa. Joku temppelioraakkeli oli pyhitetty Marsille, Venukselle, Jupiterille, Kuulle, Merkuriukselle, Saturnukselle, Vulkanukselle jne. Atlantiksella oli erilaisia kouluja, joissa silloin yhdysside korkeamman maailman kanssa kulki tuon kosmisen Kristuksen inkarnationin luo, jota edusti määrätty planeetta ja joka myös tapahtui jossakin määrättyssä planeetassa. Ja me voimme ymmärtää, että jos tuo aurinkotemppeli mysterioissa ja kouluissa pysyi puhtaana, niin taas nämä toiset temppelit, joissa palvottiin vaan jotain määrättyä puolta Kristus-voimista, olivat alttiimmat degeneroitumaan, menemään taaksepäin ja saastumaan. Nythän tiedämme, että Atlantiksella oli tuo mustan magian näytelmä, ja se hyvin paljon johtui siitä, että noissa eri temppeleissä palvottiin eri puolia kosmisesta Kristuksesta,

semmoisia planeettavoimia, että kun niihin yksin kohdisti huomionsa, otti se liian suuren sijan ja teki ihmiselle mahdottomaksi kehittää toisia puolia itsessään. Ja silloin siis ne ihmiset, jotka saivat tämmöistä sisäistä, okkultista, uskonnollista kasvatusta, olivat alttiit monenlaisille kiusauksille, ja ne olennot, jotka olivat omiansa erikoisesti kiusaamaan ihmisiä mustaan magiaan, Saturnus-olennot, saivat valtaa ihmisten yli sillä tavalla, että he aivan kuin painoivat ihmisissä niitä nappuloita, jotka olivat liian voimakkaat. Ja sillä tavalla mekin tavalliset ihmiset, jotka emme muuten olisi langenneet mustaan magiaan, jouduimme siihen. Tämä asia selviää myöhemmin paremmin.

Huomattava seikka Atlantiksella olivat nuo suuret kansainvaellukset. Muistakaamme, että sieltä päin missä nyt on Atlantin meri, tapahtui suuria kansainvaelluksia Eurooppaan ja Aasiaan. Se ei estä, että myöhemmin on tapahtunut vaelluksia idästä päin Eurooppaan. Melkein kaikki Aasian väestöstä ovat selviä atlantilaisia rotuja, kuten mongolilaiset ja kiinalaiset. Kun sanotaan, että suomalaiset kuuluvat mongolilaisiin, ei se pidä ainakaan enää paikkaansa: suomalaisissa on voinut olla mongolilaista verta alussa, mutta sekin on epäilyttävä asia, meissä on siksi paljon viidennen rodun ainesta, että voimme sanoa kuuluvamme puhtaasti aarialaiseen rotuun. Mutta semmoisesa ajatuksessa voi olla perää, että kun tapahtuivat nuo vaellukset Atlantiksella, niin semmoinen vaellus, joka kulki Euroopan läpi, jätti aina joukkoja jälkeensä, niin että niistä joukoista voivat olla alkuperäiset suomalaiset, joihin myöhemmin sekoittui Aasiasta tulleita kansoja. Alkuperäinen suomalainen heimo on hyvin vanha täällä Euroopassa, sillä niinkuin tiedämme, ovat meidän historialliset tutkijamme menneet monta tuhatta vuotta taaksepäin ajassa ja löytäneet tätä suomalaista sukua Venäjällä. Siinä on varmasti ollut aikaisemmin lännestä tullutta joukkoa, Atlantikselta tullutta ja myöhemmin idästä päin tullutta.

Nyt kun näitä kansainvaelluksia ajattelee ja katselee, niin silloin voi tehdä sen huomion, että yleensä ne kansat, jotka tu-

livat tänne pohjoiseen päin, eivät siis menneet Afrikan halki, vaan kulkivat Europan läpi Skandinavian maihin, ne Atlantiksen ihmiset olivat enemmän sitä lajia, jossa silmä luonnostaan kääntyi tähän ulkoiseen, fyysilliseen maailmaan. Ja taas, kun katselemme niitä ihmisiä, jotka vaelsivat etelään päin, Afrikan kautta Aasiaan päin, niin huomaamme, että ne taas olivat enemmän sisäänpäin kääntyneitä, semmoisia ihmisiä, joiden silmä oli kiinni astraalisissa asioissa. Sentähden näemme, että ne ihmiset, jotka olivat täällä Pohjois-Europassa, olivat enemmän innostuneita tähän näkyväiseen, fyysilliseen maailmaan ja heidän unielämänsä ei ollut niin astraalisesti kiintoisa, he eivät nukkuessaan olleet innostuneita astraalimaailmaan ja sen asioihin, vaan mielummin, mikäli se oli heille mahdollista, vetivät muistoa tästä fyysillisestä maailmasta ja näkivät unia, jotka muistuttivat tätä elämää. Tietysti, mitä kauemmaksi menemme taaksepäin, huomaamme, että heidän huomionsa itsestään kääntyi astraalisiin asioihin, mutta he olivat enemmän innostuneita fyysillisiin asioihin, jota vastoin etelästä päin olevat olivat enemmän innostuneet sisäisiin asioihin, joten heidän unielämänsä oli rikkaampi. Sentähden näemme myös selvän eron heidän jumalkäsityksissään, jumalanpalvelusmuodoissaan ja mysterioissaan ja ennen kaikkea heidän sisässään, okkultisessa kasvatuksessaan, jota heille koetettiin antaa ja jota he koettivat itse harjoittaa. Niitä, jotka olivat pohjoispuolella ja joiden silmä oli kääntynyt fyysilliseen maailmaan, opetettiin huomaamaan, kuinka tässä fyysillisessä maailmassa on itse asiassa henkimaailma sisällä. Ei heitä varsinaisesti opetettu sulkemaan silmiään astraalimaailmaan, vaan heitä opetettiin näkemään, että tuon sisäisen silmän ei tarvinnut katsella toisen maailman asioita, vaan heitä opetettiin katsomaan tämän fyysillisen maailman läpi ja huomaamaan tämän näkyväisen maailman sielua. Heille opetettiin, jos niin voisimme sanoa, että jumalat ovat etsittävä tämän fyysillisen maailman takaa. Heidän piti oppia näkemään vähän kuin ulos itsestään, tai he eivät

kohdistaneet huomiota omaan personaansa, vaan ympäröivään maailmaan. Heille sanottiin: ”Oppikaa näkemään tämä fyysillinen maailma ja huomatkaa, mitä siinä on sielullista.” Ja ne taas, jotka olivat toisenlaisia ihmisiä, saivat oppia, että kun he kääntävät huomionsa sisäänpäin, itseensä, silloin he voivat päästä jumalien yhteyteen, löytää sitä, mitä ihmiset etsivät, silloin he voivat nähdä, mitä todella on henkimaailman takana. Ja tämä oli erittäin tärkeä opetus meille ihmisille, että kun he kohdistuivat itseensä, niinkuin heidän halunsa oli, omaan sieluelämäänsä, niin he huomasivat, että se oli hyvin rikasta, että siinä oli kaikenlaisia ihmeellisiä voimia, ihmeellisiä demooneja, pahoja henkiä, jotka olivat heissä ja ahdistivat heitä. Ja heidän täytyi siis oppia puhdistamaan itseään, hankkimaan itselleen moraalista selkärankaa, jotta he voisivat käskeä näitä demooneja poistumaan, että he pääsisivät näkemään oikeita jumalia.

Tämä kaikki kuuluu tietysti meille nykyajan ihmisille hyvin oudolta, emme tunne sukulaisuutta näiden olentojen kanssa, mutta muistakaamme, että he ovat meitä itseämme. Meillä on tänä päivänä samat asiat jäljellä, vaikka eivät samassa muodossa kuin silloin. Me puhumme tänä päivänä siitä, että jollakin ihmisellä on kovat sieluntuskat, aivot raatelevat, ja me ajatellamme, että se on subjektiivista raatelua ihmisen sisällä, eikä ihminen pääse rauhaan, ennen kuin hän voittaa itsensä ja saavuttaa omantunnon rauhan. Niin puhumme nykyaikana. Ja me olemme aivan toisenlaisessa asemassa kuin Atlantiksen ihmiset, jotka vaelsivat etelän kautta, me emme näe, mitä meissä tapahtuu, vaan me ainoastaan tunnemme ruumiissamme, mutta atlantilainen ihminen näki, kuinka oli julmia olentoja, pahoja henkiä, jotka olivat häntä raatelemassa, syömässä, oli kuin kotka olisi syönyt hänen maksaansa, ja sitten vasta, kun hän voitti ne, hän saavutti rauhan. Kun ihminen tuon kaiken omilla silmillään näki, oli luonnollista, että Okkultinen kasvatus kävi siihen suuntaan, että hänen täytyi tulla moraaliseksi, silloin me

ihmiskuntana vain noudatimme kaikkia sielullisia, sisäisiä vaistoja ilman mitään varsinaista käsitystä siveellisyydestä, sitä opetettiin meille, mutta meillä ei ollut se itsessään valmiina. Nyt meillä jokaisella on omatunto ja aineellinen vaisto, joka puhuu meille. Se on tulos tästä pitkästä seikkailusta muinaisina aikoina. Taas, kun ajattelemme noita pohjoisia ihmisiä, jotka olivat enemmän innostuneita tähän ulkonaiseen, me huomaamme, että löydämme tänä päivänä itsessämme sitä samaa, vaikka se esiintyy objektiivisessa, realistisessa itsessämme, sitä samaa kuten silloin. Nythän on sillä tavalla, että tämä näkyväinen maailma, elämä, on se, jota täytyy elää. Kaikki nuoret ihmiset tahtovat tietää, mikä elämä on, he tahtovat tietää, millä tavalla eletään maan päällä, miten paljon hyvää ja pahaa täällä on, mitä tämä silmälle näkyväinen elämä on. Jos tahdon oppia sitä tuntemaan ja toisten ihmisten elämää, niin tahdon myöskin antautua itse siihen seikkailuun. Ainoastaan hyvin harva ihminen ajattelee seuraavalla tavalla: elämä ei tietysti voi olla tämä ulkoinen ilmiö, se ei ole sitä, mitä eletään tässä nykyisessä maailmassa, elämän täytyy olla itsessään salaisuus, joka on kaiken takana, kaikkien paheitten ja hyvyyksien takana. Jos tahdon oppia elämää tuntemaan, täytyy minun etsiä sitä elämää, joka on kaikkien ilmiöiden takana, joka suinkaan ei uppoudu kaikkiin paheisiin eikä tyhjenny hyveisiin, vaan joka on salaisuutena kaiken takana. Näin voi joku filosofisempi ihminen ajatella. Ja nyt me ymmärrämme silloin, että me kehityimme juuri Atlantiksella niin, että ajatus vähän alkoi kehittyä ja aloimme silmäillä, katsella tätä ulkoista maailmaa, ja silloin koko ulkonainen maailma kaikuu meille: ”Tänne päin, tätä sinun täytyy oppia tuntemaan.” Se oli aivan välttämätöntä, muuten meidän aistimme eivät olisi saavuttaneet tasapainoa. Ja samalla opetettiin mysterioissa, ja se oli vaikeampaa opetusta: ”Jos sinä tahdot oppia jumalia tuntemaan, et saa antaa fyysillisten ilmiöiden sokaista itseäsi. Koeta nähdä, mikä on elämä, todellisuus, ilmiöiden takana.” Itse asiassa me olemme tänä päi-

vänä samassa kohdassa, samojen probleemien edessä kuin silloin, vaikka kaikki on muuttanut muotoansa.

Nyt me voimme, käyttämällä tuttua nimitystä historialliselta ajalta sanoa, että pohjalaiset ihmiset, jotka tahtoivat oppia ulkonaista maailmaa tuntemaan, olivat enemmän apollonisia, aurinkojumalan inspiratsioonin alaisia, ja toiset joiden silmä tahtoi kääntyä sisäiseen maailmaan, enemmän dionysosmaisista. Siis Väinämöinen hallitsi enemmän pohjoisessa ja Lemminkäinen etelässä. Tämä nimitys Dionysos on koko lailla kiintoisa, sillä se on itse asiassa sama kuin juutalaisten Jehova ja käyttämällä jotain astronomista vertausta, voimme sanoa, että Apollon vastaa aurinkoa, Dionysos kuuta. Ja Dionysos vastaa Jehovaa sentähden että, niinkuin Madame Blavatsky huomauttaa Salaisessa Opissa* Jahve eli Iao oli Siinain Jumala, mutta Vanhassa Testamentissa se esiintyy myös Nissin nimellä, jolla on suoranainen kielellinen yhteys Dionysos-sanalla. Tiedemiehet selittävät, että Dionysos on kokoonpantu sanasta Dio-, jumala, latinaksi Deus, sanskritinkielellä Djaus, ja nysos on sama kuin Nissa eli Siinai Palestiinassa. Jos jotkut tutkivat näitä taruja ja symbooleja, on erittäin kiintoisaa tietää, että Jehovah on sama kuin Dionysos, Apollon on taas tekemisissä aurinkovoimien kanssa. Apollon eli kosminen Kristus aurinkovoimana, ja kuu on kuvaava nimitys kosmiselle Kristukselle planeetta-maailmassa. Jehovah, Adonai, Vanhan Testamentin Jumala, ei voi olla muu kuin planeettakauden jumala, siis hyvin ihmis-mäinen, sentähden, että hän on kostava, vihaava jumala, hänellä on ihmismäisiä vikoja korkeimmassa potenssissa. Tämä ohimennen sanottuna.**

* H.P. Blavatsky, *Salainen oppi*, Kolmas osa, luku 30.

** Esitelmä jatkuu: loppuosa — päätössanoja lukuunottamatta — on julkaistu Pekka Ervastian kirjassa *Kristuksen tutkimaton rikkaus*, s. 78-83.

VÄINÄMÖINEN TUONELASSA JA VIPUSESSA

Esitelmä Jyväskylässä 25. 4.1932

Ruusu-Risti 1977, nro 4

Mehän kaikki tiedämme, että Kalevalaa ja yleensä suomalaista kansanrunoutta voidaan tutkia mitä suurimmalla mielenkiinnolla. Sitä on tutkittu — myöskin ulkomailla — ja on opittu tätä suomalaista runoutta pitämään aivan erikoislaatuiseina. Se kuvastaa niin kehittyntä ja kaunista kansallista sielunelämää, että sellaista tuskin tapaa muualla; siksi erikoislaatuista se on ollut. Me saamme heti ylevän kuvan muinaisten suomalaisten elintavoista, oli se tapahtunut esi-isien aikana tai oli se eletty muualla. Missä vain suomensukuisia kansoja on ollut, on heidän elämänsä ollut sängen romanttista, niinkuin se kuvastuu muinaissuomalaisessa runoudessa. Sen ulkonaisessa elämässä on ollut monenlaisia piirteitä; esimerkiksi huolenpito puhtaudesta ja terveydestä, jollaista ei muualla ole huomattu.

Kaikista merkillisin ja kuvaavin piirre meidän kansamme muinaisuudessa oli sen erikoinen luottamus sanan ja tiedon voimaan. Sana merkitsi paljon. Kansa uskoi sanan voimaan - ”Sanasta miestä, sarvesta härkää”. Sanalla oli sellainen voima, että ken tunsii synnyt syvät, hänellä oli valtaa sen yli, johon hän oli sanansa kohdistanut. — Suomen kansa on näin ollen meidän mielikuvituksessamme kuin toistenkin kansojen mielikuvituksessa ollut tietäjäkansa, jonka tieto ja taito oli toisista kansoista poikkeava, jonka tieto ulottui syvälle ja joka osasi käyttää tätä tietoa. Maailman kirjallisuuden runoteoksista tuskin tapaamme sellaista sankaria kuin Väinämöinen. Sanansa voimalla hän voi tehdä mitä vain: Väinämöinenhän rupesi tekemään venettä sanan voimalla. Se on harvinainen piirre ihmiskunnan kirjallisuudessa. Sentähden emme ihmettele sitä, että Suomen kansaa on pidetty erikoisena kansana. Mitä Kalevalassa kerrotaan Väinämöisestä, sen tapaista kerrotaan kyllä muistakin. — Tosin

kyllä suomalaiset käyttivät miekkaakin ja kävivät sotaa; mutta tunnetut tutkijat selittävät, että he eivät pitäneet niin suuressa arvossa miekan käyttöä kuin sanan käyttöä — ja se onkin se puoli tässä Suomen kansan muinaisuudessa, mikä meitä on eniten viehättänyt.

Nyt, kun tavallisesti tutkitaan suomalaisten ominaisuuksia, ei kiinnitetä paljonkaan huomiota juuri näihin asioihin. Niitä pidetään taikauskoina, taianomaisina ja yliluonnollisina. Yleensä ajatellaan vain heti, että kaikki kansat ovat alkuasteellaan olleet taikauskoina. Ne eivät ole tienneet, kuinka asiat ovat elämässä olleet ja ovat kuvitelleet kaikenlaista, ja heillä on ollut samanlaisia taikauskoina käsityksiä ihmisen voimasta kuin yleensäkin alkuperäisillä kansoilla. Tieteelliset tutkijat eivät sen enemmän kiinnitä huomiota niihin; nehan ovat tavallista taikauskoa heidän mielestään. Heidän huomionsa kiinnittyy realistiseen kauteen ja siihen, mitä muistoja on Suomen kansan historiasta. Se on antanut yleensä kauniin kuvan Suomen kansan elämästä. — Mutta kun ihminen, joka on perehtynyt meikäläiseen ajatukseen; joka kuka ties on kokenut jotakin niin sanotuista yliluonnollisista asioista ja nimittää itseään okkultistiksi — kun sellainen ihminen tutustuu sellaiseen vanhaan mytologiaan kuin Kalevalaan, hän lukee sitä aivan toisella tavalla.

Hän kiinnittää tietenkin suurta huomiota kaikkiin realistisiin kuvauksiin siitä, mitä on ollut fyysillisestä elämästä. Mutta melkein vielä suurempaa huomiota hän kiinnittää niihin asioihin, jotka tuntuvat salaperäisiltä, mielikuvituksellisilta ja taikauskosilta, sillä niistä hän on näkevinään, kuinka paljon kyseessä olevalla kansalla on ollut tietoa ja kokemuksia. Hänen huomionsa kohdistuu sellaisiin asioihin, jotka tuntuvat aivan tuulesta temmatuilta, esimerkiksi juuri siihen, että Väinämöinen veistää itselleen venettä sanan voimalla, jolloin hän huomaa, että häneltä puuttuu kolme syntysanaa, joita hän sitten lähtee etsimään. Hän etsii niitä ensin maailmalta, mutta ei löydä niitä, sitten tuonelasta, mutta ei löydä niitä sieltäkään. Sit-

ten hän matkaa vanhan tietäjän Antero Vipusen luo, jonka vatsassa saa nuo kaipaamansa sanat. — Nämähän ovat hassuja kertomuksia, joissa ei ole pontta eikä perää. Mutta okkultistin huomio kiinnittyy niihin, kun hän lukee tuollaista runoa sen tähden, että hän huomaa siinä kertomuksessa tulevan näkyviin, että tuolla kansalla on ollut tietoa toisenlaisistakin asioista kuin vain näkyvistä. Hän myöskin huomaa heti, onko nämä asiat oikein kerrottu, perustuvatko ne oikeaan kokemukseen ja tietoon, vai ovatko ne turhia ja onko niihin lisätty sellaista, joka ei vastaa todellisuutta. Hän osaa sen arvostella, sillä hänellä on toista tietä saatua tietoa; kun hän lukee, hän osaa myös arvostella. Ehkä hän ilokseen näkee, että — ”nämä kirjathan kertovat aivan realistisesti”, tai — ”tuossa on jotakin lisätty ja tuossa on jäänyt pois...” jne. Hän ei ollenkaan välitä siitä, että tieteelliset tutkijat sanovat, kun he lukevat Väinämöisen tuonelan matkasta: ”Jaa, jaa..., siinä koko aines on saatu kristinuskosta, katolisen kirkon legendoista, sillä Jeesushan kävi tuonelassa. Hänestä kerrotaan, että hän kävi Haadeksessa ja saarnasi sieluille vankeudessa. Epäilemättä on koko tämä tuonelakertomus siitä saatu; ja on sellainen toisinto, jossa kerrotaan tuonelan matkasta Jeesuksen yhteydessä, ja mainitaanhan jotakin kirkostakin siinä matkassa.” — Tämä osoittaa, arvelee tieteellinen tutkija, että koko kertomus, joka on niin kauniisti kuvattu, on kirkollista alkuperää.

Noin ei ajattele kuitenkaan okkultisti, sillä hän muistaa heti, ettei tuollaisen viisaan olennon käynti tuonelassa ole kristillistä alkuperää. Jos Jeesuksesta kerrotaan, että hän kävi tuonelassa saarnaamassa, niin samantapaistahan kerrotaan myöskin esimerkiksi Orfeuksesta -ja ne kertomukset ovat paljon vanhempia kuin kristinuskko. Orfeus meni myöskin manalaan. Siellä oli joki, jonka yli Kharon souti veneellään. Tiedemiehet sanovat, että koko Orfeus-legenda on saattanut tulla Egyptistä. Tällaisia kertomuksia oli Euroopassa, Egyptissä, Intiassa, Persiassa — ja Amerikassakin jo silloin, kun Amerikka oli vielä tunte-

maton Euroopassa. Tämä kertomus ei ole millään tavalla kristillistä alkuperää, vaan se on aivan yleismaailmallinen. — Kysymykseksi muodostuukin nyt: onko se saanut alkunsa jostakin määrätystä paikasta maapallolla ja missä se sellainen paikka on, vai onko se syntynyt itsestään. Onko siis taru tuonelassa käynnistä syntynyt Egyptissä ja kulkeutunut Kreikkaan, vai onko se syntynyt eri paikoissa ja eri aikoina ikäänkuin itsestään. Jos se olisi syntynyt tietyllä seudulla — emme välitä mistä syystä — sillä ei ole mitään merkitystä: sadut voivat syntyä niin kuin itsestään, ei se mitään merkitse eikä tarkoita. Mutta jos samantaisia satuja on syntynyt kuin itsestään siellä täällä, silloin kysymys muuttuukin toiseksi. Silloin emme enää voi pyyhkäistä sitä pois ja sanoa, ettei se mitään merkitse. Täytyy kysyä itseltään, mitä tuo tuonelassa käynti merkitsee, joka esiintyy eri kansoilla ja samantaisena. Silloin voimmekin kääntyä asioihin, joita okkultisti tietää.

Jokainen tällainen tuonelassakäynti on asia, joka tulee jokaisen ihmisen eteen -ja on jokaisen suuren ihmisen edessä. Jokainen suuri ihminen, vapahtaja, viisas ihminen, on kyllä saanut aina käydä myöskin tuonelassa; hänelle on tuonela ja kuoleman maa täytynyt olla avoinna. Kun tuollaiset legendat eli myytit ovat syntyneet eri puolilla maapallolla, niin se merkitsee, että näissä eri kansoissa on elänyt ihmisyksilöitä, jotka ovat käyneet tuonelassa. Asia on tällä tavoin ajatellen yksinkertainen ja luonnollinen

Kun me luemme ja tutkimme Väinämöisen tuonelassa käyntiä, niin meidän täytyy heti tunnustaa, että kertomus siinä kohdassa kuin se esitetään ja kaikissa muissakin paikoissa on realistinen, oikein kerrottu. Väinämöinen lähti tuonelaan hakemaan kolmea sanaa, lähti siis hakemaan sieltä tietoa. Hän oli elävä ihminen lähtiessään näin tuonelaan. Mutta millä tavoin hän sinne lähti? — Ei tuonelaan lähdetä noin vain tässä fyysisessä ruumiissa. Meidän täytyy ymmärtää ilman muuta, että Väinämöinen lähti tuonelaan samalla tavoin kuin kaikki suuret

viisaat aina ovat sinne lähteneet. Hän astui ulos tästä näkyväisestä ruumiista; ei tappamalla itseään, vaan okkultisella tavalla, jolla viisaat kylliksi kehittyneet ihmiset voivat astua ulos ruumiistaan. Väinämöinen lähtee siis tuonelaan toisessa ruumiissa — nimittäkäämme sitä astraalis-eetteriseksi ruumiiksi -ja silloin hän tulee tuonelan joelle, jonka toisella rannalla on Tuonen tytti. Tätä hän kehottaa tuomaan veneen, jotta hän pääsisi tuonelan joen yli. — Väinämöinen tahtoo mennä vainajien luo katsomaan, minkälaiset olot heillä siellä ovat ja samalla saamaan ohjausta ja tietoa heiltä siitä, mitä etsii. — Tuonen tytti katsoo Väinämöistä hyvin pitkään ja sanoo: ”Mikä sinut on tänne tuonut ja mitä täällä teet?” — Väinämöinen vastaa: ”Kuolema toi.” — Tuonen tyttiä ei vastaus tyydytä; hän sanoo Väinämöistä ”kielastajaksi” kysyen, mikä hänet tappoi. — ”Teräs tempoi tuonelaan”, vastaa Väinämöinen. — ”Ei sovi valhehdella”, sanoo Tuonen tytti. Ja kun Väinämöinen vielä keksii sanoa, että vesi hänet manalle saattoi, selittää Tuonen tytti, että jos teräs tappoi, kuinka verta valuisi; jos vesi manalle saattoi, silloin vesi vaatteista valuisi. — Tuonen tytti näkee Väinämöisestä, että tällä on kummallinen ruumis. Kumma kyllä, jos ihminen kuolee veteen, silloin hän äkkiä lähtee ulos fyysillisestä ruumiistaan, ja se heijastuu hänen ulkomuotoonsa — tuo kosteus ja veden valuminen. Samoin jos ihminen on äkkiä eronnut maailmasta muunlaisen kuoleman kautta, sekin näkyy hänen eetteriruumiistaan. Sen tähden tämä Kalevalan kuvaus on aivan yhtäpitävä okkultismin kanssa. — Väinämöisen on lopulta tunnustettava, että hän on tullut muulla tavoin, ja surkutellen Tuonen tytti viimeinkin ottaa hänet tuonelaan. — Koko tämä keskustelu on huomattava siinä suhteessa, että meistä kuka tahansa ei voi astua tuonelaan ilman lupaa. Täytyy ensin saada lupa mennä aivan kuin kuolleiden rauhaa häiritsemään, jos nimittäin menemme persoonallisesti kuolleiden maailmaan. Tämä on hyvä ja realistinen kuvaus yksityiskohtiaan myöten. Sitten, kun Väinämöinen on päässyt tuonelaan, niin tuonen

väki alkaa pitää puoliaan. Ei sanota mitään vainajista; ne eivät kykene mihinkään, mutta muut tahtovat kahlehtia Väinämöisen, ja he nukuttavat hänet; Tuonen akka antaa hänelle juomaa, joka nukuttaa. Väinämöinen silloin itsekseen arvelee melkein kuin arkana, mitenkä tässä oikein käy — kun suuret voimat alkavat vetää hänen sieluaan niin, että on vaikeata päästä siitä vapaaksi. — Sitten kerrotaan, että Tuonen ukko alkaa kutoa verkkoa, jonka Tuonen poika vetää jokeen esteeksi Väinämöisen pois pääsyyllle tuonelasta. — Tämä taas kuvaa sitä, kuinka mieletöntä on lähteä kuoleman maailmaan, jollei ole saanut siihen lupaa ja jollei osaa täydellisesti hallita tilannetta. Tämä on mielenkiintoinen realistinen kuvaus; sillä ei ole tahdottu sanoa, että Väinämöinen olisi niin huono, ettei tietäisi mihin menee. Väinämöiselle ei näet käynyt hullusti. Hän muutti itsensä käärmeeksi ja puikkelehti verkon lävitse ja pääsi pois. Kerrotaan, että hän varoitti ihmisiä näkyväisessä maailmassa herättyään fyysilliseen maailmaan: ”Älkää menkö tuonelaan ilman asiaa eikä sillä tavoin, että itsenne tappaisitte. Siellä on vaikea olla.” — Itse runossa ei ole kerrottu mitä havaintoja hän teki; mutta jälkeinpäin hän kertoo: ”Siellä on vaikea olla käärmeiden kanssa. Jos ei ole hyvin elänyt täällä maan päällä, on vaikeaa olla tuonelassa.” Se oli hänen varoituspuheensa alku. — Sitä etsimäänsä tietoa hän ei saanut tuonelasta; hän kävi siis astraalitasolla vainajia katsomassa, mutta ei löytänyt kaipaa maansa tietoa. — Sitten Väinämöinen tiellä kulkiessaan tapaa vainajan, joka sanoo hänelle, että ne sanat ovat tuolla vanhalla Antero Vipusella, joka on vallan mahdoton ukko. Hän on maannut horroksissa jo niin kauan, että pensaat ja puut ovat kasvaneet hänen päälleen, että hän on aivan metsän peitossa. — Väinämöinen, tultuaan paikalle, hakkaa koko kasvullisuuden pois nähdäkseen mikä otus siellä alla oikein on. — Ja kerrotaan, että kun Väinämöisen jalka luiskahti, hän putosi Vipusen suuhun ja siitä edelleen vatsaan. Siellä Väinämöinen ajatteli, että täytyy herättää tämä ukko. Hän teki itselleen pajan ja rupesi

takomaan siellä Vipusen vatsassa. Ja kun hän piti semmoista jyminä, vanha Vipunen heräsi ja antautui keskusteluun. Monta sivua on Kalevalassa siitä, mitä kaikkea tuo Vipunen silloin sanoo. Hän manaa ja sättii aluksi, mutta Väinämöinen ei ole millänsäkään, vaan takoo edelleen ja odottaa, että Vipunen lopettaisi puheryöppynsä. Kun Vipunen vihdoin lopettaa pitkän nuhdesaarnansa, Väinämöinen sanoo hänelle tullessa tietoa saamaan ja tahtoo kolme tarvitsemaansa sanaa. Hänen vaatimuksessaan on mm. nuo ihmeelliset sanat:

”Ei sanat salahan joua
Eikä luottehet lovehen,
Mahti ei joua maan rakohon,
Vaikka mahtajat menevät.”

Vipunen lopuksi lauhtuu ja ihmettelee, että jopa on kumma mies tullut hänen luokseen. Ja Vipunen ”aukaisi sanaisen arkun”. Väinämöinen saa kuulla syviä asioita, joiden joukossa ovat ne ”kolme sanaa”, joita hän oli kaivannut. Kun Vipunen sitten pyytää Väinämöistä lähtemään pois häntä vaivaamasta, jättää Väinämöinen hänet rauhaan; hän oli saanut mitä oli tahtonut.

Kun lukee tätä kertomusta Väinämöisen Vipusessa käynnistä, silloin tuollainen salatieteen asiantuntija ymmärtää, että se viisaus ja se tieto, joka Väinämöiselle annettiin, johtaa näkyvämmään maailmaan johonkin vielä syvemmälle kuin äskeinen käynti tuonelassa. — Tuo sana ”syvälle” on kuin nousua korkealle, mutta se on syvälle samalla. Voisi sanoa, että hän meni taivaaseen, mutta samalla meni maan sisään. — Ja voisi sanoa, että jos Väinämöinen tuonelassa käydessään vetoaa niihin joukkoihin ja niihin tietoihin, joita oli varhemmassa luomiskaudessa, jota nimitetään kuu-manvantaraksi niin tässä hän käydessään Vipusen luona vetoaa niihin olentoihin, jumaliin ja enkeleihin, jotka ovat vielä varhemmista ajoista; aurinko- ja sa-

turnus-manvantaroista. Ja siihenhän ei kykene kuka tahansa; tarvitaan paljon enemmän tietoa ja voimaa, enemmän kykyä voidakseen mennä Vipusen vatsaan. — Asiahan realistisesti katsoen on niin kummallinen, että kun ihminen salatieteellisellä tiellä tulee siihen kohtaan, että hänen pitää etsiä tietoa hyvin kaukaisesta maailmasta, hyvin vanhaa tietoa, jota muinaisilla viisailla olennoilla on ollut, niin hän aivan realistisesti — se on juuri kummallinen kohta — joutuu suuren jättiläisen eteen, ja hänen täytyy silloin — niin voi epäilemättä käydä — astua suun kautta sen sisään. Mutta niinkin voi käydä, että hän väkipakolla lohkaisee itselleen tien sisään sen jättiläisen ruumiin läpi, ja siellä hän sitten etsii ja saa sitä tietoa, niitä näkemyksiä ja taitoja, joita kaipaa. — Tämä on siis myöskin aivan hämmästyttävä kohta Kalevalassa. Siinä on näin realistisesti kerrottu miten asiat tapahtuvat. Tuollaista ei voi arvostella, jos ei tiedä mitään niistä asioista; mutta jos sattumalta tietää kuinka asiat ovat, täytyy sanoa että iloisesti hämmästyä, kun näkee, että tuossa vanhassa muinaissuomalaisessa runoudessa on kuvattu symbolisesti näitä mystillisiä asioita. Totuudenetsijän, joka kolkuttaa taivaan ovelle, täytyy vähän kuin väkiryynnäköllä valata tuo taivas. Niinhän Jeesuskin sanoo. Eihän tänä päivänä Antero Vipusen ”tasoa” eli taivastasoa tarvitse kuvata niinkuin Kalevalassa. Voimme puhua henkisemmällä tavalla ”ovista” joiden kautta täytyy mennä. Mutta asia on sama. Ja minä tiedän, että tällainen käynti jättiläisen vatsassa voi tulla meidän eteemme.

Toinenkin piirre Kalevalassa pistää silmään. Se on se, että kun Vipunen herää, hän alkaa kovasti puhua, jolloin hänen suustaan tulvii sellaisia nuhdesanoja, että se tuntuu kerrassaan kauhealta. Niin on, kun totuudenetsijä laskeutuu syvyyksiin. Siellä oudot voimat alkavat häntä pelotella ja kietoa siinä määrin, että jos hän ei pysy rohkeana, hän voi säikähtää ja pelästyä pahasti, rynnätä tiehensä; eikä sitä tiedä, kuinka siinä saattaa käydä. — Tämä on siis neuvo totuudenetsijälle: älä ole mil-

läsikään; ole tyyni. Jos tuntuu, että nuo voimat ovat rohkeasti sinua vastaan, niin ole sinä samalla tavalla sanoissa. On kysymys mielen asenteesta. Tämä kertomus toteaa, että Väinämöinen takoo. Mutta sanotaan myöskin, että hän käytti omia jäseniään takoessaan. Se osoittaa, että salatieteellisellä totuudenetsijällä ei tarvitse olla ulkonaisia aseita puolustukseksi. Hänellä ei saa olla muuta kuin malttinsa ja tietonsa, sillä hän ei säikähä noita voimia. Ja silloin hän saa niiltä sitä tietoa, mitä kaipaa.

Ja kun Väinämöinen tuli pois sieltä Vipusen vatsasta, hän osasi rakentaa veneensä valmiiksi.

Olen kertonut näistä samoista asioista kirjoissani ”Kalevalan avain”, ”Onko Kalevala pyhä kirja” ja ”Uudestisyntyvä Suomi”. Ja toivoni on, että edelleen vielä enemmän voisintutkia tätä vanhaa suomalaista okkultismia.

KRISTUS JA KANSALLISHALTIA

Esitelmä 5.3.1933

Kalevalan viimeisessä runossa kerrotaan, kuinka Väinämöinen väistyi Karjalan kuninkaan, Marjatan pojan, tieltä, ja koska yleisesti ollaan sitä mieltä, että tämä Marjatan — Marian — poika, tämä Karjalan kuningas, oli Kristus, niin tällä ymmärrettään, tällä viimeisen runon episodilla, että pakanuus siirtyi pois Suomesta kristinuskon tieltä. Sitä se epäilemättä tarkoittaaakin: oli vanhan haltian väistyttävä uuden tieltä, vanhan ajan uuden ajan tieltä. Mutta siinä Väinämöisen jäähyväisissä on huomattava kohta. Kerrotaan, kuinka hän istuessaan veneeseen lauloi viimeisen laulunsa kanteleensa säestyksellä, ja lauloi nuo sanat, joita niin usein toistetaan, ainakin meidän piirissämme:

”Annapas ajan kulu,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa,
Eikä ilmaista iloa.”

Tässä viimeisessä runossa kuvataan myöskin, kuinka Väinämöinen lähtiessään ei ainoastaan lähtenyt mihinkään toiseen maahan, ei meren yli johonkuhun toiseen valtakuntaan asumaan, vaan kuinka hän läksi, niinkuin sanotaan Kalevalassa, ”yläisihin maa-emihin, alaisihin taivosihin”. Hänen lähtönsä oli siis hieman mystillinen. Sentähden on luonnollista, että

Kalevalan tulkitsijat sen ymmärtävät vertauskuvalliseksi pakanuuden poistumiseksi. Se haihtui kuin ilmaan uuden uskon tieltä. Mutta laulajat itse, ne joiden suusta Lönnrotkin kuuli nämä säkeet, ne eivät itse niin ajatelleet, että tämä oli vertauskuva pakanuuden ja kristinuskon välisestä kamppailusta, vaan he ajattelivat itse toisella tavalla. Ja Lönnrot kertoo nimenomaan, millä tavalla nuo laulajat ajattelivat. He ajattelivat niin, että Väinämöinen siirtyi näkymättömään maailmaan, jonnekin taivaisiin ja siellä Väinämöinen yhä elää ja sieltä vielä kerran tulee takaisin.

Lönnrot, joka oli erittäin intuitiivinen niinkuin tiedämme ja ymmärsi kansansa syviä runoja, hän sanoo sitten omana mielipiteenään, että tällä tavalla todella ne ajattelivat. Ja voimme ymmärtää, että näin se tarkoittaa, että Väinämöinen tulee silloin aina takaisin, kun Suomen kansa ikäänkuin väsy muualta tuotuun sivistykseen ja palaa omaan itseensä ja etsii omasta muinaisuudestaan lohtua. Sitenhän tapahtui. Kun Lönnrot keräili runot ja julkaisi Kalevalan, silloin Suomen kansa aivan kuin palasi takaisin isiensä aikaan mielikuvituksessaan. Emme voi tietenkään sanoa, että Suomen kansa olisi väsynyt mihinkään muuhun kulttuuriin, sillä eihän meidän varsinaisella kansallamme ollut mitään kulttuuria. Mutta kuitenkin kansamme ikäänkuin syventyi itseensä ja etsi oman kulttuurin mahdollisuutta ja kykyä ottaa vastaan, mitä muualta tulisi.

Lönnrot käsitti asian vertauskuvallisesti kyllä, mutta ymmärtävällä tavalla, ei yliolkaisesti asettunut kirkon uskoa kannattamaan, vaan hänellä oli syvä ymmärtämys muinaistietojen suhteen ja kansan muinaisiin vaiheisiin nähden, ja hän ymmärsi sentähden sen niin kauniisti, että Suomen kansan, niinkuin jokaisen kansan, täytyy aina palata alkujuurellensa, muistella omaa muinaisuuttaan, tullakseen toimeen elämässä, samoin kuin jokaisen ihmisen täytyy palata lapsuuteensa, ammentaakseen voimaa sieltä. Kun ihminen palaa lapsuuteensa, huomaa hän, että hän oli kerran ihminen, joka ei ollut vielä pahaa, syn-

tiä, tehnyt elämässään. Hän saa moraalista tukea ja voimaa siitä muistosta. Jos meillä ei olisi muuta kuin muistot niistä asioista, jotka juuri tapahtuvat ympärillämme ja joihin itse otamme osaa, emme todella saisi niin paljon sisäistä tukea ja voimaa kuin meillä nyt voi olla siitä, että saatamme ajatella omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme, silloin kun ajatukset kääntyvät menneihin aikoihin ja huomaamme, kuinka vilpítőntä oli pyrkimyksemme, kuinka selvä, kirkas ja kauaskantoinen oli meidän näkemyksemme. Ja sama on myöskin kansan laita. Senkin täytyy palata omaan alkujuureensa. Ja sillä tavalla hän ymmärsi Väinämöisen profetalliset sanat. Mutta, kuten sanottu, laulajat itse ymmärsivät ne sanat vielä kiinteämmin. He ottavat Väinämöisen persoonallisuuden siihen mukaan. Väinämöinen itse henkilökohtaisesti palaa vielä takaisin.

Nämä asiat ymmärtää paremmin ja selvemmin, kun käymme käsittelemään tämänpäiväistä aiheitamme ”Kristus ja kansallishaltia”, ja sitä varten taas täytyy meidän tehdä itsellemme selväksi, mitä nämä sanat ”Kristus” ja toiselta puolen ”kansallishaltia” merkitsevät.

”Kristus” — se on tuttu nimitys kaikille, ja kaikki kristityt ihmiset kristikunnassa sanovat ja selittävät, että ”Kristus, sehän oli Jeesus Kristus, joka eli täällä maan päällä yhdeksäntoistasaata vuotta sitten ihmisenä ja kuoli ihmiskunnan syntien puolesta. Mutta Jeesus Kristus ei tietysti ollut ihminen, vaan Jumalan Poika. Jumalan Poika oli syntynyt maan päälle, eli täällä ja kuoli sitten meidän syntiemme puolesta. Lunasti meidät ikuisesta kadotuksesta — kun vaan ottaa vastaan uskon.” Tällä tavalla kristityt selittävät ja silloin oikeastaan heidän käsityksensä Kristuksesta rajoittuu määrättyyn persoonallisuuteen, Jeesus Natsarealaiseen, jota nimitettiin Kristukseksi ja joka eli 1900 vuotta sitten.

Kun kristitty ajattelee Kristusta, hän muistaa ennen kaikkea Vapahtajan kuolemaa; kuinka hän kuoli ristinpuulla ja lunasti ihmiskunnan perkeleen vallasta. Hän muistaa sitä asiaa ja sitä

hänen elämäänsä, ja se on siis semmoinen, niinkuin voisi sanoa, valmis, suoritettu työ, joka kerran tapahtui, historiallinen seikka. Nyt sitten riippuu meistä, otammeko vastaan Jumalan armon uskossa. Mutta olen ollut omasta puolestani huomaavinani pitkin elämäni, että eivät uskovaisetkaan omaa niin selvää käsitystä siitä, että Kristus todella elää vielä. Tietysti he teoreettisesti sanovat, että Kristus elää, istuu Isän oikealla puolella taivaissa, mutta sillä elämisellä nyt ei ole niin suurta käytännöllistä merkitystä, kuin on sillä ristinkuolemalla 1900 vuotta sitten maan päällä. Sillä on varsinainen suuri merkitys kristikunnassa, jonka jokainen kristitty omakstuu uskossa. Että Kristus nykyään elää ja on meidän kanssamme maailmassa, se on kristittyjen mielikuvituksessa enemmän semmoinen kaunis tosiasia, mutta joka ei merkitse käytännössä niin paljon kuin hänen kuolemansa 1900 vuotta sitten.

Ja nyt taas meidän tekee mieleemme sanoa, että niin tärkeä ja merkityksellinen kuin Jeesus Kristuksen kuolema oli 1900 vuotta sitten, niin paljon tärkeämpi on kuitenkin elävä Kristus, se Kristus, joka tänäpäivänä elää ja joka on aina ja iankaikkisesti elänyt. Jos Kristus Jeesus Natsarealaisen hahmossa esiintyi maan päällä 1900 vuotta sitten — eli ja kuoli — tämä oli ainoastaan episodi hänen elämässään. Mutta Taivaallisen Jumalan Pojan elämä on käynyt kautta ikuisuuksien ja käy maailman loppuun.

Se on tämä elävä Jumalan Poika, elävä Kristus, joka meille on ensimmäinen. Että emme sano dogmatiikan sanoilla: Kristus meidän puolestamme — vaan sanomme myöskin dogmatiikan sanoilla: Kristus meissä. Sillä puhumme aina siitä seikasta, että tämä ikuinen Jumalan Poika, jota nimitämme myöskin Taivaalliseksi Ihmiseksi, Isän Jumalan täydellisyysajatukseksi, inhimilliseksi ihanteeksi, tämä joka aina on ollut meidän maailmamme takana, tässä aurinkokuntamme takana, tämä ikuisen Jumalan Poika on kaikissa maanpäällisissä suurissa profetoissa ja Jumalan miehissä esiintynyt.

Hän on puhunut kaikkien kautta, mutta 1900 — ja vähän enemmän — vuotta sitten tämä sama Jumalan Poika, elävä Taivaallinen Ihminen, Isän täydellisyysihanne ilmestyi Jeesus Natsarealaisessa täällä maan päällä, hänen personassaan. Sentähden Jeesus Natsarealaisen elämä ja kuolema oli niin merkittävä. Sentähden se oli korkein saavutus, mitä ihmiskunnassa vielä oli saavutettu. Sillä ennen jos Kristus puhui profeettain suun kautta, niin Jeesus Kristuksessa tämä Taivaallinen Ihminen eli kokonaan, täytti Jeesuksen olemuksen kokonaan, niin että Jeesus saattoi sanoa niinkuin ei kukaan ennen häntä voinut sanoa: ”Se joka näkee minut, näkee Isän.”

Jumala näkyi aivan kuin välkkeenä niille ihmisille, jotka näkivät Jeesus Kristuksen. Jeesus Kristus oli Jumalan Poika ennen näkemättömällä tavalla. Kristus oli hänessä kokonaan, täytti hänet kokonaan, ja sentähden todella Jeesus Kristus antoi ei ainoastaan sanoissa ja teoissa, niinkuin entiset, vaan koko olemuksessaan, koko personallisuudessaan aavistuksen Isästä Jumalasta. Tämä on se Kristus, jonka kaikki mystikot, teosofit ja kaikki meikäläiset totuudenetsijät tahtovat asettaa etualalle; tämä mystillinen Kristus, niinkuin häntä nimitetään, kun ajattemme häntä ihmisessä; tämä kosmillinen Kristus, kun ajattemme häntä koko tämän meidän maailmamme täyttäjänä. Sillä kun kerran Kristus, täydellisyysajatus, on joka paikassa, joka luontokappaleessa, jokaisessa atoomissa, kuinka hän ei voisi olla joka ihmisessä. Hän on joka ihmisessä. Niinhän vanha sananlasku sanoo: ”Mitä meitä hyödyttäisi, jos Kristus syntyisi vaikka miljoona kertaa Betlehemissä, kun hän ei synny ihmisessä.” Sen kohdan ovat teologit ja kristityt ihmiset unohtaneet, että Kristuksen, Taivaallisen Ihmisen, inhimillisen ihanteen, täytyy syntyä meissä. Se ei ole ainoastaan mikään semmoinen historiallinen tapahtuma, joka kerran esiintyi maan päällä, vaan ikuinen Kristus on syntyvä meissä, ja kukaan meistä ihmisistä ei tule täydelliseksi, ei tule pelastetuksi -jos käytämme sitä sanaa — ei tule Isän yhteyteen, ennenkuin Kristus hänessä syntyy.

Eihän kukaan ihminen sentään ole kadotettu; se on Jumalan pilkkaa. Ihminen on henkiseltä puoleltaan ikuinen olento, mutta hän ei tule tietoiseksi omasta Jumalan poikuudestaan, Kristuksesta, joka hänessä on ja asuu, ennenkuin Kristus hänessä syntyy. Sitten vasta kun tuo maailmankaikkeuden täyttävä Kristus syntyy hänessä, hän tietää olevansa Jumalan Poika ja kulkevansa ikuisia autuuksia, ikuisia kohtaloita kohti. Sentähden on tämä kosmillinen, mystillinen Kristus meidän silmissämme niin tärkeä. Ja se kosmillinen, mystillinen Kristus kuvaa todellakin meille Kristus-sanaa ja sen tarkoitusta ja merkitystä. Kun me ajattelemme Kristusta, emme ajattele ainoastaan historiallista Jeesus Kristusta, vaan iankaikkista Jumalan Poikaa, joka aikojen aamusta lähtien on koettanut lähestyä ihmiskuntaa ja vihdoin pääsi tämän fyysillisen ihmiskunnan keskelle Jeesus Natsarealaisen personassa ja sitten vaan odottaa, pyrkii, työskentelee, että hän pääsisi syntymään jokaisessa ihmisessä vähitellen. Se tapahtuu vähitellen; ihmisessä toisensa jälkeen.

Sitten on meillä tuo sana ”kansallishaltia”, ja silloin te myöskin tiedätte, mitä silläkin sanalla tarkoitetaan. Mutta hyvähän meidän on muistella, tuoda uudestaan mieleemme, mitä se sana ”kansallishaltia” tarkoittaa. Sehän on muistaakseni joidakuita vuosikymmeniä vanha sana, ja minä tarkoitin sillä määrättyä asiaa.

Nyhän tiedämme, että kaikki kansat ovat ihmiskunnassa yhtä, mutta kuitenkin erilaisia toisiinsa nähden. Jokainen kansa on erilainen kuin toinen kansa, niinkuin jokainen yksilö on toisenlainen kuin toinen yksilö, niinkuin jokainen perhe on toisenlainen kuin toinen perhe. Kaikki ovat erilaisia erikseen ja yhtä kuitenkin kokonaisuudessa. Me sanomme, että tämä niin huomattavasti näkyy meille, ja näkyykin meille — ainakin muutamille — että jokainen, varsinkin elävä olento ainakin, on, niinkuin sanomme, auran ympäröimä.

Olemme niistä asioista puhuneet tänäkin talvikautena, ja jokainen tietää, mitä tuolla auralla tarkoitetaan. Se, aura, on se

ilmakehä, joka muodostuu jokaisen yksilön ympärille, ihmisen ympärille, hänen haluistaan, tunteistaan, pyrkimyksistään. Koko se sielullinen ilmapiiri, joka häntä ympäröi, on hänen auransa ja jokaista ihmistä ympäröi hänen auransa. Olemme kaikki hieman erilaisia ja auramme on erilainen. Aura näkyy silmillemme lukemattomina eri värivivahduksina.

Jokainenhan meistä tietää, että hän viihtyy omassa huoneessaan, jos hän on tottunut huoneeseen, ja jos hänellä on ensin oma huone. Ei sitä kaikilla yksilöillä ole. Köyhässä perheessä esimerkiksi äidillä ei ole omaa huonetta, vaan hän muodostaa koko kodin oman auransa täyttämäksi. Mutta jos ihmisellä on oma huone, hän täyttää tuon huoneen omilla ajatuksillaan, tunteillaan, pyrkimyksillään, sisimmillä sielullisilla todellisuuksillaan, ja tuo huone on kuin vastaanottavainen, muodostuu semmoinen ilmapiiri, joka on hänen oman auransa kaltainen ja hän viihtyy siinä. Sentähden hän nimittää kodikseen sitä. Jos hän muuttaa, sinnekin hän laatii kodin itselleen. Ja nyt on tavallista, että ihminen omistaa huonekaluja, ne hän vie mukaansa uuteen huoneustoonsa, ja ne ovat täytyneet hänen aurallaan, että ne uudetkin huoneet täytyvät hänen aurallaan. Siinä hän viihtyy. Sentähden jokainen tietää, että jos hän menee vieraaseen paikkaan, ei hän tunne olevansa kotonaan. Ei se riipu häijyydestä tai pahuudesta; päinvastoin, se ihminen, jonka luo hän menee, voi olla erinomaisen hyvä ystävä, joka tahtoo kaikkea hyvää vain hänelle. Mutta kuitenkin on siinä jotain vierasta, sillä ajatukset, tunteet... ovat toisenlaisia. Ne voivat olla parempia kuin hänen, mutta joka tapauksessa ovat erilaisia. Tämän jokainen tiedämme kokemuksestamme; tiedämme kokemuksesta, että aura on olemassa. Tietysti, jos olemme hyvin kehittyneitä ihmisiä, jotka emme elä enää varsinaisesti omassa personallisessakaan aurassa, on kaikkien kodit yhtä kodikkaita, voimme viihtyä missä vain. Ja ihminen voi sanoa silloin, niin kuin Vapahtaja sanoi: ”ihmisen pojalla ei ole mihin päänsä kallistaa; ketuilla on luolansa, ihmisen pojalla ei ole”. Hän on

niin vapautunut persoonallisesta aurastaan, että se ei enää merkitse mitään. Hän on koditon vaeltaja, niinkuin vanhat indialaiset sanoivat. — Tämä on toinen seikka; mutta joka on jokapäiväisestä elämästämme tuttu, on se seikka, että aurat ovat olemassa ja että tunnemme niiden olemassaolon jokapäiväisessä elämässämme.

Nyt ei ole ainoastaan yksilöllä, perheellä ja kodilla oma auransa, vaan myöskin kansoilla on oma auransa kullakin, joka maan yläpuolella on kuin suuri valopiiri, kuin jonkunlainen suuri liekki. Siinä on tuhansia erilaisia värejä, mutta kullakin maalla on aurassaan joku väri pohjavärinä, niinkuin yksilöillä ja kodeillakin on. Tällä kansallisella auralla on joku pohjaväri, joka on erilainen kuin toisen kansan pohjaväri. Ja tämä aura ulottuu ulkopuolelle maan rajoja. Mutta kun tulemme toiseen maahan, tulemme toiseen auraan. Siinä on taas sellainen aurasen yläpuolella. Se on erilainen kuin omamme. Sentähden jokainen ihminen vieraalla maalla tuntee koti-ikävää. Kun hän on ensi kertaa ulkomailla, hänen on vaikea olla. Hän tuntee sanomatonta koti-ikävää. Se on hänen oman maansa aura kun sen tekee. Sentähden jokaisen ihmisen on niin vaikea olla vieraalla maalla. Toisille se ei ole niin vaikeaa. Toisille kansoille on helpompaa olla missä vain. Englantilaiset esimerkiksi, jotka ovat kansoittaneet joka maanpaikkaa, voivat olla kotonaan missä vain. Mutta suomalaiset ovat erikoisen koti-ikävän vallassa. Kun suomalainen esimerkiksi lähtee Amerikkaan, hänestä tuntuu ensin vallan kauhealta. Hän voi itkeä ensimmäiset päivät Amerikassa, sitten hän vähitellen tottuu ajattelemaan Amerikan tavalla. Ja kun Amerikan kansa on niin monenlaisista Europan eri kansoista kokoonpantu, on siinä niin monta vivahdusta, että hän tottuu paremmin asumaan Amerikassa, kuin esimerkiksi jos hän muuttaisi Saksaan. Se koti-ikävä on kuitenkin meille käsinkosketettava todellisuus. Se tulee oman maan ja vieraan maan aurasta. Se tuntuu meidän sielullemme ja ruumiillemmekin luihin ja ytimiin saakka. — Nyt voimme

siis olla vakuutettuja siitä, että tämmöiset kansalliset aurat ovat olemassa.

Jokaisella kansalla on oma auransa. Ja semmoisella kansalla kuin esimerkiksi Suomen kansa, jossa on kaksi eri heimoa asunut hyvin kauan, suomea puhuva ja ruotsia puhuva heimo, tämmöisessä kansassa on aurassa pieniä vivahduksia, eri vivahdus missä on ruotsalainen asutus ja eri vivahdus missä on suomalainen asutus. Mutta kuitenkin se on sama aura. Ruotsalaiset asuvat täällä Suomen maan aurassa ja Suomi on heidän isänmaansa, ei vieras maa. Jos me täällä Suomessa, tässä kovin pienessä maassa ja pienessä kansassa, riitelemme keskenämme kahden heimon oikeuksista, kenen esimerkiksi pitää olla määrääjänä ja kenen orjan asemassa, osoittaa se, että me olemme vielä kovin kehittymättömiä, jos en sanoisi sivistymättömiä. Jos me riitelemme, kadehdimme, olemme pahansuopia, olemme sitä. Historia osoittaa kyllä meille, että ruotsia puhuvat ihmiset tässä maassamme olivat ja tunsivat itsensä vieraiksi suomalaisten suhteen, että heidän välillään ei vallinnut mikään veljellinen suhde. He olivat joutuneet vieraiksi toisilleen. Koska kieli oli erilaista, oli se luonnollista. Ruotsalaiset olivat joutuneet käskijän asemaan, koska Ruotsinmaa valloitti tämän Suomen silloin kun kristinuskokin tuotiin maahan. Ruotsalaiset asettuivat käskynhaltijoiksi tänne ja vanhat ruotsalaiset tunsivat itsensä kodikkaammiksi Ruotsin kansan kanssa. Suomen kansa jäi syrjään ja se ainoastaan palveli ja auttoi ruotsalaisia. Ei siis ruotsalaisten tarvitse olla erittäin ylpeitä siitä historiasta, mikä heillä on ollut täällä Suomessa. Mutta yhdestä asiasta he voivat ylpeillä; siitä että he toivat tänne kristinuskon ja länsimaisen sivistyksen. Vaikka Suomen suomea puhuva kansa ei tullut osalliseksi tästä länsimaisesta sivistyksestä, se syöpyi kuitenkin siihen niin, että suomalainen kansa oli valmis omaksumaan täydelleen länsimaisen sivistyksen.

Suomen kansa on saanut paljon hyvää sen kautta, että se joutui Ruotsin yhteyteen ja että ruotsalaisia oli täällä. Mutta

nyt olisi väärin, jos tilanne tulisi semmoiseksi, että ruotsalaiset ja suomalaiset riitelisivät täällä jonkunlaisesta yliotteesta. Se on ohi se aika. Me ymmärrämme jo täällä, että kullakin olkoon oma oikeutensa; ruotsalaisilla olkoon täysi oikeus kehittää omaa sivistystään ja taas suomenkielisillä. Kuitenkaan ei saa olla mikään tunne näiden eri heimojen välillä, että ne kuuluisivat eri valtakuntiin. He, ruotsalaiset, kuuluvat Suomen kansaan ja ovat Suomen kansan aurassa. Minä tiedän äärettömän hyvin tämän, koska itse olen syntynyt ruotsinkielisenä ja tunnen niitä asioita. Se on niin yksinkertainen asia ja helppo ratkaista sillä yksinkertaisella tavalla kuin ratkaisin sen. Koetin oppia suomenkieltä niin hyvin kuin mahdollista — puutteellista se on — ja koetin tehdä työtä suomenkielellä. Se oli minusta kovin yksinkertainen asia ratkaista omassa yksilössään noiden kahden heimon vaikeudet. Silloin sitä kuitenkin ymmärtää, että olemme yhtä kansaa ja sama aura on meidän yllämme. Jos on pieniä vivahduksia — niinkuin mainitsin — ei se merkitse sen enempää kuin yksilöillä on eri vivahduksia. Jos otamme jonkun ruotsalaisen ja ruotsinmaalaisen tänne vierekkäin: ruotsinmaalainen on viritetty oman Odininsa, oman kansallishaltiansa mukaan ja meidän ruotsalainen on viritetty Suomen kansallishaltian mukaan, sillä Suomen kansan aura ympäröi ja asuu jokaisessa ruotsinkielisessäkin yksilössä tässä maassa. Sentähden me olemme veljiä ja ystäviä. Ja sehän on hassua, että emme rakasta toisiamme, pidä ystävinä toisiamme. Tunnustaa täytyy, että jokaisen, vaikka on ruotsalainen, pitäisi oppia suomea, sillä suurin osa kansasta puhuu suomea vain. Voimme odottaa niinsanotuilta yläluokilta ainakin ja sivistyneiltä, että he osaisivat molempia kieliä. Silloin he itse tunsivat kuuluvansa Suomen kansaan. Kyllä he sen tuntevat, mutta tuntevat surukseen. Sen tuntee heti, jos lähtee Ruotsiin. Minäkin, kun kerran ensi kerran nuoruudessani menin Tukholmaan, aivan kuin hengähdin syvään: mutta tähän on ihmeellistä, kaikki puhuvat ruotsia, hyvää, kaunista, sointuvaa ruotsia! Minähän

asuin paljon siellä Ruotsissa, joka vuosi, ja kuta enemmän pe-rehdyin kaikkiin oloihin siellä, sitä selvemmin ja syvemmin myöskin tunsin, että Suomi on minun maani — vaikken osannut oikein suomeakaan vielä — Suomi on minun maani ja Suomen kansa minun kansani; sen takia tahdon elää. Sanoin ystävälleni kerran: voitko sinä ymmärtää, että tässä minä istun sinun hie-nossa budoaarissasi ja minulla on hullu ja mieletön halu päästä Suomen metsään ja vetää sisääni sitä metsän hajua ja langeta polvilleni ja suudella maata? — Hän nauroi ja sanoi: ”ymmärrän kyllä”. — Semmoinen tunne on meillä suomalaisilla enemmän kuin muilla. Me olemme niin pieni ja kuoreen vetäytynyt kan-sa. Sentähden meillä on vaikeampaa vielä tulla toimeen suu-ressa maailmassa. — Ainakin meidän, totuudenetsijäin, jotka ajattelemme itseämme teosofeiksi ja ruusuristolaisiksi j.n.e., meidän pitäisi olla aivan selvillä siitä, että ei ole mitään eroa olemassa kahden heimon välillä, jotka meillä ovat. Ottakaam-me oppia ainoastaan toisistamme; ruotsalaiset myös suomalai-sista ja suomalaiset ruotsalaisista. Molemmiin puolin meidän pitää hyötyä toisistamme. Ei katsoa karsain silmin ja epäillä, vaan rakastaa.

Mutta tämä kansallisaura ei ole vielä ollenkaan ratkaissut sen nimen arvoitusta, jota on käytetty — kansallishaltia. Sillä mitä kansallishaltia on? Kansallishaltia — siitähän runoilijat ovat kyllä puhuneet. Topelius on siitä kyllä puhunut, vaikka hän — kun oli ruotsalainen — ei käytä nimeä ”kansallishaltia”. Mutta hän sanoo: ”enkeli”. Suomen enkelistä hän puhuu. Ja vanhassa Sanskritinkielessä käytetään nimitystä *deeva* — loista-va olento, Jumala. Siitähän tulee latinankielessä *Deus*, krei-kankielessä *Theos*, ranskaksi *Dieu*, italiaksi *Dio* j.n.e. Kaikissa noissa latinalaisissa kielissä on tuo sanskritinkielinen sana ”deeva”, joka merkitsee loistava olento, Jumala. ”Jumala” ei merkityksessä ääretön jumaluus, vaan jumalallinen olento. Nyt vanhoissa kielissä vanhat kansat, niinkuin tiedätte, puhuvat juuri näistä kansojen enkeleistä, deevoista. Ja kun siis puhum-

me Suomen kansallishaltiaista, tarkoitamme juuri tämmöistä enkeliolentoa, deevaolentoa, joka palvelijajoukkoineen suojelee ja ohjaa tätä kansaa. Suomen deevaolento, Suomen kansallishaltia, on siis eräs enkeliolento, hyvin korkealle kehittynyt jumalallinen olento, joka siellä näkymättömässä maailmassa suurine apujoukkoineen todellakin valvoo Suomen kansan kohtaloita ja tahtoo viedä Suomen kansaa eteenpäin. Sentähden kun me katselemme tätä Suomen auraa, Suomen maan ja Suomen kansan auraa, niin me näemme silloin myöskin tuon äärettömän joukon näkymättömiä olentoja. Sillä ensiksikin on tässä Suomen kansan aurassa kaikki vainajat. Kaikki suomalaiset ja ruotsinkieltä puhuvat suomalaiset ovat kaikki vainajina siinä Suomen kansan aurassa, ja ne ovat kuin tässä alhaalla pyramiidissa. Kun nousemme ylöspäin, on kirkkaampia ja kirkkaampia olentoja — paljon luonnonhenkiä ja haltioita, aivan niinkuin Suomen kansan perintötiedoissa kerrotaan, että luonto on aivan täynnä haltioita. Vanhat suomalaiset uskoivat, että metsässä, ilmassa, tulella ja hyvin monessa puussa, ja sitten taloissa, kaikkialla, oli haltioita, luonnonhenkiä, ihmeellisiä pieniä keijukaismaisia ja suurempia tontun tapaisia, ja samantlaisia vellamonneitosia vedessä, ilmattaria ilmassa... Kaikenmoisia tuommoisia olentoja on Suomen kansan aura täynnään. Niitä näkee, kun sisäisellä silmällä saa katsoa tuohon auraan. Mutta sitten kun nousee ylemmäksi, ja on kirkkaampia olentoja aina vaan, on kaikkien johdossa eriskummallinen loistava olento. Minä esimerkiksi olen nähnyt hänet nuorukaisena, mutta eräs ystäväni, joka oli myöskin tilaisuudessa näkemään, hän näki hänet, joka on kaiken johdossa — kruunatun olennon — nuorena naisena. Ja kun hän kuvaili sitä, sanoi hän, että sillä oli nuoren naisen yläruumis ja kauniit ihanat muinaissuomalaiset kasvot, ja sitten se oli siniseen vaippaan puettu ja se laskeutui alaspäin leviten. Ja hän huomasi, että siihen vaippaan mahtui Suomen kansa ja ulkopuoleltakin muut Suomen heimot mahtuivat siihen vaippaan. Äärettömän kaunis nainen

se oli. Ja tiedän, että joku on voinut nähdä hänet vanhana ukkona. Tämä riippuu niinkuin sanomme personallisesta ekvat-ionista, omista silmälaseista. Mutta voimme kyllä huomata, kun vapaudumme personallisista silmälaseista, joiden lävitse ensi kerran näkee, että itse asiassa se olento, joka silloin on Suomen kansallishaltiana, voi ottaa kulloinkin erilaisen muodon päälleen. Se voi näyttäytyä naisena, nuorukaisena, miehenä, ukkona... Se aivan riippuu hänestä itsestään, tilanteesta ja sitten niistä, jotka näkevät. Minä luulisin, että se riippuu etupäässä myöskin hänen omasta tahdostaan, millä tavalla hän tahtoo näyttäytyä niille, jotka hänet näkevät.

Se oli minulle muutama kymmenen vuotta sitten, kun tulin tietoiseksi tämmöisestä, hyvin suuri herämys, hyvin ihmeellistä. Olin Topeliuksen kirjasta oppinut ajattelemaan Suomen enkelistä, mutta en voinut muodostaa itselleni kuitenkaan oikeata mielikuvaa siitä, että se oli minullekin suuri herämys, kun näin kuinka asia oli. Ja kun tulin selvyYTEEN siitä, että Suomen kansaa on johtamassa tuommoinen näkymätön enkeliolento, minun teki suuresti mieleni tutkia tuota asiaa ja päästä selvyYTEEN siitä, mikä tuo enkeli sitten on, ja onko se semmoinen enkeli, joka on noin nyt toisesta järjestöstä, enkelijärjestöstä, lähtenyt tänne johtamaan tätä kansaa. Minua hämmästytti se seikka, että olin näkevinäni, että kansallishaltia oli kuin suomalaisuuden ihanne, edusti kaikkea, mikä on suomalaisuudessa parasta, ja hän ajatteli ja tunsu koko ajan semmoista suomalaisuuden ihanteesta tai Suomen kansan sisäisestä tehtävästä. Hän täytti tämän auramme yhtämittaa omilla ajatuksillaan; se ei ollut siis ainoastaan tulos meidän ajatuksistamme. Eikä edes tämä aura meidän kansamme yläpuolella ole tulos meidän jokapäiväisistä ajatuksistamme ja tunteistamme, vaan on paljon enemmän. Siinä on elävät olennot takana, hän ja suuri joukko muita, ja ne yhtämittaa ajattelevat jotain suomalaista, kuin inspiroivat tätä auraa, täyttävät sen äärettömän voimakkailla ajatuksilla ja tunteilla, että meidän auramme on tulos sekä siitä in-

spiratsionista, että meidän kuolleitten yksilöiden ajatuksista ja tunteista. Sentähden minulle selveni noin heti, että kansallishaltiamme on niinkuin ensimmäinen suomalaisista, kaikista suomalaisin, ei missään ahdasmielisessä merkityksessä, mutta kaikista inhimillisin, juuri suomalaisin ihminen. Vaikea löytää sanaa sille, mitä tarkoitan, mutta te voitte ymmärtää.

Ja kun noin kaksikymmentä vuotta sitten rupesin tutkimaan tuota, koetin päästä selville vähän hänen mysteriostaan, silloin minulle selvisi, että hänen nimensä on Väinämöinen. Ei ainoastaan tuommoisessa vertauskuvallisessa merkityksessä, vaan siinä merkityksessä, että hän oli ollut ihminen ja johti meidän kansaamme kaukaisia aikoja sitten. Hän on esiintynyt tietäjänä, sankarina, laulajana, viisaana..., josta muinaiseen aikaan kerrotaan Väinämöisen nimellä. Hän, kaikista viisain suomalainen, joka oli elänyt maan päällä, oli Suomen kansan näkymätön johtaja, sen kuningas. Ja se havainto täytti minut sanomattomalla riemulla. Ja sitten minä olin näkevinäni, kuinka se oli käynyt, kuinka hän itse asiassa oli ollut semmoinen yksilö, joka oli syvästi suomalainen, tuhansia vuosia sitten Suomen heimoon jo kuuluvana, kun Suomen heimo ei ajatellutkaan asua näillä mailla — Etelä-Europassa jossain — silloin tämä Väinämöinen, tämä yksilö, individi, oli asunut ihmisenä suomalaisten kesken, ja hän oli merkillinen siinä suhteessa, että hänellä oli niin ylpeä ja rakastava sydän. Hän rakasti omaa heimoaan. Hän ajatteli aina toisiakin, ei itseään niinkuin on tavallista ihmisten kesken. Hän oli kuin ensimmäinen suomalainen, jossa heräsi ajatus: eikö tästäkin meidän heimostamme voisi kehittyä jotakin suurta ja kaunista. Ja hän kulki sitten tietysti sitä kaitaa tietä, joka vei hänet mysteriosta mysteroon sisäisessä maailmassa. Mutta sitten kun hän oli — niinkuin sanallisesti sanomme — ottanut useampia viikkimyksiä, alkoi hänelle selvitä, että häntä ei tyydytä se, että hän saa syntyä uudestaan ja uudestaan oman heimonsa keskuudessa ja sitä johdattaa, vaan hänessä heräsi semmoinen ajatus, että hän tahtoo aina johtaa sitä

heimoaan ja pitää sitä sylissään ja viitata tietä ja viedä sitä eteenpäin. Hän tahtoo aina sitä tehdä.

Hän ajatteli, etsi, toivoi ja mietiskeli, millä tavalla se oli tapahtuva. Sitten hän sai kuulla eräässä mysteriossa, että on semmoinen mahdollisuus, että ihminen voi tulla enkeliksi, voi mennä enkelijärjestyön ja voi tulla pääenkelinä oman kansansa näkymättömäksi johtajaksi. Ja Väinämöiselle selvisi se, että ”siksi tahdon minä tulla. Näkymättömissä tahdon olla, mutta tahdon rakastaa kansaani ja viedä sitä eteenpäin.” Ja kun se oikein selvisi hänelle nuoruusvuosinaan eräässä inkaraatsionissa pitkiä aikoja ennen Kristusta, silloin hän tiesi tai sai tietää messariltaan, että hänen pitää nyt hakea kaksitoista ystävää itselleen, kaksitoista opetuslasta itselleen. Ei ainoastaan opetuslasta, vaan ystävää, jotka olivat valmiit uhraamaan itsensä Suomen kansan tulevaisuuden puolesta ja hänen puolestaan. Heidän piti yhtyä siihen ajatukseen, että hän tulkoon johtajaksi. Ja sitten hänellä oli jo ystäviä ennestään ja oli niin järjestetty, että ne kaikki syntyivät juuri suomalaiseen heimoon yhden inkarnatsionin aikana ennen Kristusta. Hän sai ne ikäänkuin ympärilleen nuo kaksitoista ystävää ja yhdessä he sitten kehittivät ja innostuivat tuosta aatteesta, että ”tahdomme uhrata itsemme Suomen heimon hyväksi ja koota kansan Suomen heimosta, joka voi saada jotain aikaan. Tahdomme rakastaa tätä kansaa ja viedä sitä eteenpäin.” — Tämä oli ennen Kristusta.

Ja sitten heidän työnsä kärjistyi siihen, että he siellä Euroopassa eräässä metsässä yöllä säännöllisesti pitivät kokouksiaan. Ja he kaikki istuivat ympyrässä ja Väinämöinen keskellä ja nuo kaksitoista lauloivat loitsuja ja mantroja. He lauloivat loitsuja, jotka vaikuttivat Väinämöisen ruumiiseen. Heidän kaikkien ajatukset olivat kohdistuneet Väinämöisen ruumiiseen. Hän taas tajunnassaan kohosi ulos, ylös ruumiistaan ja heidän laullessaan hän sitten nousi korkeimpaan taivaaseen tajunnassaan. Ja tämä uudistui yhtämittaa joka viikko ja kuukausi monen vuoden aikana. Ja lopulta Väinämöinen sitten noustessaan

tuonne ylös saavutti semmoisen mestarivihkimyksen, joka avasi hänelle tien myöskin enkelimaailmaan, ja nuo toiset, hänen ystävänsä vain iloitsivat siitä, että heistä nyt yksi oli saavuttanut semmoisen korkeuden. Ja Väinämöinen syntyi sitten keran vielä ja johdatti kansansa pois juuri tänne Pohjolaan meren poikki, Itämeren poikki — ei Venäjän kautta — nykyiseen Suomeen. Hän oli siis täällä, kun suomalaiset muuttivat tänne, mutta sitten hän muutti pois. Ja hän muutti juuri taivaaseen. Hänestä tuli pääenkeli, joka johtaa Suomen kansaa.

Ja mitä tuli noista kahdestatoista, jotka olivat auttajia hänelle ja joita ilman hän ei olisi voinut kohota Suomen kansallishaltiaksi? He jäivät hänen auttajikseen. Mutta kun he eivät kaikki siirtyneet enkelijärjestykseen, he jäivät ihmisiksi ja syntyivät silloin tällöin maailmaan, myöskin muuante kuin Suomeen. Mutta he myöskin näkymättömässä maailmassa olivat aina Väinämöisen ympärillä ja palvelivat häntä. Kaksitoista on hänellä ystävää, jotka ovat kuin pääauttajia, kaksitoista kuin ritaria ja Väinämöinen on kuin kuningas vertauskuvallisesti. He ovat hänen auttajiaan, eli hän sitten missä tahansa täällä maan päällä. Ja en malta olla mainitsema, että yksi niistä auttajista on juuri se yksilö, joka ilmestyi täällä meillä viime vuosisadalla — Elias Lönnrotin nimellä. Hänellä oli suuri tehtävä, koska hän oli niin lähellä Väinämöistä, sillä tämä Kalevala on pyhä kirja. Ei Lönnrot ole pannut sinne mitään vaan. Hän ei ollut kylläkään tietoinen, mikä on hänen asemansa Väinämöisen suhteen ja mikä Väinämöinen oli. Se olisi raskauttanut häntä liikaksi. Mutta kuitenkin hän oli päivätajunnassaan niin tietoinen, että hän osasi laatia Kalevalan. Ei kukaan muu olisi voinut siihen kyetä. Ne voivat kyllä pyyhkiä jonkun sanan pois ja lisätä jotain j.n.e., mutta ei kukaan olisi osannut sitä rakentaa. Joku runoilija olisi pannut siihen omiaan, ja taas tiedemies olisi tehnyt sen niin kuivaksi. Mutta kun Lönnrot laati sen, on se kuin muistopatsas meille. Ja meidän on ymmärrettävä, että Väinämöinen on inspiroimassa aina takana kaikkia maalareita, runoi-

lijoita, säveltäjiä, ketä tahansa, jotka tahtovat olla vastaanottavaisia Suomen kansan sisimmille pyrkimyksille. Hän on inspiroimassa niitä kaikkia ja hän pitää silmällä niitä joitakin myös. Niitä on ollut kyllä aina joskus. Tiedän esimerkiksi kyllä, että Eino Leino oli hyvin lähellä Väinämöistä ja hänen inspirationsinsa alainen. Samoin oli Topelius, Runeberg, Snellman ja kaikki suuret miehemme — samalla tavalla Sibelius. He ovat kaikki olleet Väinämöisen välittömän inspirationsin alaisia, ja vielä ne, jotka elävät toisessa maailmassa.

VÄINÄMÖINEN JA KRISTUS

Esitelmä 12.3.1933

Kristus ja kansallishaltia -esitelmässä viime sunnuntaina koetin esittää, kuinka meidän Suomen kansallishaltiamme, jota olen nimittänyt ja jota hyvällä syyllä voidaan nimittää Väinämöiseksi, kuinka hän oli alkuaan yksi Suomen heimon yksilöistä, joka aivan erikoisesti tahtoi rakastaa ja auttaa tätä heimoa ja kuinka hän sitten erinäisten pyrkimysten ja ponnistelujen avulla tuli nostetuksi enkelijärjestöön ja kuinka hän sitten sai tehtäväkseen varjella ja johtaa tätä Suomen kansaa semmoisena erikoisena Suomen heimon edustajana. Tähän Suomen kansaan, tähän Väinämöisen johtamaan valtakuntaan, jos niin sanoisimme, epäilemättä myöskin kuului joitakin muitakin kuin ainoastaan meidän Suomen maan kansamme. Tulimme viime sunnuntaina esitelmässäni kohtaan, jossa sanoin, että nyt tahdon kertoa eräästä huomattavasta asianhaarasta, ja se jäi nyt sitten tämänpäiväiseksi aiheeksi. Olen tätä esitelmää nimittänyt nimellä Väinämöinen ja Kristus, koska nyt juuri näemme, kuinka Väinämöinen tuli itseasiassa lähelle Kristusta.

Tahdon sitten myöhemmin tässä esitelmässäni kertoa, miten se tapahtui, mutta nyt ensiksi tahdon vain todeta, että kesinä 1917, 1918 ja 1919 minulle aivan erikoisella tavalla selvisi asia, josta en ollut niin selvillä ennen, että Väinämöinen Suomen kansallishaltiana oli antanut itsensä Kristuksen palvelukseen. Hän oli siis tullut, jos niin tahdomme sanoa, kristityksi. Ei kristityksi missään jokapäiväisessä, dogmaattisessa merkityksessä, vaan kristityksi siinä merkityksessä, että hän tahtoi seurata Kristusta, tahtoi seurata Jeesus Kristusta sillä tavalla kuin Jeesus Kristus itse täällä eläessään maanpäällä oli neuvonut ihmisiä häntä seuraamaan. Jeesushan aina sanoi, että se ei ole mitään, jos huutaa häntä Herraksi ja Mestariksi, emmekä kuitenkaan tee, mitä hän käskee. Ainoastaan semmoinen ihmi-

nen on todella hänen seuraajansa ja todella hänen ystävänsä, joka tekee, mitä hän on käskenyt, joka ennen kaikkea tietää, mitä hän on käskenyt, sillä kuinka me voisimme tehdä ja elää Jeesus Kristuksen käskyjen mukaan, jollemme tiedä, mitkä ne käskyt ovat. Kristikunta ei sitä tiedä, yleensä ja yleisesti katsoen. Poikkeustapauksia on tietysti aina. Saattaa olla joku kirkko ja seurakunta tässä kristikunnassa, joka tietää, mitä Jeesus Kristus on opettanut. Mutta yleisesti katsoen voimme sanoa, että kristikunta on sängen tietämätön Jeesuksen opetuksista.

Minun täytyy tässä omasta kokemuksestani mainita esimerkki, joka selvästi todistaa tämän. Me tiedämme nyt, me, jotka olemme tutustuneet evankeliumeihin, me tiedämme, että Jeesuksen ensimmäinen käsky vuorisaarnassa on: ”Älä vihastu, älä suutu”. Kun minä olin lapsi, olin erikoisen altis suuttumukselle. Minulla oli arvatenkin erikoisen tulinen veri, etelämaalainen veri, joka ei sietänyt mitään vastahakoista, ei mitään vääryyttä. Kun näin vääryyttä tehtävän itselleni tai toiselle, niin julmistuin ja suutuin. Kukaan ei milloinkaan minulle mitään sanonut. Ei koulussa opetettu, että suuttuminen olisi millään tavalla kielletty. Sitä saatettiin pitää rumana, se ei ollut erikoisen kaunista, ei oikein hienoa, mutta ei kukaan tiennyt, että suuttuminen olisi mitään ihmiselle erikoisesti väärää tai semmoista, jota hän ei saisi tehdä. Hän ei saa suuttua ja vihastua, jos hän tahtoo olla ihminen. Sitä ei kukaan tiennyt ja ei kukaan siis voinut sitä minulle opettaa. Päinvastoin näin, kuinka ihmiset ympärilläni, puhumattakaan lapsista, loukkaantuivat ja suuttuivat ja kiivastuivat. Se oli niin tavallista silloin, niin kuin se on epäilemättä aina ollut ja on vieläkin. Ei kukaan pannut siihen mitään erikoista merkitystä ja huomiota. En minäkään tietysti lapsena liioin ymmärtänyt mitään. Ei minulla ollut elossa äitiä, joka olisi siinä suhteessa epäilemättä voinut ohjata ja auttaa asioita. Minä olin siis kauheaa suuttumaan. Olin sitten neljätoista vuotias, kun kerran taas kauheasti suutuin, ja merkillistä oli, että silloin jo panin merkille — luultavas-

ti moni ihminen on voinut huomata sen — että itse tahdoin noin, että minun nyt pitää suuttua. Nyt on vääryys tapahtunut, ja nyt sitä täytyy suuttua. Oli kuin olisin veivannut jotain itsessäni ja päästänyt jotain auki, niin se pani koko olemukseni väreilemään ja aaltoilemaan. Ei ollut mikään konsti suuttua. Silloin siis olin neljätoista vuotta.

Yhtäkkiä kuulin äänen. Ei se ollut kukaan tässä ulkonaisessa maailmassa, vaikkakin se ääni kuului aivan korvani juuresa. Kuulin hyvin lempeän, mutta samalla mahtavan ja käskävän äänen: ”Mitä varten sinä suutut? Ei sinun tarvitse koskaan suuttua. Vihastuminen on aivan turhaa. Siitä eivät asiat parane. Et sillä maailmaa paranna, etkä itseäsi.” — Nuo sanat toivat silloin sieluuni merkillisen riemun ja rauhan tunteen, ja minä näin siinä silmänräpäyksessä, että turha on suuttua. Ei ole mitään merkitystä sillä, että suuttuu. On ihmiselle luonnollisempaa ja parempi, että hän säilyttää tyyneytensä. Se oli niin suggestiivinen tuo ääni, sen vaikutus oli niin suuri, että minun täytyy sanoa, että ei olisi tullut kysymykseen seuraavan kymmenen vuoden aikana, että minä ikinä olisin suuttunut. Vaikka ennen olin aivan suuttumuksen vallassa, niin nyt osasin täydellisesti hillitä itseäni, niin etten millään tavalla sydämessäni suuttunut, enkä ulkonaisesti, vaan aivan osasin hillitä itseäni, ja se johtui vain siitä, että tunsin heti niin suurta riemua, kun se ihmeellinen ääni oli sanonut minulle, ettei tarvitse koskaan suuttua.

Sitten vasta noin neljä vuotta myöhemmin sain tietää, että se oli Jeesuksen käsky. Minä olin jo ylioppilas, kun sain sen tietää. Ei kukaan ollut minulle sitä ennen sanonut. Minä elin kristikunnassa, kävin lapsena kirkossa, kuuntelin hyvin hartaasti, ja olin yhteen aikaan hyvin uskonnollinen. Ei kukaan osannut sitä sanoa, että Jeesus oli kieltänyt meitä vihastumasta. Eihän hän ole tarkoittanut sillä mitään leikkiä. Minä käännyin aivan kuin hengessäni kokonaan pois tästä kristikunnasta. Minusta se oli niin ääretöntä humbugia, niin ihmeellistä petosta,

että kristikunta ja kaikki sen kirkot nimittivät itseään kristilliseksi ja ihmiset kutsuivat itseään kristityiksi, ja eivät kuitenkaan tienneet, mitä Jeesus oli opettanut. Koulussa saimme päivittäin kuulla jostain aivan erikoisesta vihasta ja vihastumisesta, joka suorastaan oli oikeutettua, se oli teologinen viha. Viha on vielä paljon enemmän kuin suuttumus. Täytyy vihata, sanottiin koulussa, ihan jumaluusopillisella tavalla vihata. Täytyy vihata niitä, jotka tahtovat esittää väärää oppia. Minä huomasin, että Jeesus olisi siis ensimmäinen, jota tämä teologinen viha olisi kohdannut. Jos kirkon kaikki ruhtinaat ja papit pysyvät omissa dogmeissaan, niin silloinhan heidän täytyy vihata Jeesusta, joka on opettanut päivittäisiä asioita kuin mitä he opettavat. Sentähden tämä oli minulle hirmuinen herämys ja yllätys.

Väinämöinen oli tullut todellisella tavalla kristityksi. Hän tahtoi seurata Jeesusta. Hän tahtoi siis vaikuttaa kansaansa niinkuin Kristuksen apostoli, hän tahtoi inspiroida kansansa kulkemaan Kristuksen jäljissä. Ja ero on hyvin suuri. Se oli todella suuri herämys Väinämöiselle, kun hän ymmärsi, mitä Jeesus Kristus oli opettanut. Hän oli aivan kasvanut ennen monen, monen inkarnatsioonin aikana ihmisenä siihen käsitykseen, että miehinen tunnusmerkki on uljuus ja rohkeus ja voiman käyttö. Sentähden hän esimerkiksi osasi käyttää miekkaa vihollista vastaan. Hän oli aivan eläytynyt siihen maailmankatsomukseen, että kansat ovat toistensa kanssa vihamiehiä, taikka saattavat olla, taikka ovat kuin olojen pakosta. Kansat eivät kaikki tahdo mahtua tänne maan päälle, ja sentähden ne valloittavat toistensa maita ja sortavat toisiaan. Väinämöinen oli siis tottunut ajattelemaan, että miehen korkein kunto oli juuri tämä miekan oikea käyttö kansan ja kaiken oikean ja hyvän puolesta. Kaikki ne, jotka eivät tahtoneet antaa minun kansani elää rauhassa, levitä niinkuin se tahtoi, kaikki ne semmoiset olivat vihollisia, ja heitä vastaan piti siis taistella, heidät piti voittaa.

Niin oli Väinämöisen maailmankatsomus aina ollut, ja kun Väinämöinen sitten sai oppia tuntemaan Kristuksen opin, kun Väinämöinen istui Kristuksen jalkojen juuressa, niinkuin voisimme sanoa, niin silloin hän näki muistissaan noin, että kun hän aikaisemmin tutki ruhtinasmysterioita eräässä inkarnationissa ennen Kristusta kyllä, mutta vähän ennen Kristusta, niin hän kyllä kuuli puhuttavan suuresta Buddhasta, itämaiden suuresta Buddhasta, ja oikeastaan nekin mysteerit, joissa hän oli oppilaana, olivat buddhalaisia hengeltään. Niissä opetettiin, niinkuin Buddha oli opettanut, että viha ei koskaan lopu vihalta, vaan ainoastaan rakkaudella. Silloin oli Väinämöinen, taikka se yksilö, jota olemme nimittäneet Väinämöiseksi, tuntenut sisässään merkillistä vastakaikua. Hän ajatteli: ”Tämäpä on merkillistä. Minä en ole uskonutkaan miekan voimaan niin paljon kuin sanan ja tiedon voimaan.” Hän tunsi sisässään silloin, että hänen sydämessään oli jotakin, joka kammoi väkivaltaa ja miekkaa ja joka rakasti taas sitä valtaa, jonka ihminen saavuttaa, kun hän voittaa itsensä. Hän saavuttaa silloin valtaa, mutta aivan väkivallatonta valtaa sanoissaan, teoissaan ja esiintymisessään, semmoista valtaa, joka ei turvaudu aseihin. Väinämöinen oli tämän ymmärtänyt silloin noita ruhtinasmysterioita tutkiessaan, ja hän oli ollut iloinen siitä. Mutta hän ei ollut ymmärtänyt vielä sitä koko laajuudessaan, semmoisen katsantokannan merkitystä. Väinämöinen ei osannut silloin nähdä ja ymmärtää, että sillä Buddhan opilla olisi mikään suurempi kantavuus, että se olisi ollut käänteentekevä ihmiskunnan historiassa.

Kuten tiedämme, niin se olikin juuri valmistavaa työtä. Buddha valmisti tietä Kristukselle. Nyt voi tuntua noin melkein ihmeelliseltä, että Buddha itse asiassa selvemmin opetti, että ei pidä käyttää aseita esimerkiksi. Buddhan oppi oli selvempi sota-asioissa. Alussa ei Buddha ottanut ollenkaan sotilaita vastaan opetuslapsipiiriinsä. Ei kukaan saanut tulla buddhalaiseksi, joka oli sotilas. Sitten Buddha muuttui ja ymmärsi,

että ihminen on eroitettava ammatista. Hän otti sitten myöhemmin sotamiehiäkin vastaan opetuslapsikseen. Buddha opetti siis erikoisen tarkasti väkivaltaa vastaan. Taas kun ajatelimme Kristusta, niin moni sanoo, että eihän Jeesus Kristus aivan selvästi opettanut, että ei saa sotia. Päinvastoin on koko kristikunta sotinut niin kauheasti. Ei koskaan ole missään niin sodittu kuin kristikunnassa, ja niin suurella innolla ja innostuksella. Eihän Jeesus Kristus opettanut sotaa vastaan. Tämä onkin sangen merkillinen kohta, että Kristuksen edeltäjä ja tienraivaaja, Buddha, oli tätä erikoisesti painostanut. Mutta kuitenkin on myös Jeesus Kristus sen selvästi opettanut, kun tutustuu hänen oppeihinsa, käskyihinsä, kun tutustuu hänen henkeensä.

Kristus oli käänteentekevä tapahtuma ihmiskunnan historiassa. Kristus oli jumalallinen inkarnatsioni. Kristus muutti maailman kulun. Hän muutti historian, ja sentähden hänen tekonsa, hänen elämänsä, hänen esiintymisensä ja olemisensä oli vielä suurempi, merkillisempi kuin hänen sanansa, toisin sanoen emme pääse aivan selville hänen opeistaan ja sanoistaan, jollemme pääse yhteyteen hänen pyhän henkensä kanssa. Hän oli itse niin suuri Okkultinen todellisuus, että hän muutti maailman. Sentähden meidän täytyy tulla hänen henkensä yhteyteen oikein ymmärtääksemme, tajutaksemme, että Jeesus Kristuskin opetti samaa kuin Buddha ja samalla vielä enemmän. Sillä Jeesus Kristus opetti ja näytti, että Buddhan opetukset valmistivat sitä suurta muutosta näkymättömissä, jonka Kristus sai aikaan, näkymättömässä ensin ja sitten vähitellen tässä näkyväisessä maailmassa. Tämän Väinämöinen ymmärsi.

Väinämöinen näki juuri tämän, sillä tämä asia on kyllä selvempi ymmärtää näkymättömässä maailmassa, kun kerran on siinä kotonaan, kun ei ole personallisen ihmistajunnan rajoittama. Jos joku meistä hyppäisi näkymättömään maailmaan ja säilyttäisi tämän personallisen tajuntansa eikä se olisi okkultisesti kyllin kehittynyt, niin me emme mitään siellä sen erikoi-

semmin näkisi emmekä ymmärtäisi. Me emme voisi ymmärtää elämän hengestä sen syvällisemmin personallisella tajunnallamme kuin täälläkään. Päinvastoin, jos siellä joutuisimme yhteyteen elämän suuremman todellisuuden kanssa, niin me saisimme aivan kuin jonkunlaisen sielullisen halvauksen, me melkein kuolisimme sielullisesti. Niinhän on sanottukin, niinkuin muistatte, ”nähdä Jumala ja kuolla”. Jos ei nimittäin osaa Jumalaa nähdä, nähdä totuus yhtäkkiä, se kyllä silloin tappaa meidät, jos emme ole tässä tajunnassamme ja personallisuudessamme valmistaneet itseämme. Sentähden ei meille olisi mitään hyötyä siitä, jos meidät äkkiä temmattaisiin näkymättömään maailmaan näkemään, miten asiat ovat, jollemme ole itseämme valmistaneet. Sentähden meidän elämämme kuoleman jälkeen ei koskaan mene pitkää matkaa personallisuuden ulkopuolelle. Silloin kun se alkaa mennä taivaissa suurella voimalla, niin personallisuus kuolee.

Nyt Väinämöinen tietysti oli semmoinen henkilö, semmoinen olento, joka oli aivan personallisuudesta luopunut. Hän ei ollut mikään inhimillinen personallisuus. Hän oli kyllä ollut inhimillinen yksilö. Hän ainoastaan riemuitsi ja ymmärsi enemmän, kun hän pääsi suurempien totuuksien yhteyteen. Hän saattoi nähdä selvästi, että ihmiskunnan historia on käynyt jonkun ahtaan portin lävitse Jeesus Kristuksen ilmestymisen kautta ja nyt me kuljemme hitaasti mutta varmasti kohti suurempaa tulevaisuutta. Sentähden Väinämöinen on, niinkuin sanottu, pitänyt Kristusta silmiensä edessä, Kristus-ihannetta ja sitä tulevaisuutta, jota hän toivoo Suomen kansalle ja Suomen heimolle. Siihen sisältyy silloin niin tärkeänä kohtana juuri tuo oppi, jos niin voisin sanoa, väkivallasta luopumisesta, siis sodan voittamisesta kulttuurin avulla.

Nyt voimme kysyä, niinkuin minäkin kysyin, millä tavalla Väinämöinen joutui kosketuksiin näiden asioiden kanssa. Meidän ei pidä ajatella, että näkymättömässä maailmassa olisi paljon helpompi kuin tässä näkyväisessä ottaa kaikesta selvää ja

joutua jos minkälaisten asioiden kanssa yhteyteen. Päinvas-
toin, näkymättömässä maailmassa se on vaikeampaa. Täällä
me voimme esimerkiksi matkustaa toiseen maahan ja tutustua
sen sivistykseen. Me voimme täällä oppia eri kieliä ja lukea
erilaista kirjallisuutta. Me voimme täällä ensin kuulla jostain
vihitystä ja lähteä sitten hänen opetuksiaan kuulemaan ja me
voimme silloin myöskin torjua kaikkea ja me voimme tuntea
sisässämme, ettemme välitä niistä asioista, emme välitä noista
opetuksista. Me olemme vapaat tekemään miten tahdomme.
Näkymättömässä maailmassa ei ole aivan niin. Siellä ei ilman
muuta voi katsella, vaikkakin näkymättömässä maailmassa on
juuri enemmän asioita auki meidän katseellemme, mutta me
emme voi katsella sitä, mikä on meille vierasta, se pysyy meil-
le suljettuna. Väinämöisellä ei kukaties ollut mitään erikoista
syytä ajatella buddhalaista elämänihannetta joksikin ihmiselä-
män laiksi. Hän ei osannut sitä tehdä ilman muuta. Hän ei
siellä näkymättömässä maailmassa ilman muuta joutunut kos-
ketuksiin Jeesus Kristuksen kanssa, vaan se tapahtui erikoisen
tapahtuman kautta.

Minäkin olin sitä miettinyt ja kysynyt, mutta olin vain saa-
nut ikäänkuin semmoisen vastauksen, että ”kyllä tuo asia itses-
tään selviää, kun on aika. Ei sinun tarvitse sitä urkkia”. Sitten
tapahtui pieni tapahtuma (tämä on kuin satu tai anekdootti).
Minulla on eräs iäkäs ystävä toisessa kaupungissa täällä Suo-
messä, ja vuonna 1920 syyskuussa lähdin häntä katsomaan.
Minä en ollut häntä kovin kauan tuntenut ennen sitä, mutta
meistä oli kuitenkin ennättänyt tulla ystävät. Me olimme pan-
neet yhteistyön alulle. Minä menin häntä nyt siis katsomaan.
Me lähdimme sitten yhdessä eräänä kauniina syyskuun iltana
kävelemään. Meidän kanssamme oli eräs toinenkin meikäläi-
nen hyvä ystävä, taisi olla kaksikin. Hän on muuten nytkin
täällä mukana. Me kävelimme siis, ja hautausmaa on myös sii-
nä mäessä, jota kuljemme. Sitten tuo vanha ystäväni rupeaa
kertomaan, että hänellä oli tässä kerran hyvin kummallinen ta-

paus. Hän oli eräänä iltana kulkenut tätä samaa tietä hautausmaahan ohi ja silloin äkkiä kuullut puhetta, hyvin äänekkästä puhetta. Hän oli pysähtynyt katsomaan, mutta ei ollut nähnyt mitään. Se puhe tuli lähemmäksi, ja hän ymmärsi, että kaksi olentoa puhui keskenänsä. Näkymättömiä ne olivat fyysilliselle silmälle. Nämä kaksi olentoa seurasivat häntä ja puhuivat hyvin äänekkäästi, mutta sitten äkkiä häipyivät. Ystäväni oli ollut koko lailla ihmeissään, sillä hän ei ollut ymmärtänyt heidän puhettaan. — Tällä tavalla kertoi ystäväni kulkiessamme tämän hautausmaan sivuitse. Ja silloin minä samalla näin jotain, minä sain vastauksen yhteen kysymykseeni. Minä en aivan heti kertonut, mitä näin, mutta kysyin sitten hetken kuluttua ystävältäni: ”Puhuivatko ne tähän suuntaan?” Sitten minä matkin jotain puhetta. Ei se ollut mitään kieltä, mutta matkin jotain kieltä, jota en nyt osaa matkia. Se kieli, jota matkin, oli jonkunlaista vanhaa hebrean tai aramean kieltä. Kohta ystäväni vastasi minulle: ”Se oli aivan tuohon suuntaan.” Eihän hän tietysti mitään sanaa muistanut, ja minä rauhoitin häntä ja sanoin, etten minäkään mitään sanaa osannut. Puhuivatko ne tähän suuntaan? Hän sanoi, että ne puhuivat juuri siihen suuntaan. Hyvä on, minä sanoin. Tämä on hyvin merkillinen asia, minä sanoin, ne ovat kaksi deevaolentoa. Ne eivät ole ihmisiä eikä vainajia, vaan ne ovat kaksi deevaolentoa, kaksi enkeliolentoa, jotka ovat Palestiinasta kotoisin, jotka ovat ennenmuinoin olleet siellä Palestiinassa. He kuuntelivat Jeesus Kristuksen opetuksia, puheita ja saarnoja ja liittyivät hänen opetuslapsikseen. Tuommoinen suuri opettaja ja vapahtajaolento puhuu myöskin aina näkymättömille olennoille eli siis enkeleille, jumalille ja haltioille ja kuolleille vainajille. Näinhän aivan nimenomaan kerrotaan Buddhasta. Nyt oli Jeesuksen opetuslapsiksi liittynyt m.m. nämä kaksi deevaa, nämä kaksi haltiaolentoa. Kun Jeesus sitten lähetti opetuslapsiaan ympäri eri paikkoihin, niin hän sanoi näille kahdelle deevalle, että heidän on lähettävä pohjoiseen, siihen ja siihen maahan. Sitten Kristuksen kuoleman jäl-

keen jolloin kulloin nämä deevat muuttivat tänne Suomeen ja saivat asua täällä ja vaikuttaa täällä näkymättömissä. Heidän erikoistehtävänsä oli, kun Väinämöinen tuli kansallishaltiaksi, kertoa hänelle Kristuksesta, sillä Väinämöinen tietysti oli heti tietoinen ja lähti tarkastamaan kaikkia alamaisiaan, siis toisin sanoen vainajia, enkeleitä ja jumalia, jotka kuuluivat hänen piiriinsä, ja silloin nämä deevat, jotka olivat Palestiinasta ja jotka olivat Jeesuksen opetuslapsia, saivat tilaisuuden kertoa Kristuksesta. Tämä oli suuri apu Väinämöiselle, ja sen perästä hän tietysti istui Jeesuksen jalkojen juuressa.

Näin minä selitin tuossa kulkiessani ja tunsin, että tuo vanha ystäväni oli hyvin tyytyväinen. Hän näytti minulle muistiinpanonsa. Hän kirjoitti nimittäin joka päivä muistiin kaikki, mitä hänen Mestarinsa oli sanonut ja mitä hän oli nähnyt näkymättömässä maailmassa. Nyt tuo ystäväni näytti minulle yhden päivän muistiinpanot. Ne oli kirjoitettu noin kuukausi aikaisemmin. Tuohon muistiinpanokirjaansa hän oli kirjoittanut, että hän oli erikoisesti kysynyt Mestariltaan, että mitä nuo olennot olivat ja mitä ihmeellistä kieltä ne olivat puhuneet, ja silloin Mestari oli vastannut: odota, kunnes Ervast tulee sinulle selvittämään. — Tämä oli todella kuin ihme, mutta se on erittäin tavallista okkultisessa maailmassa. Tämöistä kyllä tapahtuu ja silloin tietysti kyseessäolevat henkilöt tulevat iloiseksi, kun he saavat kuin jonkunlaisen vakuutuksen siitä, että asia on oikein.

Väinämöinen oli kyllä tehnyt pieniä yrityksiä silloin tällöin, ja minun kokemukseni eivät ole muuta kuin pari yritystä tällä vuosisadalla. Ensimmäisellä kerralla en edes tiennyt, että se oli Väinämöinen, sillä en tiennyt mitään kansallishaltioista ja semmoisista. Se oli vuonna 1905. Se oli siis silloin, kun oli n.s. suurlakko. Se oli silloin kuin Väinämöisen puolelta yksi yritys, joka onnistui. Väinämöinen nimittäin erikoisesti silloin tahtoi, että voitettaisiin henkisesti, ainoastaan sanan ja hengen avulla, eikä miekalla, voitettaisiin semmoinen valmistava va-

paus, suurempi itsenäisyys. Tämä henkinen voitto oli ainoastaan mahdollinen sen kautta, että silloin Suomen kansa kieltäytyi itse mitään väkivaltaa tekemästä. Tällaiset asiat ovat tietysti hirmuisen vaikeita, ja kuinka voi odottaa, että yksi kansa, jossa on kaikenlaisia elementtejä, että se voisi jollain ratkaisevalla hetkellä kieltäytyä väkivaltaa tekemästä, mutta on myöskin vanha elämän laki semmoinen, ettei tarvitse kaikkien yhdessä kansassa olla tietoisia asiasta. Mutta jos on, niinkuin Vanhassa Testamentissa kerrotaan, vaikkapa vain 50 000* vanhurskasta, niin voi pelastus tulla. Jos on joku joukko ihmisiä, jotka henkisesti käsittävät jonkun asian, niin silloin voidaan kyllä sen heistä lähtevän henkisen voiman avulla hillitä ja taltuttaa toisia ihmisiä. Nyt oli vuonna 1905 Väinämöisellä käytettävään siksi paljon yksimielistä henkivoimaa, että hän todella sai kaiken verenvuodatuksen estetyksi.

Minä en nyt voi tämmöisessä julkisessa esitelmässä kertoa mitään detaljeja, mutta minä voin sanoa, että se asia on minulla tiedossa. Tiedän, että oli niin, että henkiseltä taholta voitiin saada asiat menemään rauhallisesti. Sen nojalla Väinämöinenkin tuli iloiseksi ja ajatteli, vaikka hän ehkä ei voinut täydellisesti uskoa, mutta ajatteli ainakin mahdollisuutta, että vielä voisi niin tapahtua eteenkinpäin. Yhtenä hetkenä hän riemastuksella ajatteli, että kukaties on hetki lyönyt, jolloin me voimme astua Europan näyttämölle ja pelastaa koko maailman. Mutta sitten tuli maailmansota ja silloin tietysti Väinämöinenkin rupesi epäilemään, että voisiko nyt meidän kansamme vielä mihinkään kyetä, voisiko se näyttää tietä Europan toisille kansoille. Kuitenkin kun aika läheni kriittistä kohtaa kesällä 1917, niin Väinämöinen ajatteli, että pitää yrittää, jos vielä sentään olisi yksimielinen joukko Suomen kansassa, joka ymmärtäisi, mikä ääretön tilaisuus heille annetaan nyt, kun maailmansota loppuu. Nyt me voisimme pelastaa maailman. Me voisimme näyttää maailmalle, että väkivallassa ei ole mitään voimaa.

* [Näin esitelmän kopiassa, vrt. 1. Moos. 18:24-32]

Tämä oli kuin hetkellinen riemastus Väinämöiselle: olisiko hetki lyönyt? Mutta se ei ollut lyönyt. Minä en tässä yhteydessä voi kertoa yksityiskohdista, mutta minä sanon vain, että taas tiesin, kuinka asiat olivat, ja nyt tällä kertaa paljon selvemmin kuin ennen. Nyt minä jo tunsin Väinämöisenkin.

Väinämöinen olisi tahtonut, että olisi joukko, joka olisi aivan selvästi tiennyt, että nyt ei pelasta Eurooppaa mikään muu kuin rakkaus. Jos me voisimme rakastaa, jos me voisimme olla yksimielisiä hyvydessämme, silloin voisimme pelastaa Euroopan. Mutta se ei käynyt. Se oli sangen merkillinen huomio, että edellisellä kerralla vuonna 1905 se, mikä meissä oli miestä, totteli naista, miehet tottelivat vähän naisten hyviä, naisellisia inspirationsoneja, mutta toisella kerralla vuonna 1918 se, mikä meissä on naista, totteli miestä, miehet ottivat johdon käsiinsä ja kaikki meni hullusti. Väinämöinenkin teki sen havainnon ja huomion, niinkuin jokainen voi tehdä, että henkisesti katsoen ei nyt enää pitäisi olla valtaa miesten itsekkyydellä ja raakuudella, vaan se aika saisi olla lähellä, jolloin naisten luonnollinen hyvyys, rakkaus, lämpö ja hellyys pääsee oikeuksiinsa. Se on ainoa, joka voi maailman pelastaa. Miesten kova, sydämetön oikeudentunto ei pelasta. Täytyy olla mukana naisen hellä ja lempeä käsi.

Se nainen on meissä jokaisessa, niinkuin mies on meissä jokaisessa. Miestä on enemmän etualalla miehissä ja naista etualalla naisissa. Mutta se on naisten suuri erehdys, jos he antavat arvoa ainoastaan itsekkäälle väkivallalle. Ennen maailmassa saattoi olla paikallaan, että naiset jumaloivat miehissä heidän väkivaltaisuuttaan ja heidän rohkeuttaan ja komeuttaan, mutta se ei ole enää paikallaan, ei sisäisesti katsoen. Naisten pitäisi nyt kääntää mielensä toiseen suuntaan ja tehdä itselleen toinen kuva miehestä ja hänen uljuudestaan ja rohkeudestaan ja sankaruudestaan. Tämän Väinämöinen hyvin selvästi huomasi, ja voimme melkein leikillisesti sanoa, että jos hän hieman kadotti uskonsa miehiin, niin hänen uskonsa naisiin taas lisään-

tyi. Hän näki, että naisissa on toivoa. On toivoa siitä, että naiset oppivat ymmärtämään oman pohjimmaisen ja syvimmän luonteensa, että he oppivat tietämään, mitä äiti on ja mitä tyttö on, mikä on todellinen nainen. Silloin he samalla kuin tulevat tuntemaan todellisen naisellisen itsensä, he luovat itselleen oikean kuvan siitä miehestä, joka vastaa tätä naista, tätä uutta, hienoa tulevaisuuden naista. Silloin he äiteinä kasvattavat noita uusia miehiä.

Emme voi yhtäkkiä loihkia maailmaa puhtaaksi, emme voi yhtäkkiä tehdä miehistä, jotka ovat luonnostaan raakoja ja väkivaltaisia, emme voi yhtäkkiä tehdä heistä kaikista oikein rauhallisia ja kesyjä olentoja, sillä sitä hän on miehen itsensäkin tahdottava. Paljon on tietysti miehiä, jotka ymmärtävät näitä asioita, mutta tie kuitenkin kulkee sillä tavalla tässä ihmiskunnassa, että nainen ottaa vastaan pyhän hengen ja sitten hän synnyttää pojan, jota hän voi kasvattaa pyhässä hengessä. Väinämöinen on sillä tavalla täällä Suomen kansassa asettanut toiveensa naisiin. Sehän merkitsee tietysti myöskin miehiin, sillä hän toivoo, että miehet tulevat oikein miehiksi, toisin sanoen siis ihmisiksi.

Väinämöisellä on itseasiassa erinomainen auttaja näkymättömässä maailmassa ja kaikilla, jotka siihen suuntaan tahtovat työtä tehdä. Se on madonna, Jeesuksen äiti. Katolinen kirkkohan palvoo kovin madonnaa. Se on Jeesuksen äiti, joka on myöskin enkelimaailmassa. Hän on vähän samanlaatuinen olento kuin Väinämöinen. Hän liittyi myöskin enkeleiden joukkoon ja on kaikkien Jeesuksen seuraajien, todellisten uskovaisten henkisenä yhdistäjänä. Hän aivan kuin lähettää sitä pyhää henkeä, joka Kristuksesta lähtee, kaikille ja auttaa ihmisiä hädässä pyhää henkeä saamaan.

Tämmöinen puhe on tietysti hirmuisen kömpelöä, kun me koetamme fyysillisillä käsitteillä tuoda esiin jotain, joka on näkymättömässä maailmassa, joka on aivan henkistä, aivan semmoista sisäistä, voimaperäistä, näkymätöntä laatua.

HAKEMISTO

- Agni 23
 Agricola, Mikael 20
Ahdin ja Kyllikin runo 62
 Ahti 26, 62,63
 Aino 27,40,55,85
Aino-runo 31–35, 37–42, 55, 59, 85
 Ain suf, En-sop 24
 Aleksanteri I 7
 Amerikka 148
 ansiotyöt 63–65, 68
 Anu 23
 Apollon 123,126,131
 astraalimailma 72, 74,125,128
 astraaliruumis 74, 75, 77,124
 Atlantis, 50,54,58, 70,123–127
 atlantilainen salatiede 51, 55,123–127
 atlantilaiset 57–60,70
 aura, sielullinen ilmapiiri (ihmisen) 121–122, 147, (kansan) 148-
 153, (kodin) 147
 aurinen muna 120
 aurinkojumala 126,131
 aurinko-manvantara 138
- Balder, Baldr 61
 Bel 23
 bhakti-jooga 29, 63
 Blavatsky, *Salainen oppi* 8,28,124, *Salainen oppi, III osa* 131
 Brahmaa 16, 23
 Buddha 14,26, 67,162-163,166
- Castrén, M. A. 67
 chakrat, tshakrat 79,89,122
 Comparetti, Domenico 68

deva46, 151-152,166

Dionysos 131

Dshnaana-, jnana-jooga 29

Ea 23

eetterihahmo, -ruumis 64, 69,76–79, 81,93,94,136

Egypti 44,62,134

eläimet 69, 74, hauki 69, 73, 76–81, hirvi 64, härkä 89

elämänpuu 68

enkelit 151–156,158,166,170

Erkko, J. H. 55

Ervast, Pekka, ja muinaissuomalaiset tietäjät 111, Ruotsissa 150, muistelmia 159–169, *Kalevalan avain* 5, 109–112, 121, 140, *Kristuksen tutkimaton rikkaus* 131, *Onko Kalevala ”pyhä” kirja?* 5,111,121,140, *Uudestisyntyvä Suomi* 5.

Eurooppa 168

Freud, Sigmund 78

Freya, Freyja 23

Gobin autiomaa 54

grotte-, grotti-mylly 120

hakaristi 113–122

haltiat 75,80, 83–86,151-152

hauki 69,73,76–81

hevonen 74, Hiiden hevonen 64

Hiiden hirvi 64

härkä 89

Iku-Turso 90

Ilmarinen 24,66–69,62, katso myös: kolme sankaria, *Sammon ryöstö*

Ilmatar 13-18

Indra 23

Jeesus Kristus 43, 61, 98,108,115,144–147,159-167

Jehova 132

jnana-, dshnaana-jooga 29

Joukahainen 32, 35, 37, 55,56

Kalevala, pyhänä kirjana 8-10, 28

Kalevala — Suvantola 27,51

kansainvaellukset 127

kansallishaltia, -deeva 46, 112,141,143

kanteleen synty 76–79, 80–82, 85-86

karmajooga 29

Kharon 94

Kilpakosinta -runo 27, 58, 68–69, 70

Kilpalaulanta -runo 25,31–37

kolme sankaria 25, 27, 62,77–78,106-108

kolminaisuus 15,22–24,27,62, ks. myös: kolme sankaria

kotka, kokko 13,17,69

Krishna 26, 43

Kristus, kosminen 123, 124,126,131,145–146

Krohn, Kaarle, 61, *Kalevalankysymyksiä* 109–112

Kullervon äiti 47

Kullervo-runot 43–48

Kultaneidon taonta 71

kundalini 89

kuu 131,141

kuu-manvantara 66,138

Kyllikki 62

kynnyksenvartija 67

käärme 68, 74, 81,137

Laivaretki ja kanteleen synty -runo 72, 73–75, 76–79, 80-82

Leino, Eino 157, (*Sunnuntai*-lehden toimittaja) 96

Lemminkäinen 24,59, 61–65, 66, 67, 70,123,131 katso myös: kolme sankaria

Lemminkäisen äiti 61

lemurialaiset 55,124,125
 Logos 14–17,25,26,34,87,119
 lohikäärme 68,90
 luonnottaret 24
 luonto 80–82
 Lönnrot, Elias 8,13,45, 62, 67,106,109,110,112,120,142,156

*Maa*ilman synty 13–19

maajaavi-ruupa, mayavi-rupa 72,74,75
 magia 49,50,58–59, 72, 78, 88–89,126
 Manalan susi 68
 Manu 54
 manvantarat 66,138
 Maria, Jeesuksen äiti 141,169–170
 Marjatan poika 56,141
 Marjatta 60
 Marjatta-rengas 49–51, 66
 Mars 67,123,126
 meri 40, 72, 73,127
 Merkurius 67
 Minucius Felix 114
 mysteerit, mysteeriot 27,43,112,123-131
 märkähattu karjapaimen 65

nainen 169-170

Nietzsche, F. 87

Odin,Odinn 23,150

Orfeus 76, 91,134

Oidipus 44

oraakkelit 123,128

Parabrahman 24

Paracelsus, P. T. 84

Platon 74

planeettajumalat 126

plexus solaris 79

Pohjan akka 63, 87

Pohjan neiti, Pohjan tyttö 27,64, 68,70, 71, 75

Pohjola 7,27,32,50,61–64,66, 70–76, 87–90

Pygmalion 71

ruhtinasmysteeriot 162

Runeberg, J. L. 157

runonlaulajat 102,142,142

ruotsalaiset, (Suomen) 149–150, (Ruotsin) 150

Ruotsin kansallishaltia 150

Salainen veljeskunta 52–53,67,87

Salomonin sinetti, Daavidin tähti 75

Sammon ryöstö 70, 72, 73, 87–90,120-122

sampo 67, 68,70, 87–90,120-122

Saturnus-manvantara 138

Saturnus olennot 127

Shiva 23

Sibelius, Jean 157

Snellman, J.V. 7,157

sota ja väkivalta 162–170

sotka 13,17

Styx, Styks, manalan joki 93

sukupuolivoima 58,88, sukupuoliuus 58,124

Sunnuntai -lehti 91, 95, 96

suomalaiset 127,132,148–153,156

Suomen deeva, kansallishaltia 46,151,152,150–157,158,167–170

suurlakko (v. 1905) 167

Suvantola 27,51

teologinen viha (odium theologicum) 161

Thor, Thorr 23, 67

tietäjät 100,102,112

tiibetiläinen elämänpuu 68

Topelius, Zacharias 151,157

Trimurti 23

tshakrat, chakrat 79,89,122

Tuonelan joutsen 64

Tuonelan matka -runo 91–95,134-139

Tuonen karhu 68

Ukko Ylijumala 13,15,16,17,24

uusi uskontoja uusi opettaja 10-11

Uusi testamentti 25,61, 97

vaakalintu 69

Vanha Kalevala (Kalevalan 1. painos, 1835) 13,14, 25

Vanha testamentti 27,131

Varuna 23

Veeda-kirjat 8, *Rigveda* 110

vene 72, 74, katso myös: *Laivaretki ja kanteleen synty*

Vipusen virsi 96–97,99,132–133,138-140

Väinämöinen 13–14, 15–19, 24–25, 34, 35, 56, 110, 141–143, muinaissuomalainen tietäjä, Suomen kansallishaltia 154–157,158, 161-170, katso myös: kolme sankaria, *Kanteleen synty*, *Kilpalaulanta*, *Sammon ryöstö*, *Tuonelan matka*, *Vipusen virsi* jne.

Zarathustra 43

Zeroana Akerne 24

